

Дневникъ

(стенографски)

на

XVII^{-то} обикновено Народно събрание

Четвърта извънредна сесия

51. заседание

София, петък, 21 мартъ 1919 година.

(Открито отъ подпрѣседателя д-ръ И. Момчиловъ въ 4 ч. 20 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)
Отъ 243 народни прѣдставители има разписани 183. Има нужното число присѣдстваващи.

Обявявамъ засѣданието за открито.

(По списъка отсъствуватъ г. г. народнитѣ представители: Георги Абаджиевъ, Мехмедъ Джелалъ Абединъ, Георги п. Анастасовъ, Захарий Ангеловъ, Константинъ Апостоловъ, Щерю Атанасовъ, Иванъ Багаровъ, Стефанъ Бобчевъ, Христо Божички, Атанасъ Буровъ, Цанко Вангеловъ, Иванъ Велчевъ, Дѣлчо Георгиевъ, Сѣбо Георгиевъ, Атанасъ Германски, Иванъ Гешовъ, Василь Гулевъ, Ганчо Георгиевъ, Димитъръ Джанкардашилийски, Гочо Димовъ, Василь Димчевъ, Константинъ Досевъ, Иванъ Желевъ, Сотиръ Календеровъ, Илия Каратаневъ, Мехмедъ Кемалъ, Георги Кирковъ, Василь Коларовъ, Ангелъ Кундалевъ, Тодоръ Лукановъ, Стефанъ Манафовъ, Христо Марковски, Начо Начевъ, д-ръ Василь Нейчевъ, Тодоръ Ноевъ, Мано Облаковъ, Петъръ Панайотовъ, Александъръ Пенчевъ, Еню Петковъ, Венедиктъ Поповъ, Димитъръ Поповъ, Тотю Продановъ, Христо Радойковъ, д-ръ Василь Радославовъ, Коста Ранковъ, Нено Станевъ, Георги Стоиловъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Пою Табаковъ, Каменъ Тошевъ, Исмаилъ Хакъ бей, Никола Харлаковъ, Хашимъ бей, Ненко Храповъ, Талятъ х. Хюсеиновъ, Панайотъ Чорбаджиевъ, Атанасъ Черневъ, Стоянъ Шиваровъ, х. Махмудъ Шукриевъ и Ибраимъ х. Юмеровъ)

Съобщавамъ на Народното събрание, че плѣвениятъ народенъ прѣдставитель г. Димитъръ Яблански моли да му се разрѣши 7-дневенъ отпускъ. Понеже досега не се е ползувалъ съ никакъвъ отпускъ, прѣдседателството му разрѣшава.

Старозагорскиятъ народенъ прѣдставитель г. Иванъ Костовъ съобщава, че по причина на болестъ на домашнитѣ му не е ималъ възможность да присѣдствава на засѣданията на 17 и 18 т. м. и моли тѣзи дни да му се смѣтнатъ като прѣкарани въ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Гочо Димовъ моли да му се разрѣши 10 дни отпускъ, считанъ отъ 19 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Старозагорскиятъ народенъ прѣдставитель г. Димчевъ моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Тодоръ Ноевъ по важни домашни причини моли да му се разрѣши 7-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Иванъ Симеоновъ моли да му се разрѣши 4 дни отпускъ. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель г. д-ръ Василь Нейчевъ моли да му се разрѣши 10 дни отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Ибраимъ х. Юмеровъ по важни домашни причини моли да му се разрѣши 10 дни отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. д-ръ Ходжовъ моли да му се разрѣши два дни отпускъ. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель г. Коста Ранковъ моли да му се разрѣши 20 дни отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Еню Петковъ моли да му се продължи отпускътъ съ още 5 дни. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Бургазкиятъ народенъ прѣдставитель г. Димитъръ Поповъ моли за 5 дни отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель г. Ганчо Георгиевъ моли за 4 дни отпускъ. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

И народниятъ прѣдставитель г. Атанасъ Гайдаджиевъ моли да му се разрѣши 7-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 22 т. м. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Съобщавамъ на Народното събрание, че е постѣпило питане отъ народния прѣдставитель г. Едхемъ Рухи до г. министъръ-прѣдседателя. Това питане ще се изпрати на г. министъръ-прѣдседателя съ молба да отговори.

Постѣпило е законодателно прѣдложение отъ старозагорския народенъ прѣдставитель г. Недѣлко Бракаловъ, подписано отъ надлежното число народни прѣдставители, за измѣнение на чл. 340 отъ закона за народното просвѣщение така: „За редовни студенти се приематъ лица отъ двата пола съ завършено гимназиялно, педагогическо и търговско образование“. Това законодателно прѣдложение ще се напечата, ще се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители и ще се постави на дневенъ редъ.

Постѣпили сж:

Отъ Министерството на правосѣдието законопроектъ за измѣнение и допълнение на чл. 1 отъ закона за заплатитѣ на длѣжностнитѣ лица по сѣдебното вѣдомство.

Отъ Министерството на войната предложение за опрощаване на Пловдивското сиротопиталище 17.414.71 л., стойността на отпуснатият хлѣбъ и козунаци отъ Пловдивската гарнизонна фурна.

Отъ Министерството на земледѣлието и държавните имоти предложение за разрѣшение на министра на земледѣлието и държавните имоти да уволни администраторитѣ при Българската земеделска банка Д. Пиронковъ, И. Пискулевъ и Мл. Синигерски и на тѣхно мѣсто да назначи други.

Отъ Министерството на правосъдието законопроектъ за измѣнение и допълнение на чл. 15 п. п. 1 и 2 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство и законопроектъ за измѣнение и допълнение на чл. 777 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство.

Отъ сѣщото министерство законопроектъ за допълнение на чл. 620 отъ закона за углавното сѣдопроизводство и законопроектъ за допълнение на чл. 156 отъ закона за сѣдопроизводството по углавни дѣла, които сѣ подсѣдни на мировитѣ сѣдии.

Тия законопроекти ще се раздадатъ на г. г. народнитѣ представители и ще бѣдатъ поставени на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ разглеждане въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ.

На прѣвъ дневенъ редъ е гласуването на прѣво четене на законопроекта за 6/12 по бюджета за 1918 г. за прѣвото полугодие на финансовата 1919/1920 г.

Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Въ по-миналото засѣдание на почитаемото Народно събрание прѣвото четене на законопроекта за 6/12 отъ бюджета се свърши — дебатитѣ се приключиха, г. министърътъ на финанситѣ говорѣ, но когато да се пристѣпи къмъ гласуването на прѣво четене, оказа се, че нѣма нужниятъ кворумъ и, вслѣдствие на това, гласуването на прѣво четене остана за слѣдующото засѣдание. Въ миналото засѣдание се оказа, че нѣма кворумъ за самото засѣдание — г. г. народнитѣ прѣдставители не се явиха тукъ, въ залата на Народното събрание, и, вслѣдствие на това, гласуването на 6/12 отъ бюджета не можа да стане, и то идва на дневенъ редъ за днешканти засѣдание. Прѣди да се пристѣпи къмъ гласуването на прѣво четене, ще ми позволите да кажа нѣколко думи по поводъ на този бюджетпроектъ и по поводъ на изказанитѣ мисли, критики на политиката на правителството въ по-миналото засѣдание. Азъ нѣма да се спирамъ наобщирно върху всичкитѣ критики, които се отправиха по адресъ на правителството и по отношение на самия бюджетпроектъ, защото г. министърътъ на финанситѣ въ онова засѣдание вече достатъчно пълно и всестранно ги разгледа, но, понеже се мина много врѣме оттогава досега, и понеже не всички г. г. народни прѣдставители удостоиха съ присѣтствието си дебатитѣ, и не всичкитѣ имаха възможностъ да чуятъ г. министра на финанситѣ по толкова важнитѣ въпроси, които се повдигнаха, то азъ считамъ за нужно да кажа, сега, само нѣколко думи по нѣколко отъ възбуденитѣ въпроси.

Единъ отъ най-силнитѣ укори, които се направи на правителството по поводъ на този бюджетпроектъ отъ народни прѣдставители отъ различни групи, бѣше, че правителството не се явило днесъ съ единъ законопроектъ, въ който да установи прогресивно-подоходния данѣкъ. Азъ не можахъ да слѣдя всички дебати, не можахъ да слушамъ всички оратори, но, споредъ моитѣ бѣлѣжки, господата, които говориха на тази тема, си правѣха илюзията да мислятъ, че бѣше възможно прѣзъ туй врѣме, прѣзъ което управлява днешкантия кабинетъ, съставенъ отъ 6 партии, имащи една строго опрѣдѣлена и, мога да кажа, врѣменна задача, да се занимае съ една такава финансова реформа, данѣчна реформа, каквато е въвеждането въ една страна на прогресивно-подоходния данѣкъ. Всѣки, който е изучилъ този въпросъ, който е излизалъ тукъ на трибуната да говори по него и който иска отъ правителството да го разрѣши, знае, че тази реформа е толкова важна и толкова мѣчна, че въ всички държави, дѣто е могла да бѣде въведена, тя е била изучавана въ продължение на години, тя е била разисквана въ продължение на мѣсци и въ нѣколко сесии, за да може да стане законъ, че у насъ тя е поставена на дневенъ редъ повече отъ 15 години и разисквана въ всѣка сесия на всѣко едно Народно събрание и останала никога неразрѣшена досега. Слѣдователно, да се иска отъ правителството, което имамъ честъ азъ да прѣдставявамъ и което се явява прѣдъ васъ само съ 6/12 — и затуй се явява съ 6/12, защото не е въ състояние, не може при даденитѣ условия да излѣзе съ единъ редовенъ бюджетъ — да се иска отъ него да е направило тази реформа и да ви е сезирало

вече съ единъ окончателенъ проектъ по нея и да се мисли, че този е основниятъ недостатѣкъ на бюджетпроекта, че този е укорътъ, който трѣбва да се направи на туй правителство, значи или тѣзи, които укоряватъ, да не разбиратъ какво значение и каква мѣжнотия прѣдставлява такава една реформа, или пъкъ че това се прави само заради туй, защото нѣма друго какво да се каже. Интересно бѣше, обаче, че нѣкои оратори, които правѣха този укоръ, изпаднаха въ противорѣчието да искатъ едновременно хемъ да упрѣкнатъ правителството, защото не е направило тази реформа, хемъ да таксиратъ Народното събрание като негодно за никаква сериозна работа, като изгубило народното довѣрие, и че то трѣбва да си върви частъ по-скоро. Мене ми направи силно впечатление това основно и непростително противорѣчие въ ума на единъ и сѣщи ораторъ: да счита Камарата неспособна за работа, да я счита като изгубила народното довѣрие, да иска, щото частъ по-скоро да си отиде, и въ сѣщото врѣме да иска отъ правителството да приготви единъ такъвъ отъ капитална важностъ проектъ, който да се гласува отъ нея. Отъ двѣтѣ едно, г-да: или искате проектъ и тогава върватъ, че Камарата е годна да засѣдава и да рѣши този въпросъ, или, като не искате Камарата, тогава недѣйте упрѣква правителството за това, че не ѣ дава една такава сложна работа, ами признайте, че то, макаръ и само по тази причина, не трѣбваше да сезира едно такова Народно събрание съ такава важна реформа, а трѣбваше да остави да бѣде сезирано съ нея едно Народно събрание подмладено, тѣй да се каже, опрѣснено съ народното довѣрие, дадено му прѣди единъ по-близѣкъ периодъ врѣме, отколкото настоящето Народно събрание.

Вториятъ укоръ, г. г. народни прѣдставители, който се направи на правителството, бѣше, че то е отрупало въпросния бюджетпроектъ съ промѣняването на цѣла редица закони, които промѣни трѣбвало да станатъ съ особени закони. Казаха ги даже нѣкои бомбастично, изброиха — азъ не зная дали сѣ толкозъ или по-малко или повече — че 16 или 17 закона се измѣнявали. Нека се измѣнятъ 34 закона. Това нѣма сѣществено значение, г. г. народни прѣдставители, защото при гласуването на този законопроектъ за дванайсетини ние не искаме — както въ миналото ставаше и както на много мѣста това се прави — да се задоволимъ съ приходния и разходния бюджетъ на миналия периодъ, да го приемемъ безъ никакви промѣни, *tel quel*, и въ такъвъ случай, като не сѣ достатѣчни разходитѣ на миналото врѣме за бѣдещето, да увеличимъ разходното перо, безъ да го уравнимъ съ нѣкакви приходи насрѣща. Ние помислихме, че това ще бѣде една непростителна грѣшка, която ние вършихме въ миналото, както и други народи сѣ я вършили, и която обикновено почти всѣкога става, когато се гласуватъ дванайсетини, защото при гласуването на дванайсетини, както казахъ, се прѣдизвикватъ и гласуватъ твърдѣ често нови разходи, а нови приходи не се създаватъ. И знаейки колко много врѣме ние изгубихме, за да можемъ да усилимъ приходната частъ на нашия бюджетъ, ние не искаме да си нанесемъ сами укора, че сме проспали и тази послѣдна година и не сме увеличили и сега приходитѣ въ бюджета, който се явява отъ година на година сѣ повече нараствъ въ своята разходна частъ, безъ никакво съотвѣтно увеличение въ приходната. Но когато ние трѣбваше да направимъ това, ние трѣбваше, тѣй да се каже, да го направимъ колкото за нуждитѣ на този бюджетъ, безъ да искаме основно, радикално да измѣняме нашата данѣчна система. Това е най-мѣжната работа въ всѣко едно законодателно събрание — да се реформиратъ данѣцитѣ. Ако има нѣщо, което се ораства съ организма на народитѣ, което най-мѣчно се подава на промѣни, то сѣ създаденитѣ данѣци. И тази промѣна бива толкова мѣчна и понѣкога толкова опасна, че има сериозни и твърдѣ напрѣдничави автори по финансовото право, по финансовата наука, които казватъ, че най-добритѣ данѣци на този свѣтъ сѣ ония, които сѣ вече възприети отъ народа и сѣ станали като частъ отъ неговия нормаленъ животъ — старитѣ данѣци. Ето, г. г. народни прѣдставители, причината, по която ние не можемъ да подвърнемъ на поправка и измѣнение въ този кжсъ периодъ врѣме, съ което разполагахме, нито можемъ васъ да сезираме съ поправката и измѣнението на 18, 17, 5, 6 или 8, ако щете, финансови закони, а се ограничимъ само да прѣвидимъ нѣкои увеличения въ приходнитѣ пера на бюджета, въ повечето случаи автоматически, въ повечето случаи аритметически, умножавайки само цифритѣ, съ огледъ да не се уврѣди икономическия животъ на страната, колкото за нуждитѣ на този бюджетъ, колкото за нуждитѣ, ако щете, на този половинъ годишенъ бюджетъ, на 6/12. И азъ съмъ дълженъ сега да ви заявя, че ако вие констатируете, че има несправедливостъ въ на-

правенитъ тукъ увеличения въ облагането, въ увеличенията на данъчното бреме, колкото вие да ги намървате, че не съответствуватъ едни съ други или че тѣ не би отговаряли на всички онѣзи изисквания на равномерност, справедливост, цѣлесобразност и т. н. — условия, които се изискватъ отъ всѣка една данъчна реформа — вие ще трѣбва да не изпускате изъ прѣдъ видъ, че това сж увеличени данъци, създадени само за една година, а може-би за половинъ година. Слѣдующитъ 6/12, като ви ги поиска друго или туй правителство, или като се поискатъ отъ друго Народно събрание, нищо не прѣчи да съдържатъ нѣкои други увеличения — за намаления кой би говорилъ сега? — или нѣкои други промѣни, които да важатъ за по-нататъкъ. Ето защо новитѣ облагания, които ставатъ чрѣзъ промѣни на цифритѣ, на коефициентитѣ въ разни данъчни закони, какъвто е законътъ за поземелния данѣкъ, законътъ за беглика, законътъ за данъка върху приходитѣ, законътъ за гербовия сборъ и т. н. — ние всичкитѣ засегнахме — не трѣбва въ днешния моментъ да ги прѣцѣняваме като послѣдна дума на финансовата наука, като послѣдна дума на българското Народно събрание, като мѣрило за финансовата политика на държавата, прѣдставлявана отъ този кабинетъ. Ние направихме едно нѣщо, което да служи за тази година само и което другитѣ, които ще дойдатъ подиръ насъ, ще иматъ пълната свобода и пълното задължение да прѣцѣняватъ отново и да го измѣняватъ съобразно съ даннитѣ. И само когато ние влѣземъ въ нормалния животъ слѣдъ сключването на мира и имаме едно ново Народно събрание, само тогазъ ще настане моментътъ, за да се занимаемъ съ този въпросъ както прилича, съобразно съ новитѣ условия, въ които ще бжде поставена България, съобразно съ новитѣ ресурси, които тя ще може да намѣри въ срѣдата си, съобразно съ новитѣ задължения, които тя може-би, ще констатира, че е натрупала на гърба си прѣзъ врѣме на войната — защото ние сами даже не знаемъ задълженията си, колко сж, не сме ги привели въ извѣстностъ — и само тогазъ дѣлото на правителството, което ще се заеме съ изработването на единъ бюджетъ, съ изработването на една програма данъчна, финансова, ще може да бжде прѣцѣнявано тѣй строго, както бѣше прѣцѣнявано дѣлото на настоящето правителство въ по-миналото заседание.

Азъ ще моля, прочее, всички ония г. г. народни прѣдставители, които сж могли да съгледатъ неравностъ, които сж могли да съгледатъ, може-би, нецѣлесобразностъ въ пропорциитѣ, въ които се облага този или онзи, да не забравятъ, че това е дѣло само за една година, да бждатъ сигурни, че, тѣй както е направено това, имало се е прѣдъ видъ сегашното положение на държавата, сега получава нитѣ приходи отъ извѣстни продукти, сегашната възможностъ да се обложатъ извѣстни обекти, години за облагане, а не онова, което ще бжде за дълго врѣме, не онова, което ще бжде за дълъгъ периодъ години, което ще трѣбва да отговаря на всички изисквания на една финансова данъчна реформа.

Направи се укоръ, по-нататъкъ, за разрѣшението на единъ частиченъ въпросъ, въпросътъ за тѣй нареченитѣ 2/5 на чиновницитѣ. И той е единъ въпросъ, който е врѣмененъ, който е поставенъ отъ живота само за туй врѣме, който е поставенъ отъ дѣйствителния животъ на България само за нѣколко мѣсеца още. Възнагражденията, които трѣбва да получаватъ държавнитѣ чиновници въ България, тѣй както тѣ сж били установени въ миналото, прѣди войната, не могатъ да останатъ сжитѣ; тѣ безсѣятелно ще трѣбва да прѣтърпятъ едно коренно измѣнение по всичкитѣ линии, въ смисълъ на увеличение и въ смисълъ на уравниение. Обаче това не е било задачата на този бюджетопроектъ за 6/12, който ние ви прѣдставяваме. И ако ние допуснахме едно увеличение въ заплатитѣ и врѣменното добавъчно възнаграждение на чиновницитѣ отъ 1 априлъ нататъкъ, до настѣпването на нови условия, които биха били констатирани отъ Министерския съветъ, ние направихме едно врѣмено увеличение, което се обуславя отъ днешното състояние на държавата, състояние, което е прѣходно, състояние, което е врѣменно и което всички имаме основателни надежди да считаме, че въ едно близко бждаще то ще бжде измѣнено въ по-добро. Имаме, обаче, разрѣшенъ единъ въпросъ за едно специално добавъчно възнаграждение отъ половина годишна заплата за всички онѣзи чиновници, които сж намѣрени на служба отъ 1 ноември м. г. до 1 априлъ т. г., т. е. въ продължение на 5-тѣ минали зимни мѣсеци. Никой не трѣбва да се счита, че това сж нѣкакви двѣ петинки, които се даватъ на чиновницитѣ за миналата тѣхна служба, защото сж викали високо или защото сж пращали телеграми, или защото сж се събирали на конгреси, или защото сж правили демонстрации тукъ по улицитѣ, и сж молили тогосъ-оногозъ да

влѣзе въ тѣхното положение. Не трѣбва да се счита, че това е едно дѣло на компромисъ или едно дѣло на слабостъ отъ страна на правителството. Това е, г. г. народни прѣдставители, съзнанието на една голѣма икономическа нужда, наложена на нашето чиновничество тѣкмо прѣзъ това врѣме, слѣдъ сключването на примирието, слѣдъ поставянето на България въ блокъ абсолютенъ, да не може да се сношава съ цѣлия свѣтъ. Ние и по-напрѣдъ бѣхме въ война, въ блокъ, по отношение на 20-30 държави, но подиръ примирието ние станахме въ блокъ по отношение на цѣлъ свѣтъ и се създаде едно положение особено тежко при мѣжностията на нашитѣ вжтрѣшни съобщения, при недостатъчността на нашето производство на каменни въглища въ страната, поради, поради — много причини, изброяването на които не е умѣстно сега да прави азъ. Ние се намѣрихме въ едно такова положение, противъ което търговецътъ, еснафията, даже простиятъ работникъ можеше да се бори, като прѣхвърли тежеститѣ, които падатъ върху него, върху друго — знаете какъ ставатъ тѣзи прѣхвърляния. Но има една класа хора въ всѣка държава, именно чиновническата класа, която не може да прѣхвърли тежестта върху друго чрѣзъ увеличение на своето възнаграждение, когато условията направятъ живота два, три, четири, петъ пѣти по-мѣченъ, по-сжитъ. И въ особености правителството взема въ внимание, че прѣзъ зимнитѣ мѣсеци, когато пакъ по причини, които не искамъ да изслѣдвамъ — сега констатирамъ само факта — дървата достигнаха въ София да струватъ 150 л. кубическитѣ метъръ, и другитѣ поѣдмети се увеличиха съотвѣтно кои 10, кои повече пѣти, положението на нашето чиновничество бѣше особено тежко, и ние сметохме, че за този периодъ врѣме онова нормално увеличение, което ние опрѣдѣлихме да се дава въ бждаще отъ 20%, и онова, което бѣхме дали съ едно законоположение прѣзъ мѣсепъ ноември и което е въ сила отъ 1 ноември, не сж достатъчни и че трѣбва да имъ се дойде на помощъ още единъ пѣтъ. И заради туй ние прибѣгнахме именно да увеличимъ материялнитѣ срѣдства само на онѣзи чиновници, които имаха да прѣкаратъ тая жестока зима отъ м. ноември до 1 априлъ въ България, която, азъ се надявамъ не, а съмъ сигуренъ, че нѣма да се повтори никога вече въ живота на тая тождова изпитала и тождова пострадала земя.

Прочее, то е едно законоположение врѣменно, то засѣга само една категория хора и единъ периодъ врѣме. Нѣма защо, както тукъ се направя отъ нѣкои, да се мисли, че това е фаворизиране на извѣстна категория български държавни чиновници прѣимуществено отъ извѣстни партии и че това е прѣнебѣжение на други, които сж служили на държавата въ минало врѣме. Г. г. народни прѣдставители! Това е единъ актъ на справедливо възмездие. Когато ние давахме 2/5 на желѣзничаритѣ, то бѣше, защото единъ законъ имъ бѣше създавалъ това право по-отрано; когато ние давахме 2/5 на телеграфопоштенскитѣ чиновници, ние имъ ги дадохме, защото една разпоредба на главнокомандующия ги бѣше милитаризирала и прѣзъ единъ извѣстенъ периодъ имъ бѣше създава това сжщото право. Но когато други чиновници поискаха да се приравнятъ съ прѣвитѣ по сжпния начинъ, ние трѣбваше да имъ откажемъ, ние имъ отказахме, ние не можехме да постигнемъ иначе, защото това нѣше да бжде несправедливо, нѣше да бжде разхищение на държавнитѣ срѣдства. Обаче когато трѣбваше да се разгледа животътъ на чиновника въ България и трѣбваше държавата да се покаже справедлива възмездителка на труда на онѣзи, които й служатъ всѣки денъ, които я изобразяватъ, които я прѣдставляватъ, които дѣйствуватъ отъ нейно име, тогазъ тая папична жертва се наложи. Нека не става, прочее, мжчно никому и нека тѣзи господа, които сж внесли тукъ едно прѣдложение за даване 2/5 на всички чиновници за всичкото врѣме прѣзъ войната, да разбератъ истинския характеръ, истинската смисълъ на това законоположение и да не считатъ това за нѣкакво прѣнебѣжение, за нѣкаква обида за нѣкого или нѣкакво излишно възнаграждение за друго.

Единъ послѣденъ въпросъ и азъ ще свърша. Г. г. народни прѣдставители! Засегнаха се въпроситѣ изобико за нашето очаяно финансово и материално положение, за положението на държавата по отношение на нейната задълженостъ, количеството на дълговетѣ, които тя е направила, и количеството на дълговетѣ, които тя ще трѣбва да изплаща въ бждаще. И въ това отношение нѣкои г. г. оратори отидоха по-нататъкъ въ своитѣ прѣдположения, отколкото бѣше позволено отъ здравия смисълъ, отъ истинското положение на нѣщата, отъ българския патриотизмъ, проявенъ въ тая ограда. Считамъ за мой дългъ, понеже взехъ сега думата, да заявя по този поводъ, че изчисле-

нието на нашите дългове било на 10, било на 12 милиарда лева е съвършено произволно и несигурно в този смисъл, че нищо от тези пера, които се поместват при тези изчисления, не е сигурно. По отношение на нашите задължения към Германия г. министърът на финансите беше достатъчно изричен, достатъчно пространен, за да ви покаже всичките причини, които ние имаме, за да отхвърлим тези задължения. И кабинетът настоява на тия причини, кабинетът има твърдото убеждение, че ние ще достигнем да ни се признаят всичките насрещни права, които г. министърът ви изброи и върху които аз не искам да се повръщам и които ни дават право да считаме, че не дължим на Германия като държава или на германските банки нищо от това, което се туряше тук в смътка. Мотивите, казвам, ви са дадени. Въ много отношения ние имаме насрещни искания, насрещни вземания; въ някои отношения исканията на германското правителство са неоправдани и трябва да бъдат отхвърлени, защото са прѹвеличени или защото са съвършено безосновни. Страхотните, които се наведоха тук, не се достатъчно оправдават. Щом това е така; аз мисля, г. г. народни прѹдставители, че всичките наши пессимизъм, който тук се развива по повод заборчалостта на България и който водеше към отчаяване за нашето близко и по-далечно бъдеще, е един пессимизъм неоправдан. Всестранно, добросъвестно прѹбвни материални средства на България, материалните средства и качества на българския народ ни дават основание да върваме, че тая народ ще излезе от всичките мъчности, въ които беше вкаран през войната и поради нейното много продължително трайне, с чест и ще излезе по начин, щото да не бъде осакатено, да не бъде отслабено неговото развитие въ бъдеще, неговото материално и културно развитие. Но за всичко това, за да можем сполучливо да излезем от пропастта, да прѹдолжим сполучливо всички прѹпатства и мъчности, които срѹщаме всекидневно и които ще има да срѹщаме още доста продължително време, нужно е да имаме обладание на нашите умствени способности, прѹди всичко, да имаме характер и твърдост, за да понесем мъкнотите, да се борим с тях и да успеем да ги надвишем, а не да се отчайваме. Тези качества на българския народ са познати не само на нас — те са познати и на външния свят. И дотогава, докато българският народ има тая упоритост, това постоянство, това трудолюбие и любов към реда, към свободата и спокойствието у себе си, всичко ще бъде прѹдолжително и ние ще си приготвим едно бъдеще, което да отговаря на всичките наши изпитания и всичките наши тежки и скъпи жертви, които ние понесохме и които — думата е за мъкнотите — ще има още, може би, да прѹнесем.

Аз ви моля, прочее, без да се отдавате на този пессимизъм, който се внушаваше тук от някои места, без да се отдавате и на някакъв си оптимизъм, който да ни накара да се не замисляме за срѹдствата. За мъкнотите, които трябва да вземем за нашето настояще и за нашето бъдеще, без да се надхъваме от едното, нито да се увличаме от другото, да изплним дълга, който ни се налага и въ този случай, както въ всички други случаи, които са прѹдставени на г. г. народните прѹдставители за разрѹщение.

Държавата има нужда от този бюджет, за да осигури днес своето съществуване, за да осигури реда и спокойствието у себе си и за да може да си осигури утрѹшния ден. Г. г. народните прѹдставители не могат и не бива въ тези времена, които днес ние прѹкарваме — едни от най-мъкните въ нашата история, едни от най-критичните — да откажат на държавата наши срѹдства, наши материални жертви, които са необходими сега, за да може тази държава да живее с намѹрение, с шанс да напѹдне и да прѹдолжи всички мъкнотии. Гласуването, прочее, на бюджета въ тази форма се налага, колкото и да се показват тежки жертви, които се налагат на този или онзи данѹкоплатец, колкото и мъчно да се прѹдставлява уравновѹсването на нашия дѹжавен бюджет при тези условия. Съ плачене, съ охване и съ викане абсолютно нищо няма да се помогне въ този момент, а ще се помогне само съ едно здраво съзнание на нашия път към съзнателно, към нейното настояще и към нейното бъдеще и съ помането на всички наши отговорности, които произтичат от добросъвестното изпълнение на нашия мандат. Аз считам, за нужно към казаното до тук, г. г. народни прѹдставители, да ви добавя, че правителството държи, щото Народното събрание да гласува този бюджет на първо четене съ възможното единодушие и да покаже съ този свой акт своята сплотеност, своята готовност на жертви, своята готовност да поддържа едно

правителство и да му даде възможност да води по-нататък борбата, която се налага на дипломатическото поле, след неуспѹха на онази борба на бойното поле. Правителството, г. г. народни прѹдставители, на България не може да спечели абсолютно нищо от това, че един път отиде на туй кюше, друг ще отиде на друго кюше, трети на трето кюше, а четвърти път ще каже, че това нищо е тежко, че това нищо не може или не трябва да го преглътнем; това може да ни унизи, това може само да ни отслаби нас изобщо като народ и като Народно събрание; то може да ни постави по-ниско от онази висота, на която ние трябва да стоим, като прѹдставители на българския народ, въ дадения момент, а това може да намали до крайност престижа на онова правителство, което е натоварено да говори сега от името на България и да говори съ авторитет и съ съзнание, че то я прѹдставлява, че цѹла България стои зад него и е готова да го поддържа въ всички негови постѹпки. (Рѹжкоплѹскане въ групите на блока)

Г. Димитров: Това правителство единодушно ли е там? (Сбчи министерската маса)

Д. Кьорчев: Г. Теодоров! Прѹди да се внесе бюджетпроектът, беше ли той единодушно одобрен от Министерския съвет?

Министър-прѹдседател Т. Теодоров: Едно такова единодушие, каквото вие разбирате, има само въ оцвет (Смѹх въ групите на блока), а онова единодушие, за което говорим ние, е идването към известни заключения, към известни убеждения чрез размисления, чрез спорове, чрез разискване. Е добър, такова единение у нас има.

Х. Кабакчиев: У вас има само котерийни борби.

Министър-прѹдседател Т. Теодоров: У вас какво има, аз не знам. — И само дотогава, докато туй единодушие го има, дотогава туй правителство ще стои въ този състав. Когато това единение не се постигне, когато еднѹквото съзнание за дължността ни въ дадения момент, за туй, което ние дължим на България, прѹстане, тогава ще прѹстане и самото правителство въ този състав. Спорове — да, прѹбирни — да, твърди чести недоразумения — да. За всеки, който знае нашия политически живот, който знае, че тук стоят шест партии български, които знае, че тази България е живѹла всичко на всичко като политически организъм едва 40 години и че е най-младата от всички европейски дѹжави, които съществуват прѹди войната — сега се пораждат нови — ще разбере мъкнотите, които могат да се срѹщнат помежду ни. Но аз мисля, че когато има добросъвестно желание да се служи на народа честно, да се защитават интересите му честно и вън, и вътрѹ, когато имаме, казвам, това съзнание — а това го има и това е, което ни дава надежда и за добро бъдеще — тогава ще се яви и онова общо дѹйствие, което е необходимо нужно, за да има едно правителство престиж. Констатирайки това и считайки, че това ми беше дълг да го кажа,...

Д. Кьорчев: Г. прѹдседателю! Искам само две думи да кажа.

Министър-прѹдседател Т. Теодоров: Вие не можете да кажете нищо.

Министър С. Костурков: Г. Кьорчев! Прѹкрагени са дебатите още въ по-миналото заседание.

Д. Кьорчев: Тогава, г. министър-прѹдседателю, отговорете на този въпрос: прѹди да се внесе законопроектът за бюджета въ Народното събрание, беше ли той единодушно одобрен от Министерския съвет — това не е против Вас — за да можем да разберем тези маневри, които стават тук.

Министър-прѹдседател Т. Теодоров: Вие всѹкога имате да прибавите по нищо.

Д. Кьорчев: Няма нужда нас да убеждавате да гласуваме. Ние ви питаме: беше ли приет бюджетпроектът единодушно от Министерския съвет, защото след това от Вашите колеги тук се правят прѹчки.

Министър-прѹдседател Т. Теодоров: Вие знаете, че не може да бъде внесен тук без да е приет там прѹдварително. Защо ме питате?

Д. Кьорчевъ: Слѣдъ това се явяватъ прѣчки. Защо? Това кажете.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Министъръ С. Костурковъ: Нѣма какво ние, правителството, да казваме — ние сами си го кажете.

Министъръ-прѣседателъ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Счетохъ за длъжностъ да ви кажа това нѣщо, защото бѣше мой дългъ да ви го кажа, защото иначе щѣхъ да се страхувамъ, че не всички съзнавате важността на това, което ви казахъ, за доброто на България.

Д. Кьорчевъ: Това, което Ви питамъ, ни кажете — другото го знаемъ.

Министъръ-прѣседателъ Т. Теодоровъ: И като казвамъ това, правя апелъ къмъ васъ не само да гласувате бюджетопроекта на първо четене, а като имате прѣдъ видъ обстоятелствата, при които живѣемъ, и нуждата, щото този бюджетъ да влѣзе въ сила отъ 1-й идущи мѣсецъ и, въ всѣки случай, да освободите правителството отъ грижитѣ, които сѣ винаги свързани сѣ прокарването на единъ бюджетопроектъ или 6/12 и да дадете впечатление навънъ, че туй правителство е твърдо, че то прѣдставлява страната, че то може да говори отъ нейно име и че то може да я задължава въ всичко, което казва, като имате прѣдъ видъ тази крайна необходимостъ, азъ ви моля не само да гласувате бюджетопроекта сега, за да осигурите настоящето и бъдещето на страната и да подкрѣпите правителството, да му покажете вашето довѣрие, да го ободрите и насърдите, защото то има нужда отъ това, защото то има нужда да се чувствува винаги подкрѣпено отъ васъ, но и да минете веднага къмъ второто четене на бюджетопроекта, защото бюджетопроектътъ е разгледанъ вече въ комисията още онзи день, докладчикътъ бѣше готовъ да го докладва, но само поради ходенето на едни насамъ, други натамъ, и по нѣмане кворумъ, той не можа да бѣде докладванъ. Това е една необходимостъ за страната, това е една необходимостъ за правителството, за неговия престижъ, за престижа на народното прѣдставителство, и на България, прѣдставлявана отъ туй народно прѣдставителство въ този моментъ. Азъ апелирамъ къмъ васъ и се надѣвамъ, че вие ще ме разберете и нѣма да искате да поемете отговорността за друго едно положение, което може да даде свършено други резултати. (Ржкоплѣскане отъ групитѣ на блока)

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за 6/12 отъ кредититѣ по бюджета за 1918 г., за първото полугодие на финансовата 1919/1920 г., моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Прѣдлагамъ да се мине къмъ гласуването на този законопроектъ на второ четене още днесъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение отъ страна на г. министра на финанситѣ да се мине къмъ второто четене на законопроекта, понеже той е прокаранъ прѣзъ бюджетарната комисия. Които сѣ съгласни съ това прѣдложение на г. министра на финанситѣ, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Недѣлко Атанасовъ: (Възразява нѣщо)

Д-ръ Б. Вазовъ: Да се забѣлѣжи, че приятелитѣ на г. Стамболийски не гласуватъ (Прѣрекание между С. Омарчевски и д-ръ Б. Вазовъ)

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

С. Омарчевски: Ние оспорваме вота. Моля да се прѣброятъ гласовѣтъ за спѣшностъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Обръщамъ вниманието на народния прѣдставителъ г. Вазовъ, че тукъ нѣма приятели на тогова или оногова, а тукъ има народни прѣдставители.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

ЗАКОНЪ

за 6/12 отъ кредититѣ по бюджетитѣ за 1918 г., за първото полугодие на финансовата 1919/1920 г.

А. Ботевъ: Искамъ думата.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: По заглавието ли, г. Ботевъ?

А. Ботевъ: Да, по заглавието искамъ думата.

С. Омарчевски: Ние оспорваме гласуването да се мине по спѣшностъ къмъ второто четене на законопроекта. Вие, г. прѣседателю, провѣрихте ли гласовѣтъ? Имате правилникъ, провѣрете колко сѣ гласували за спѣшностъ.

И. Кирковъ: Г. министъръ-прѣседателъ тукъ говори за единодушие между 6-тѣ партии, които управляватъ България. Е добръ, ние искаме групитѣ, които изхождатъ отъ тѣзи шестъ партии, да се споразумѣятъ единодушно да гласуватъ този бюджетъ, а не да го гласува болшинството на дѣдо Радославова.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Вие недѣлите взема тия напѣлеоновски пози, защото ставате смѣшни. Тукъ има народни прѣдставители, които сѣ равни.

Има думата г. Димѣ Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Прѣди да се подложи на вотъ бюджетопроектътъ, г. министъръ-прѣседателъ излѣзе съ една рѣчь, съ която искаше да убѣди Народното събрание,...

И. Кирковъ: (Възразява нѣщо)

Д. Кьорчевъ:... както въ това, че България днесъ има нужда отъ едно правителство единодушно, съ здраво вътрѣшно сцѣпление, правителство, което да може да прѣдставлява България при разрѣшението на нейнитѣ голѣми задачи, така и въ това, че е нужно единство между народнитѣ прѣдставители при гласуването на бюджетопроекта.

(Скарване между И. Кирковъ и И. Симеоновъ)

И. Симеоновъ: (Къмъ И. Кирковъ) Попитайте г. Бакалова, защо стои на министерската маса, а не приказвайте глупости.

Недѣлко Атанасовъ: Вие питайте Мушанова, защо стои тамъ.

И. Симеоновъ: Ние го подкрѣпяме.

С. Омарчевски: Ние оспорваме вота и трѣбва да се провѣри. Това не е единодушие, за което вие говорите. Вие искате спѣшностъ. Колко сѣ гласували за това? Провѣрете гласувалитѣ. (Шумъ)

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Моля ви се, пазете тишина!

И. Кирковъ: Законопроектътъ за конфискацията кога ще го прокарате, г. г. министри? Ние и васъ почитаме и уважаваме, но ние искаме този законопроектъ да мине! (Шумъ)

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Защо не пазите тишина, или по този начинъ мислите, че ще прокарате вашитѣ искания?

Недѣлко Атанасовъ: Това е котерия!

И. Симеоновъ: Вие сте котерия!

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Призовавамъ ви да бѣдете малко по-прилични.

И. Кирковъ: Г. прѣседателю! Има оспорване на второто гласуване. Провѣрете гласувалитѣ, за да се види, че болшинството на дѣдо Радославова дава бюджета на България.

С. Петковъ: Това е лъжа!

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Д. Кьорчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ето прѣд васъ една сцена, когато хора отъ групата на единъ министъръ въ кабинета поставятъ своитѣ малки амбиции по-високо, отколкото една голѣма държавна нужда. Бждете свидѣтели на това събитие, което става днесъ, че единъ министъръ, участвайки въ кабинета, който е знаелъ за този законопроектъ, който допусна този законопроектъ, одобренъ отъ правителството, да влѣзе въ Събранието,...

И. Кирковъ: Кажете му името!

Д. Кьорчевъ: ... се явява днесъ достатъчно нелояленъ, за да иска неговото проваляне. Той съ това засвидѣтелствува не положението си на министъръ, т. е. на държавникъ, на политикъ, който въ този моментъ иска да прѣдставява страната, ами дава прѣдъ насъ една сцена, която говори твърде много за онзи егоизъмъ, за ония лични намѣрения на единъ господинъ, които сж познати на васъ отъ 3 мѣсеца насамъ.

И. Кирковъ: Защо не му кажете името?

Д. Кьорчевъ: Когато този господинъ и неговитѣ приятели мислятъ, че въ тази Камара могатъ да правятъ политика въз основа на тъмни, неясни и лични намѣрения, нѣма да има радостливости, или народняци, или стамболовисти, но ще има граждани на тая страна, които ще разкриятъ това нѣщо. (Ржкоплѣскане отъ либералнитѣ групи) Ние не искаме по никой начинъ...

Недѣлко Атанасовъ: Долу! Мръсникъ, орждие на Радославовъ! (Шумъ)

Д. Кьорчевъ: Вагабонти съ вагабонти! Още не давате отговоръ на туй, за което ви прѣдизвиквамъ. Подкупници политически, маскари, вие никога не давате отговоръ на това, което ви се казва публично.

С. Омарчевски: Ти ли? Ти служиш на всички въ България, ти си една паднала жена!

Д. Кьорчевъ: ... и нѣма никога да оставимъ една група отъ тъмни хора да управлява България! (Тропане и викове „Долу“ въ групата на земеделцитѣ отъ крилото на А. Стамболийски)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Силно звѣни)

Д. Кьорчевъ: Г-да! Трѣбва да знаете, че това поведение трѣбва да бѣде единъ плюсъ къмъ дѣйността на единъ господинъ и къмъ дѣйността на неговитѣ другари. (Шумъ)

И. Кирковъ: На този господинъ, на който участъта виси на косъмъ и който не е спокоенъ за своя животъ!

А. Ботевъ: (Къмъ Д. Кьорчевъ) Ти си погромаджия и не можешъ да говоришъ отъ името на България! Ти си германско орждие, не те е срамъ да говоришъ отъ името на България! Мръсникъ! (Глъчка)

Д. Кьорчевъ: Азъ поемамъ отговорността за туй, което приказвамъ. Вие сте много малки, много слаби, много нищожни, за да можете да заслужите вниманието ми.

Но, г-да, азъ констатирамъ едно нѣщо, като казвамъ, че г. министъръ-прѣдседателъ не искаше открито да заяви на Събранието истинскитѣ причини, по които той бѣше поставенъ въ съмнѣние, дали ще бѣде приетъ бюджетопроектътъ. Той се обърна къмъ насъ, за да иска нацията вогъ отъ името на голѣмитѣ държавни интереси, както на момента, така и на близкото бъдаше. Г. министъръ-прѣдседателъ си служеше съ извѣстенъ тактъ, обаче ние искаме да констатираме въ Събранието и тая констатация да излѣзе далечъ отъ стѣнитѣ на туй Събрание, да се чуе отъ цѣлия народъ, че днесъ не се прави въпросъ на една истинска политика по въпроса за бюджетопоекта, за неговитѣ реформи, за неговитѣ пера, но се прави една политика, която цѣли да провали кабинета,...

И. Кирковъ: Да конфискува незаконнитѣ богатства!

Д. Кьорчевъ: Ние съ това сме съгласни. — ... една политика, която иска да провали кабинета, за да може да даде тая власт на оновова, който другъ пѣтъ и при други помѣжни условия за България я търсѣше съ насилие и съ бунтъ! Ние искаме тия констатации да станатъ, защото съ

това ще се увѣрятъ всички, че въ Народното събрание, което засѣдава отъ толкова години и даде възможностъ на всички да се опознаемъ, заедно съ насъ засѣдава една клика, една група отъ нѣколко души, на които поведението вѣнъ е невъзможно да се прослѣди, която група прѣслѣдва едни цѣли, които и народъ, и печатъ посочиха като тъмни нейни цѣли. Ние искаме да направимъ тази констатация.

И. Кирковъ: 9 партии протестираха наврѣмето, че се гласува единъ заемъ en gros; по такъвъ начинъ се гласува и бюджетътъ сега. Ние искаме бюджетътъ да се гласува отъ 6-тѣ партии, които управляватъ България, а не отъ дѣсницата.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звѣни)

Д. Кьорчевъ: Нашата задача е да посочимъ това нѣщо и да кажемъ, доколко сж опасни тия намѣрения на една частъ отъ Земеделския съюзъ, и да съобщимъ на тази група отъ земеделски депутати, че когато тя прѣзира Народното събрание, постоянно казва, че това Събрание е недостойно, че то трѣбва да се разтури, че 3/4 отъ недостойнството на това Събрание лежи въ тѣхъ.

Отъ групитѣ на либералитѣ: Bravo! (Ржкоплѣскане)

И. Кирковъ: Ти си способенъ всичко да кажешъ, но най-елементарната истина не си способенъ да разберешъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Александъръ Ботевъ, по заглавието.

И. Кирковъ: Г. Кьорчевъ по заглавието ли говори?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Да, по заглавието.

А. Ботевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Бюджетопоектътъ за 6/12 отъ кредититѣ за 1918 г. вече мина на първо четене. Когато бюджетопоектътъ бѣше представенъ за разглеждане по принципъ, ние, болшинството отъ земеделската парламентарна група, се изказахме по него и казахме нашитѣ съображения, по които не можемъ тѣй, както бѣ представенъ той, да дадемъ нашия гласъ за него. Разискванията, които се развиха при първото четене, сж извѣстни за насъ. Този бюджетопоектъ, още неприетъ на първо четене, бѣ внесенъ за разглеждане отъ бюджетарната комисия. Г. г. народни прѣдставители! Тази работа бѣше единъ скандалъ, невиденъ и нечутъ въ парламентарния животъ: единъ проектъ, безъ да бѣде приетъ по принципъ, да бѣде прѣдставенъ на бюджетарната комисия, разискванъ и приетъ! Ние, повтарямъ, прѣдставителитѣ на болшинството на земеделската парламентарна група, се явихме въ бюджетарната комисия и застъпихме гледището не лично наше, но гледището на нашитѣ избиратели, гледището на българския земеделски народъ. Обаче, за наше голѣмо очудване, нашето гледище, нашитѣ прѣдложения бидоха отблъснати, прѣди всичко, отъ г. министъра на финанситѣ и сетнѣ отъ другитѣ. Даже прѣдставителъ на крайната лѣвица, който присѣдствуваше тамъ, другарътъ Тодоръ Петровъ, не подкрѣпи нашитѣ прѣдложения.

Т. Петровъ: Това е лъжа; изобличавамъ те въ лъжа.

А. Ботевъ: Въ комисията имаше и други свидѣтели, за да потвърдятъ, че не азъ лъжа, но че вие сте демагогъ и лъжецъ. Чрѣзъ вашия другаръ Кабакчиевъ вие се изказахте тукъ противъ увеличението на поземелния данѣкъ на дребнитѣ и срѣдни земеделци въ България; вие се изказахте отъ тукъ пакъ чрѣзъ сжщия ораторъ противъ увеличението на данѣка бегликъ на дребнитѣ добитѣци, които притежаватъ българскитѣ земеделци; все чрѣзъ сжщия ораторъ вие тукъ се изказахте и противъ увеличението на данѣка сгради, на онѣзи сгради именно, въ които живѣе работническото и земеделското население, сжщото работническо население, за което вие толкова много сълзи проливате. Обаче когато трѣбваше този въпросъ да се разгледа въ бюджетарната комисия, вие тамъ не продумахте нито дума, вие само мълчахте и си казахте: „Нека мине, а сетнѣ ние пакъ можемъ да си правимъ демагогия и да казваме, че буржоазнитѣ партии и прѣдставителитѣ на Земеделския съюзъ сж, които изъ за угла, по тайни пѣтица, при една цензура, при едно военно положение, метнаха грамадни тежести върху българския земеделецъ. Дребенъ и срѣденъ“.

Т. Петровъ: Азъ направихъ предложение да се освободятъ отъ данъкъ всички занаятци и земледѣлци, които иматъ доходъ до 2.000 л. годишно.

Г. Димитровъ: (Къмъ А. Ботевъ) Вие сте съвсѣмъ забъркали пусулата!

А. Ботевъ: Въ всѣки случай, не повече отъ вашата болшевишка пусула.

Г. Димитровъ: Вие играете на вѣже тукъ, това виждаме ние.

А. Ботевъ: Въ всѣки случай, не повече отъ васъ играемъ.

Т. Петровъ: Безсрамникъ!

А. Ботевъ: Г. г. народни прѣдставители! Вие видѣхте, какъ ние, прѣдставителитѣ на Българския земеделски съюзъ, се застъпихме и при първото четене на бюджетопроекта и въ бюджетарната комисия за едно справедливо разпрѣдѣление на данъчния товаръ. Но ние така сѣщо видѣхме и се увѣрихме за послѣденъ пътъ, че днешното блоково правителство, начело съ финансовия министъръ, не се вслушва въ този нашъ справедливъ гласъ и ние, които сѣтаме, че прѣдставляваме интереситѣ на земеделското сѣсловие, не можемъ да не реагираме по найчувствителенъ начинъ противъ тия несправди, на които се подлага грамадното земеделско сѣсловие въ България. Ние не можемъ да замълчимъ, когато по единъ таенъ начинъ, тъй набързо, повтарямъ, изъ за угла, се хвърлятъ грамадни тежести върху гърба, върху охлузения гърбъ на българския работенъ народъ.

П. Даскаловъ: Това не е реагиране, а шарлатания. Имате двама министри вътрѣ въ кабинета, а тукъ отъ трибуната реагирате. Какво е това реагиране?

А. Ботевъ: Г. г. народни прѣдставители! За да дадемъ изразъ на нашето справедливо негодувание, за да станемъ истински изразители на чувствата, на интереситѣ на нашитѣ избиратели, ние, народнитѣ прѣдставители отъ болшинството на земеделската парламентарна група, ...

Д. Теневъ: Гешефтарската.

Д-ръ В. Черневъ: Тукъ казватъ „гешефтарската група“; отговорете на това.

А. Ботевъ: ... излизаме прѣдъ васъ и прѣдъ българския народъ съ слѣдната декларация, която азъ съмъ упълномощенъ да прочета прѣдъ васъ сега.

Г. Димитровъ: Вашитѣ министри Стамболийски и Цанко Бакаловъ съгласни ли сѣ съ тая декларация?

А. Ботевъ: (Чете) „Декларация на болшинството отъ земеделската парламентарна група.

„Днешното правителство, изходяще отъ блока на 5 партии и Земеделския народенъ съюзъ, при послѣдната реконструкция излизе прѣдъ Народното сѣбрание и народа съ една платформа, която досега трѣбваше да изпълни; прѣдъ видъ голѣмитѣ нужди, които новото врѣме му наложи, трѣбваше да си постави нови задачи за разрѣшение.

„Отъ досегашната му дѣйностъ, обаче, ние видѣхме, че то не изпълни тая своя тържествено прогласена платформа и, като послѣдствие на това, броженито въ страната не само че не се уталожи, но почна да се проявява сѣ по-осезателно.

„Цензурата върху печата още продължава да се шири по бѣлитѣ полета на вѣстникитѣ. Военното положение не дава възможностъ на българскитѣ граждани свободно и на открито да се събиратъ и, обсъждайки днешното положение на страната, да могатъ да прѣдлагатъ срѣдства за подобренито му. Нещастнитѣ случаи, станали въ гр. Сливенъ и на много други мѣста, сѣ очебиюще доказателство, че срѣщу военното положение народътъ реагира вече и по нелегаленъ начинъ.

„Прѣхраната на слабопроизводителното селско население и непроизводителното градско далечъ не е уредена задоволително, а при това маса оплаквания всѣкидневно не, но и всѣкичасно идатъ отъ гладуващи градове и села. Отъ друга страна, спекулантитѣ съ фабричинитѣ и колониални стоки, нужни за населението изобщо и за

земеделското производство въ частностъ, всѣкидневно повишаватъ цѣнитѣ и ги правятъ недостѣпни и за най-законния купувачъ. Дирекцията на прѣхраната не пожела искрено да се справи съ това положение. Изземването на излишѣщитѣ и уема и сега се извършва по най-бруталенъ начинъ отъ военни команди. Цѣли роти, дори и дружини, въоръжени съ пушки, картечници и орѣдия, се изпращатъ изъ селата, за да плашатъ и екзекутиратъ — кого? — ония, които довчера съ сѣщитѣ пушки, картечници и топове стояха голи, гладни и болни на постовѣтъ, за да лаятъ отъ външнитѣ неприятели вътрѣшнитѣ — спекулантитѣ и орѣдията на Фердинанда, които доволно измукнаха и продължаватъ още да измукватъ народния потъ.

„Вътрѣшното положение на страната се намира подъ управлението на такевщината. Навредъ почти се разтурятъ общинскитѣ сѣвѣти и въ повечето случаи за членове на 3-членнитѣ комисии се назначаватъ хора на Демократическата партия. Посрѣдствомъ тия 3-членни комисии, военното положение и цензурата, Министерството на вътрѣшнитѣ работи подготвя почва за изнасилване свободната проява на народната воля при иднитѣ избори за общински сѣвѣти, окръжни сѣвѣти и народни прѣдставители. Нашитѣ протести, протеститѣ на народа и нашата интереселация по тая въпросъ не бидоха взети подъ внимание.

„Законодателната дѣйностъ на настоящето правителство и Камарата далечъ не отговаря на правителствената декларация и на народнитѣ нужди изобщо. Правителството, виждѣщо да се погрижи за намиране сигурни източници за покриване голѣмитѣ държавни разходи, безъ да сложи нови и непоносими данъчни тежести, то прѣдлага всевъзможни законоположения и закончета, като най-сетнѣ внесе и бюджетопроектъ за 6/12 отъ кредититѣ по бюджета за 1918 г.

„Въ този бюджетопроектъ се включватъ и измѣнения и допълнения на десетина закони въ най-сѣщественитѣ имъ положения: прѣдвиздаватъ се голѣми увеличения на заплати и добавъчно възнаграждение, увеличения на пенсийтъ за прослужено врѣме по военното и тражданското вѣдомства, и за засилване доходитѣ на фиска прѣдвизда се увеличение на разнитѣ данъци съ по 10%, 50%, а на поземелния данъкъ съ 100% и беглика съ 400%, и то при тия увеличения не се спазва никаква сѣразмѣрностъ.

„Правителството въ платформата си общаваше реформи по военното вѣдомство. Обаче то изпълни само едно — направи за министъръ на войната цивилно лице. Когато въ бюджетопроекта се измѣняватъ и допълватъ толкова закони, защо не се измѣни и законътъ за устройството на въоръженитѣ сили на страната въ смисълъ: да се съкрати срокътъ за военната служба, да се намали до възможностъ офицерскитѣ кадѣтъ, да се унищожи ординарскитѣ институтъ, да се намали числото на наборитѣ и други реформи, чрезъ които ще снабдимъ земеделскитѣ стопанства съ работни рѣцѣ и ще намалимъ огромнитѣ и непроизводителни разходи по военното вѣдомство?

„Въ засѣданието на 15 мартъ нашата група се изказа противъ тая финансова и законодателна политика, но останана съ надежда, че тия голѣми грѣшки ще се поправятъ въ бюджетарната комисия. Но и тамъ, въпрѣки нашитѣ настоявания, прѣдседателътъ на бюджетарната комисия — финансовиятъ министъръ и мнозинството отъ членоветѣ на тая комисия се обявиха противъ нашитѣ прѣдложения и проектътъ се прие, както бѣ прѣдложенъ за първо четене“.

М. Такевъ: Защо не кажете това на вашитѣ двама министри, които стоятъ на министерската маса?

И. Кирковъ: Не виждате ли, г. Такевъ, че тѣхъ ги нѣма въ този моментъ тукъ? (Скарване между Недѣлко Атанасовъ и И. Симеоновъ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Симеоновъ.

И. Симеоновъ: (Къмъ И. Кирковъ) Ти си по наследството лудъ.

И. Кирковъ: Като е думата за лудостъ, азъ искамъ думата, г. прѣдседателю, за лично обяснение.

И. Симеоновъ: Хайдуци, гешефтари сте вие.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Г. Симеоновъ! Моля Ви се.

А. Ботевъ: (Продължава да чете) „Нашето искане: прѣди гласуване на бюджета, да се прокаратъ: законътъ за конфискацията на незаконнитѣ богатства, законътъ за покупко-продажитѣ въ новитѣ земи и законътъ за обезщетяване стопанитѣ на реквизирания прѣвъ врѣме на войната добитѣкъ, не биде взето подъ внимание отъ правителството и ние се съмняваме, дали тѣ ще бждатъ прокарани слѣдъ гласуването на бюджета“.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Сигурно не ще бждатъ прокарани, ако държите такова поведение.

А. Ботевъ: (Продължава да чете) „Прѣдъ видъ на всичко това, ние, членовѣтъ на мнозинството отъ земеделската група, чувствувайки тежката отговорност прѣдъ съвѣстѣта и интереситѣ на грамадната частъ отъ българския народъ — земеделското състояние, което не ще остане незаинтересувано, а ще поиска смѣтка отъ насъ, заявяваме, че напускаме засѣданията въ Камарата и отиваме срѣдъ тоя народъ, за да му кажемъ истината и да чуемъ неговата господарска дума“. (Ржкоплѣскане отъ болшинството на парламентарната земеделска група, слѣдъ което тя напуца залата)

П. Даскаловъ: На добъръ пжтъ!

Г. Серафимовъ: Бждете достойни. Повикайте и вашитѣ министри и на добъръ ви часъ! (Ржкоплѣскане отъ либералнитѣ групи)

И. Симеоновъ: На добъръ часъ и много здраве, прѣстѣпници, милионери, гешефтари!

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Имате думата, г. Кирковъ. (И. Кирковъ идва на трибуната)

Д-ръ Б. Вазовъ: Г. Кирковъ! Вие къмъ коя група принадлежите? Независимъ ли сте?

И. Кирковъ: (Отъ трибуната) Азъ ще кажа. Азъ съмъ излѣзълъ на трибуната да кажа какво съмъ.

Д-ръ Б. Вазовъ: Сега се чете декларация, че си отивате.

Отъ либералнитѣ групи: Тая е трета група.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Щомъ той мисли, че не трѣбва да си излѣзе, то е негова работа. Азъ му давамъ думата.

И. Кирковъ: Г. г. народни прѣдставители! Не за прѣвъ пжтъ и ние тукъ, прѣдставителитѣ на българския народъ, и всички тия, които често посѣщаватъ тая свещена ограда, да видятъ ума на своитѣ избраници, не за прѣвъ пжтъ, казвамъ, виждатъ подобна като тази току-що станала сцена. Но понеже азъ съмъ единъ отъ тѣзи, които участвуваха въ нея, и понеже въ една частъ отъ прѣдствителството остана впечатление, че азъ съмъ способенъ да говоря всичко, що си наумя, но не и съ разсѣдѣкъ, азъ протестирамъ.

Г. Василевъ: (Къмъ А. Механджийски) Чакайте, кждѣ бѣгате? Хайде, за солъ въ Гърция! Неграмотенъ стражаръ, ортакъ на Алтимирски!

И. Кирковъ: Азъ дължа да заявя, че всѣки пжтъ, когато помисля да кажа нѣщо, напъвамъ своитѣ мисли, за да прѣдвсия какво трѣбва да кажа. (Глъчка) Г. прѣдседателю! Обезпечете ми свободата да говоря.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: На Васъ не подобава да говорите за свобода, когато на никого не сте дали свобода. (Ржкоплѣскане отъ либералнитѣ групи) Вие трѣбва да знаете, че това, което Вие правите на хората, и тѣ ще Ви го направятъ стократно, обаче, за честѣта на Народното събрание, азъ моля господата да пазятъ тишина, за да си каже г. Кирковъ думата.

И. Кирковъ: Азъ имамъ два часа да говоря. Наговорете се вие, г-да, че тогава азъ ще си кажа думата. Азъ, обаче, нѣма да говоря два часа, а само 20—30 минути и вие, патентованитѣ умници въ тази страна, нѣмате търпение да изслушате единъ човѣкъ да си каже думата и да каже думата на народа.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Говорете, г. Кирковъ!

И. Кирковъ: Вие смѣтате, че ще ме смутите?

Отъ либералнитѣ и блоковитѣ групи: А-а-а!

И. Кирковъ: Г. г. народни прѣдставители! Една частъ отъ Народното събрание много погрѣшно схваща дѣйствителността у насъ. Азъ дължа да се спра по-конкретно върху тази мисль, за да ожде тя ясна на всѣкого. У насъ има впечатление такова, не въ всички ви, но въ една незначителна частъ, макаръ въ 10—15 души въ този Парламентъ, има едно схващане на нѣщата у насъ такова, каквото има уважаемиятъ г. Кьорчевъ, който излѣзе прѣди малко да критикува и повори г. Стамболийски и не посмѣ да му каже името.

Отъ либералнитѣ групи: Ей!

И. Кирковъ: Заради туй, защото въ Пловдивско го посрѣщнаха съ вѣнци и китки, заради туй, защото той знае, че въ Търновско народътъ го посрѣщна съ възторгъ.

Д. Кьорчевъ: Не е вѣрно! Въ Търновско вашитѣ хора го ругаха.

И. Кирковъ: Азъ бѣхъ въ Търновско и ще ви кажа какво стана тамъ.

Д. Кьорчевъ: Азъ не поменавамъ името на Стамболийски, защото уважавамъ себе си.

И. Кирковъ: Въ Търново, на 23 февруарий, Българскиятъ народенъ съюзъ...

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Понеже сега говоримъ за заглавието на закона, ще оставите тия работи.

Министъръ С. Костурковъ: Говорете по заглавието на закона.

И. Кирковъ: По заглавието искамъ да говоря! Г. г. народни прѣдставители! Не само по заглавието, но и по съдържанието на закона имамъ желание да говоря, но азъ дължа да отбия всѣка атака отъ всѣки край на Народното събрание, която не заслужава да се отправя къмъ мене. Г. Кьорчевъ е единъ човѣкъ отъ Народното събрание, който често пжти взема думата, и трѣбва да чуе моето възражение. Азъ мисля, че съмъ въ правото си да сторя това.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Кьорчевъ нѣма нищо общо съ заглавието; Вие ще говорите по заглавието на закона, г. Кирковъ.

И. Кирковъ: Моля, г. прѣдседателю, Вие знаете колко пжти съмъ излизалъ на трибуната. Този е третиятъ пжтъ отъ петъ години, какъ излизамъ на тая трибуна. Имайте спокойствието да чуете моята дума.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Ако не говорите по заглавието, ще Ви отнема думата.

П. Даскаловъ: Като пехливанинъ се въртишъ на трибуната. Пехливанинъ не трѣбва.

И. Кирковъ: На 23 февруарий делегатитѣ на земеделскитѣ дружби отъ цѣлия Търновски окръгъ се събиратъ на окръжно събрание въ хотелъ „Роялъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Говорете по закона, защото ще бжда принуденъ да Ви отнема думата.

И. Кирковъ: Прѣди да се открие събранието, дохожда единъ полицейски приставъ и поставя на онзи, който щѣше да говори, въпроса: „Какво събрание правишъ? Организация или общо?“ Отговаря му се, че събранието е организационно. Той продължи рѣчьта си до единъ часъ. Влиза единъ войникъ ефрейторъ и казва: „Г-не! По заповѣдъ на началника на военната секция, Ви прѣдлагамъ да прѣкратитѣ рѣчьта си, защото ще стане скандалъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: По заповѣдъ на правилника, прѣдупрѣждавамъ Ви да говорите по прѣдмета, защото ще Ви отнема думата.

И. Кирковъ: Ние въ туй отношение сме съгласни съ всички, били тѣ тамъ, (Сочи дѣсни центъръ) били тѣ тукъ, (Сочи лѣвния центъръ) да протестираме противъ произволитѣ на българската властъ, която ние днесъ, божемъ, прѣдставляваме. (Министъръ Ц. Бакаловъ влиза въ залата)

П. Даскаловъ: Ето, вашиятъ министъръ дохожда пакъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Моля, г. Кирковъ.

И. Кирковъ: Вие искате, обаче, да разтурите едно събрание, което министъръ Мушановъ съ едно окръжно позволява. Благодарение, че бѣхъ тамъ и, въ качеството си на народенъ прѣдставителъ, привлѣкохъ вниманието на околнския началникъ и на полицейския приставъ да ни се обезпечи свободата, защото въ сѣщия частъ такава се обезпечаваше на демократитѣ, които имаха събрание на друго мѣсто въ града.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Кирковъ! Вие не можете да разберете, че това нѣма нищо общо съ заглавието на закона

И. Кирковъ: Ние бѣхме съ обезпечена свобода и си направихме събранието.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Желаетъ ли Народното събрание да слуша г. Кирковъ, който взе думата, за да говори по заглавието на закона, или не желаетъ?

Нѣкои отъ либералнитѣ и блоковитѣ групи: Нека говори.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Азъ го моля да говори по заглавието на закона, а не по тия нѣща, за които той говори и на които другадѣ е мѣстото, дѣто могатъ да се говорятъ.

Т. Петровъ: Той иска да направи една декларация прѣди да си отиде. Какво искате повече!

Отъ либералнитѣ групи: Нека говори!

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Добрѣ, говорете, г. Кирковъ.

И. Кирковъ: Азъ въ дадения случай имамъ, г-да, доблестта да ви благодаря, защото искамъ да остане у васъ впечатление, че азъ съмъ човѣкъ смисленъ. Азъ ви благодаря, дѣто се застъпвате за моето свещено право да говоря.

Г. г. народни прѣдставители! Прѣди малко видѣхте да се вълнуваме. Виждате да се вълнува не само групата на Александъръ Стамболийски, както я наричатъ: вие, а тя е групата на Цанко Бакаловъ; моитѣ свѣдѣния говорятъ, че Александъръ Стамболийски не е нито въ едната, нито въ другата група.

Отъ блоковитѣ и либералнитѣ групи: А-а-а!

И. Кирковъ: Той е човѣкъ. . .

Отъ демократическата група: На два стола.

И. Кирковъ: Г. г. народни прѣдставители! Той е човѣкъ отъ Земледѣлския съюзъ, който се е нагърбилъ съ помителната роля, въ която дълбоко съмъ убѣденъ, че ще успѣе. (Глъчка)

Г. г. народни прѣдставители! Когато прѣди малко народниятъ прѣдставителъ г. Александъръ Ботевъ чете слушаната вече отъ васъ декларация на болшинството отъ земледѣлската парламентарна група, той не визираще и моето име.

М. Ничевъ: Само на търговцитѣ.

И. Кирковъ: Той не визираще моето име, заради туй защото и той и всички вие знаете, че азъ не съмъ нито въ тѣхната група, нито въ нѣкоя друга група, че азъ останахъ само да бѣжа прѣдставителъ на Българския народенъ земледѣлски съюзъ. . .

Отъ блоковитѣ и либералнитѣ групи: А-а-а! (Смѣхъ)

И. Кирковъ: . . . че азъ не одобрявамъ разцѣплението и съ скромнитѣ си сили ще работя за обединението, за туй обединение, противъ което е насоченъ партийниятъ български печатъ днесъ. . .

П. Даскаловъ: Вторъ Харлаковъ.

И. Кирковъ: . . . който гони да постигне една цѣль, която нито е въ интереса нѣкому, отдѣлно взето, дори въ този Парламентъ, а най-малко тя е въ интересъ на цѣлокупна България.

Д-ръ Б. Вазовъ: Разбрахме, нѣма да напуснете Събранието, ще останете тукъ — много добрѣ!

И. Кирковъ: Вие още не сте разбрали, защото окончателно не съмъ си казалъ думата.

Д-ръ В. Черневъ: Г. Кирковъ! Давали ли сте заявление въ тая група (Сочи групата на министъръ Д. Драгиевъ) да Ви приеме и тя Ви е отказала?

И. х. Ивановъ: (Къмъ И. Кирковъ) Оставете се: изложихте и Васъ, и г. Стамболийски.

И. Кирковъ: Азъ както благодарихъ на г. Пешева, за дѣто се застъпва за моето право да говоря, ще имамъ сѣщата доблестъ да кажа тукъ добри думи и по адресъ на г. министъръ-прѣдседателя. . .

Отъ блоковитѣ групи: А-а-а!

И. Кирковъ: . . . защото не сме ние толкова неблагоприятни и толкова неопѣняващи нѣщата въ нашия политически животъ, конкретно взето, за каквито ни смѣта една частъ отъ васъ. Г. министъръ-прѣдседателятъ има голѣмъ дѣлъ въ успокоението на страната съ прокарването на амнистията.

Отъ либералнитѣ групи: А-а-а!

Г. Серафимовъ: Това е една грѣшка на г. министъръ-прѣдседателя. Сега става пишманъ.

И. Г. Поповъ: Това е една грѣшка, това е най-голѣмиятъ грѣхъ на министъръ-прѣдседателя.

И. Кирковъ: Азъ съмъ длъженъ да констатирамъ тая истина, защото искамъ да бѣжа обективенъ. Но това още не значи, че азъ трѣбва да одобря казанитѣ прѣди малко отъ него думи, че България за спокойствието си, прѣдставлявана отъ шестъ партии въ нейното правителство, трѣбва да бѣже днесъ свидѣтелка на едно единодушие, каквото, трѣбва да подчертая, е потребно, но което единодушие въ сѣщностъ — убѣденъ съмъ и той е убѣденъ — че въ срѣдата на Министерския съвѣтъ го нѣма и каквото трѣбваше да се постигне и тѣгава да ни сезира, за да получи нашия вотъ, вота на шестѣ партии, за да се създаде болшинство по въпроса, а не вотътъ на други хора, които днесъ не изхождатъ отъ правителството, да създава болшинство.

Г. г. народни прѣдставители! Въ заключение трѣбва да кажа, длъженъ съмъ това да сторя — какво е моето поведение по днешния въпросъ. Но прѣди да сторя туй, азъ съмъ длъженъ да се спра само за 1-2 минути върху другъ единъ въпросъ, който на менъ лично нанесе една обида. Тукъ прѣди малко се чува въ прѣреканията много нецензурни думи отъ разни страни, каквито, за жалостъ, не бива да се чуватъ и каквито, за още по-голѣма жалостъ, произнесоха и много тихи хора въ този Парламентъ. Каза се, че тукъ имало луди хора. Ама азъ ще ви кажа, че великиятъ мислителъ Толстой казва, че всички въ свѣта сѣ луди.

Отъ всички страни: А-а-а! (Смѣхъ)

И. Кирковъ: Недѣйте бърза. Но като казва, че всички сѣ луди, казва, че и всички сѣ мѣдри, само че лудостта въ едни глави е малко, а въ други е повече, и мѣдростта въ едни глави е малко, а въ други е повече, и подкрѣпва това съ аргументи. Ако оня, признатъ въ обществото за лудъ, бѣше абсолютно лудъ, той щѣше да прави опити да убива всѣки, когото срещне; ако оня, признатъ въ обществото за мѣдръ, бѣше мѣдръ въ пълната смисълъ на думата, той никога нѣма да си позволи нервирание и ядосване. Както виждате, по този въпросъ азъ се обяснявамъ.

Г. г. народни прѣдставители! Прѣз мѣсецъ декемврий миналата година отправихъ къмъ г. министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве едно питане по санитарното положение на България. Отправихъ го, защото бѣхъ длъженъ и се почувствувахъ още повече длъженъ, защото това неуредено санитарно положение на страната ме прати на лѣчение 40 дена при д-ръ Сарафовъ.

Х. Славейковъ: И още не сте се излѣкували.

И. Кирковъ: Г. Сарафовъ ще бѣде свидѣтель излѣкуванъ ли съмъ, а не ти, единъ спянатъ човѣкъ въ юриспруденцията. (Смѣхъ) Не си ти, който ще се произнесе, а д-ръ Сарафовъ е способенъ да се произнесе излѣкуванъ ли съмъ или не.

Х. Славейковъ: Хайде-де!

И. Кирковъ: Това не е въ твоята компетентност. Твоята компетентност е да пишешъ „Борба“ и да пишешъ какво да е въ нея. — Азъ подадохъ прѣзъ м. декемврий питане къмъ г. министра на вътрѣшнитѣ работи, да ми даде освѣтление и на васъ всички и на цѣлото общество, какво е санитарното положение въ България. А въ кой мѣсецъ сме ние сега, г-да? Ние сме сега на 21 мартъ. Не можа ли г. министъръ Мушановъ отъ мѣсецъ декемврий до 21 мартъ да намѣри врѣме да ми отговори на едно невинно питане, на едно питане, интересуващо цѣлото общество въ България?

Министъръ Н. Мушановъ: То баремъ не е партизанско. Защо да не Ви отговоря на него? Защо не дойдохте при мене?

И. Кирковъ: Именно, защото не е партизанско, не ми отговаряте. — Прѣди 3—4 дена му дадохъ една бѣдѣжка чрѣзъ разсилния и го молихъ да ми отговори въ едно близко заседание, но той не ми отговори. Какво показва това? Това показва, че ние, демократитѣ, сме умѣтъ на България; вие, земледѣлцитѣ, можете да правите питаня, но ние нѣма да ви отговоримъ.

Министъръ Н. Мушановъ: Вие знаете, че азъ Ви почитамъ и че не е тъй.

И. Кирковъ: А вие, г. г. министри и български правителство, трѣбва да знаете, че хора като менъ не сж вече малцинство въ туй общество. Не искамъ да кажа, че съмъ нѣщо особено, но нѣма да отречете и вие, че не съмъ едно нищожество. Нѣма да се осмѣлите да подчертаете, че съмъ нищожество, че съмъ такова нищожество, каквото Вие, г. министъръ Мушановъ, допуснахте, като не ми отговорихте три мѣсеца на единъ въпросъ, интересуващо българското общество. Като притурите това къмъ редицата още явления въ политическия животъ, откакъ правителството е на власт, можете да си обясните неспокойството и на единъ спокоенъ човѣкъ въ този Парламентъ, и съ него само си обяснявате това му неспокойствие, г-да.

Министъръ Н. Мушановъ: Да Ви отговоря днесъ, г. Кирковъ.

И. Кирковъ: Понеже въ дадения случай въ този моментъ е на разглеждане законопроектътъ за 6/12, трѣбва да си кажа думата по него. Защото обясни се, че азъ съмъ останалъ между...

Х. Славейковъ: Между два стола.

И. Кирковъ: ... двѣтъ крила на земледѣлската парламентарна група, но констатира се, че азъ съмъ въ Земледѣлския съюзъ.

Д. Кьорчевъ: Вие сте бждащъ арбитъръ, Уйлсонъ.

Н. Калчевъ: Вие съ Харлаковъ образувате една група.

И. Кирковъ: Вашитѣ съвѣти дайте на дѣдо Радославовъ въ Германия. Тѣ нему сж потребни. Той има нужда отъ съвѣти; азъ нѣмамъ нужда отъ тѣзи съвѣти.

Г. Серафимовъ: По-спокойно.

И. Кирковъ: Понеже не съмъ участвувалъ въ заседанията нито на една отъ двѣтъ групи, азъ не мога да бжда — лесно е това да се допусне — обстойно освѣтленъ върху положението на България, за да застана на едната или другата страна, но за мене има достатъчно силни мотиви да се въздържа отъ гласуването. Докато законътъ за конфискацията на незаконнитѣ забогатявания — забогатявания, които между другото сж причина да имаме днесъ 1.300.000.000 л. годишенъ разходъ — не мине прѣзъ Камарата, азъ намирамъ за себе си мотиви да се въздържа отъ гласуването на бюджета. Азъ нѣма да тръгна нито

въ лѣво, нито въ дѣсно, но азъ искамъ, когато седя, да седя смислено на своя постъ. И силавайки се да сторя говъ, азъ намирамъ, че не мога да вдигна рѣка за единъ бюджетъ, който не е прѣдшестуванъ отъ други толкова важни и сжществени законоположения. които само, приети, могатъ да успокоятъ тази страна.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Да не би да остане впечатление у народното прѣдставителство, че азъ не съмъ стгворилъ на нѣкакво питане на народния прѣдставителъ г. Илия Кирковъ, да ви съобща въ какво се състои то? — Сега седна. Той пита: първо, въ всички санитарни околии на страната длъжноститѣ околийски лѣкари заети ли сж? — Не сж заети, г. Кирковъ!

И. Кирковъ: Ама сега, слѣдъ три мѣсеца отговаряте.

Министъръ Н. Мушановъ: Второ, пита г. Кирковъ, на санитарнитѣ подофицери ще ли се дадатъ фелдшерски права? Искамъ да не остане впечатление, че на кой знае какво питане не искамъ да отговоря; отговарямъ Ви и на това питане — санитарнитѣ подофицери нѣматъ фелдшерски права.

И. Кирковъ: Въпоѣки туй, впечатление е останало, защото наврѣме не сте отговорили. Вие считате ли, че сте ми отговорили на питането, защото азъ искамъ да го развия?

Министъръ Н. Мушановъ: Ше Ви отговоря, г. Кирковъ, сега само искамъ да кажа какво е питането.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Кирковъ! Прѣстатете да тревожите Народното събрание най-сетнѣ! Които приематъ заглавието на законопроектъ, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рѣката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на министритѣ да извършватъ разходи за първитѣ шестъ мѣсеци на финансовата 1919/1920 г. (1 априлъ — 1 октомврий), въ размѣръ на 6/12 отъ кредититѣ за 1918 г.: а) по редовния бюджетъ на държавата; б) по извънредния бюджетъ на сжщата и в) по бюджетитѣ на фондоветѣ, управлявани отъ министерствата, съ изключение на фонда за работнишкитѣ застраховки, като оставатъ въ сила всички постановления, съдържащи се въ законитѣ за тия бюджети, съ изключение на ония, които се отмѣняватъ или измѣняватъ съ настоящия законъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: По чл. 1 има прѣдложение отъ либералната парламентарна група, въ което се казва: „Думитѣ 6/12 се замѣняватъ съ 3/12“. Които приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ рѣката. Меншинство.

Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да си си вдигнатъ рѣката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 2. За веществени разходи, които по естеството си или поради по-рано поети чрѣзъ договори задължения или по силата на специални законоположения, подлежатъ да бждатъ извършени и изплатени прѣзъ първитѣ шестъ мѣсеца на финансовата 1919/1920 г. въ размѣри по-голъми отъ разрѣшенитѣ 6/12, министритѣ могатъ да разрѣшаватъ да се произведатъ и изплатятъ тия разходи най-много въ размѣръ до 12/12.“

Разрѣшава се да се построятъ здания за жилища, канцеларии, за механически инсталации и др. за държавнитѣ каменовжглени мини „Перникъ“, „Бобовъ долъ“ и „Марица“ на обща сума 4.200.000 л.

разрѣдѣдени както слѣдва:

а) за мината „Перникъ“	3.000.000 л.
б) за мината „Бобовъ долъ“	700.000 „
в) за мината „Марица“	500.000 „

както и да се доставятъ разни машини, части отъ такива, запасни части, инструменти и пр., нуждни по експлоатацията на държавнитѣ каменовжглени мини за 6.000.000 л.

Разрѣшава се да се построи държавна индустриална горска ж. п. линия заедно съ разклоненията ѝ отъ станция Чалъж-махле по държавнитѣ гори Генишъ-Ада и Лонгоза, Варненско, на сума за 1.000.000 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рѣката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 3. Разрѣшаватъ се на министритѣ допълнителни кредити по редовния и извънредния бюджети на държа-

вата на сума 280.620.000 л. и по бюджетитъ на фондовете на сума 7.050.900 л. за произвеждане пръвъ първото шестмѣсечие на финансовата 1919/1920 г. допълнителнитъ разходи, означени въ приложенитъ къмъ тоя законъ таблици.

Съ тия допълнителни кредити да се увеличатъ кредититъ по надлежнитъ параграфи на редовнитъ бюджети по разпрѣдѣление, одобрено отъ Министерския съвѣтъ, по докладъ на министра на финанситъ, като размѣритъ на заплатитъ се опрѣдѣлятъ съгласно ст. бюджета за 1918 г.

Доставката на ж. п. и т. п. материяли, както и на консомативни и др. материяли на Държавната печатница и държавнитъ мини, може да се извърши и направо отъ прѣдставителствата на източнитъ армии по цѣни, опрѣдѣлени отъ послѣднитъ или отъ Англия, Америка и Франция и др. страни по начинъ, одобренъ отъ Министерския съвѣтъ, като разходитъ се оправдаватъ само съ смѣтко-разписки за издѣлжение.

Траверситъ за българскитъ държавни желѣзници може да се доставятъ, чрѣзъ комисии въ съставъ по единъ прѣдставителъ на дирекцията, на мѣстнитъ общинска и финансова власти, и направо отъ производителитъ по цѣни, уговорени съ послѣднитъ или прѣдварително опрѣдѣлени отъ дирекцията, безъ да се сключватъ формални договори за това и безъ да се събиратъ данъци.

ТАБЛИЦА

за допълнителни кредити за първото полугодие отъ финансовата 1919/1920 год. (1 априлъ — 1 октомврий) по държавния бюджетъ.

№ по редъ	Учреждения	За заплати, безотчѣтни, пжтни и дневни пари и пенсии	За службитъ по заемитъ и за вѣщев. разходи	Всичко
1	Върховно правителство	—	—	—
	а) Царски дворъ	—	—	—
	б) Народно събрание	—	116.000	116.000
	в) М-ски съвѣтъ	—	—	—
	г) Върхов. административенъ сждъ	3000	9.000	12.000
2	Върховна смѣтна палата	—	6.000	6.000
3	Държав. дългове	25.000.000	45.266.000	70.266.000
4	М-ство на външнитъ работи	—	1.540.000	1.540.000
5	М-ство на вътрѣшнитъ работи :			
	а) Администр. отдѣлъ	1.300.000	900.000	2.200.000
	б) Санитаренъ "	500.000	3.000.000	3.500.000
6	М-ство на народното просвѣщ. (включително и Народ. театръ)	2.300.000	2.900.000	5.200.000
7	М-ство на финанситъ	800.000	9.800.000	10.600.000
8	М-ство на правосъдието . . .	800.000	1.200.000	2.000.000
9	М-ство на войната	3.500.000	90.000.000	93.500.000
10	М-ство на търговията	5.000.000	20.000.000	25.000.000
11	М-ство на земледѣлието . . .	1.800.000	3.200.000	5.000.000
12	М-ство на общественитъ сгради и пр.	100.000	9.000.000	9.100.000
13	Главна дирекция на желѣзницитъ и пристанищата	8.700.000	40.300.000	49.000.000
14	Главна дирекция на пошитъ и телеграфитъ . . .	650.000	2.850.000	3.500.000
15	Главна дирекция за построяване желѣзници и пристанища	—	80.000	80.000
	Всичко	50.453.000	230.167.000	280.620.000

1) За военноинвалидни и др. пенсии.

2) Прѣдоставя се на министра на правосъдието да прѣмѣсти едно отдѣление на Плевенския окръженъ сждъ въ Луковитъ.

3) На ученицитъ-работници по § § 23 и 34 се плащатъ надници до 3 л. Сумитъ по § 47 се разпрѣдѣлятъ така: на Бургазката спокова борса 28.800 л., на Варненската — 13.500 и на фонда на търговско-индустриалнитъ камади — 30.000 л.

4) Отъ конто 4.200.000 л., за построяване на жилища, канцеларии, за механически инсталации и др. за държавнитъ каменю-вжглени мини „Черникъ“, „Бобовъ-долъ“ и „Марица“.

5) Работницитъ по българскитъ държавни желѣзници получаватъ мѣсечни заплати по надници, урегулирани съгласно съ постановление на Министерския съвѣтъ.

Т а б л и ц а

за допълнителни кредити за първото полугодие отъ финансовата 1919/1920 г. (1 априлъ — 1 октомврий) по бюджетитъ на фондовете, управлявани отъ министерствата.

№ по редъ	Учреждения	За заплати	За добавочно възнаграждение 20%	За пенсии	За вѣщевни разходи	Всичко
1	Пенсионенъ фондъ по гражданското вѣдство	14.500	60.000	100.000	—	174.500
2	Пенсионенъ фондъ по военното вѣдство	31.500	130.000	—	—	161.500
3	Фондъ „Общински налози“	—	35.000	—	13.000	48.000
4	Фондъ за пенсийтъ при изборнитъ учреждения	—	108.000	49.000	2.500	159.500
5	Фондъ „Д-ръ Василия“ при Министерството на търговията и пр.	800	7.300	—	—	8.100
6	Фондъ „за епизоотитъ“ при Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти	—	—	—	144.000	144.000
7	Фондъ „за културнитъ мѣроприятия по волитъ и горитъ“ при сждото министерство : а) разходи по водитъ б) разходи по горитъ	—	100.000 120.000	—	265.000 980.000	365.000 1.100.000
8	Фондъ „Работнически застраховки“ при М-ството на търговията и пр.	55.700	60.600	75.000	1.079.000	1.270.300
9	Фондъ „Общински пжница“ при Министерството на общественитъ сгради, пжтищата и благоустройството	130.000	1.590.000	—	1.900.000	3.620.000
	Всичко	232.500	2.210.900	224.000	4.383.500	7.050.900

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-матъ чл. 3, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Божество.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 4. Дѣйствието на закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители отъ 20 декемврий 1918 г. се продължава докато Министерскиятъ свѣтъ намѣри, че условията на стопанския животъ въ страната се измѣнятъ и позволятъ да се спре и постанови за това.

Прѣдвиденитѣ въ таблицата къмъ сѣщия законъ размѣри на добавъчното възнаграждение се увеличаватъ отъ 1 априлъ 1919 г. съ 20% върху редовната заплата и досегащото възнаграждение.

Алинея 4 на чл. 1 отъ закона за добавъчното възнаграждение на държавнитѣ служители се измѣнява и допълва както следва:

Освѣтъ това добавъчно възнаграждение чиновницитѣ, служациитѣ и работницитѣ при държавнитѣ каменовжглиени мини получаватъ и премия въ зависимостъ отъ изважданото количество каменни въглища, която премия се плаща отъ фонда, образуванъ съгласно съ чл. 3 на закона за доплащане дневни пари на чиновницитѣ, служациитѣ и работницитѣ при държавнитѣ мини отъ 20 февруарий 1919 г.

На държавнитѣ служители отъ гражданскитѣ вѣдомства, припадени въ разпореждане на военнитѣ власти, които сж получили прѣзъ врѣме на войната дневни пари въ увеличенъ размѣръ върху 6.000 л. годишна заплата, макаръ че сж получавали по-голъма такава, да се доплащатъ отъ кредита за военни нужди дневни пари върху разликата отъ 6.000 л. до заплатата, която сж получавали.

Държавни служители по всички вѣдомства, които не сж получавали прѣзъ врѣме на войната дневни пари въ увеличенъ размѣръ и които сж били заварени на служба на 1 ноемврий 1918 г., получаватъ една прибавка равна на половината отъ послѣдната имъ редовна годишна заплата. Държавни служители, които като офицери или военни чиновници сж получавали дневни пари въ увеличенъ размѣръ само извѣстно врѣме получаватъ тази прибавка, като отъ нея се спадатъ $\frac{1}{3}$ отъ сумата на полученитѣ дневни пари въ увеличенъ размѣръ. Уволненитѣ и назначенитѣ слѣдъ 1 ноемврий 1918 г. получаватъ частъ отъ тая половина заплата, съотвѣтно на врѣмето, изслужено отъ 1 ноемврий до 31 мартъ т. г.

Забѣлѣжка. Уволненитѣ по искане на сждебнитѣ власти не се ползватъ съ това право“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Гурко Серафимовъ.

Г. Серафимовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Въ този членъ се засѣга и многотъжниятъ въпросъ за двѣтъ пети на чиновницитѣ. Ние чухме мнѣнието на г. министра на финанситѣ, както и това на г. министъръ-прѣдседателя, че не бивало по много съображения, интимни или не интимни, да се дадатъ тѣ двѣтъ пети, както се искатъ отъ страна на чиновницитѣ, и че трѣбвало да се приеме така този членъ, както е прѣдложенъ отъ г. министра на финанситѣ. Отъ името на тритѣ либерални групи азъ съмъ задълженъ да ви кажа, че ние искаме измѣненіето на третата алинея на този членъ въ слѣдния смисълъ: (Чете) „Държавнитѣ служители по всички вѣдомства, които не сж получавали прѣзъ врѣме на войната дневни пари, получаватъ по 2/5 за врѣмето отъ 10 септемврий 1915 г. до 19 ноемврий 1916 г. и по 3/5 за врѣмето следъ 19 ноемврий 1916 г. до 1 ноемврий 1918 г. независимо отъ получаванитѣ безотчетни пари или пѣтни и дневни по смѣтка“. Като правя туй прѣдложение, азъ моля почитаемото правителство да не прави кабинетенъ въпросъ или най-малкото го моля да остави свободно народното прѣдставителство да гласува тѣ, както намѣри за добръ. Чиновницитѣ, на които не сж давани тѣзи пети, иматъ хиляди пѣти право да си ги искатъ чисто и просто безъ никакви ограничения, каквито прѣдставя г. министъръ на финанситѣ. Обаче за да не се правятъ послѣдни експлоатации и демагогства вънъ и въ пресата, и въ врѣме на изборитѣ, нѣколко души правимъ прѣдложение за поименно гласуване на този членъ въ слѣдния смисълъ: (Чете) „Съгласно чл. 47 отъ правилника за вжтрѣшния редъ на Народното събрание, прѣдлагаме поименно гласуване по чл. 4, относно двѣтъ пети на чиновницитѣ“. Съ туй ние искаме да знаемъ кой отъ народнитѣ прѣдставители е за двѣтъ пети и кой е противъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Тодоръ Петровъ.

Т. Петровъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Не сж оправдателни извиненията на правителството за това, че не могло да внесе цѣлостенъ бюджетъ за 1919 г. Не сж тия, оправдания нито извинителни, нито основателни, защото днешното блоково правителство управлява страната повече отъ 8 мѣсеци и имаше възможностъ да приготви единъ цѣлостенъ годишенъ бюджетъ. Дванадесетиникитѣ се осжждаха отъ партиитѣ, които сж сега на власт. Съ дванадесетиникитѣ на бившето Радославово правителство, и съ дванадесетиникитѣ на днешното правителство се нарушава най-сжщественитѣ, основнитѣ законъ на страната, конституцията, и законътъ за отчетността по бюджета. Бюджетното право, правото на парламентитѣ, респективно на народитѣ, да опредѣлятъ своитѣ бюджети, е изкупено съ дълги революционни и кървави борби. И когато ни се искатъ частици, дванадесетини отъ прѣдшния бюджетъ, тогава правителството, което прави това, избѣгва отъ контрола както на Парламента, тѣй и на народа, по отношение на приходитѣ и разходитѣ, които се искатъ за държавата. Защото когато се гласуватъ дванадесетинки, Парламентътъ и народътъ не могатъ да установятъ въ каквъ размѣръ сж приходнитѣ пера, нито пъкъ въ каквъ размѣръ сж разходнитѣ пера и за какви цѣли и за какви нужди се изразходватъ. А щомъ народното прѣдставителство, щомъ народътъ не може да контролира правителството при дванадесетиникитѣ, то съ това се суспендира, отнема се най-сжщественото право на народа, тѣй нареченото бюджетно право, правото да одобрява бюджетитѣ и да контролира тѣхното прилагане. Ето защо, отъ името на нашата група, азъ протестирамъ противъ това потлъкване на бюджетното право на българския народъ, задѣто правителството си служи съ дванадесетинки и искамъ за въбждаше да не се нарушава основнитѣ законъ на страната, правото Парламентътъ и народътъ да съставятъ бюджетитѣ и да ги контролиратъ.

Отъ друга страна, трѣбва да констатирамъ още сега, че както прѣзъ августъ, ако не се лѣжа, 1916 г. г. Теодоръ Теодоровъ спаси, пакъ по въпроса за дванадесетиникитѣ, Радославовото правителство, когато Генерал-губернаторъ група се оттегли отъ правителственото болшинство, така днесъ кабинетътъ на г. Теодоръ Теодоровъ се спасява съ поддржката на радославиститѣ.

С. Петковъ: Това не е вѣрно, г. Петровъ. Ние не сме гласували цѣлия законопроектъ.

Т. Петровъ: Това е доста характерно. Това характеризира каква е Радославистската партия, каква е Народняшката партия, каква е Демократическата партия и другитѣ буржоазни партии; че тѣ взаимно се подкрпѣятъ на властъ, че тѣ взаимно се поддржкатъ, че тѣ взаимно си миятъ ржцѣтъ: прѣди изми лѣвата ржка дѣсната ржка, сега дѣсната ржка мие лѣвата ржка на буржоазията, на буржоазното господство у насъ.

Х. Кабакчиевъ: Правителството се поддржа съ гласоветѣ на либералната коалиция.

Т. Петровъ: И, отъ друга страна, въ тѣзи взаимни подкрпѣвания на буржоазнитѣ партии ние констатираме и участието на така нареченитѣ лѣви: радикали, общодѣлци и земледѣлци. Това показва, че всички тѣ стоятъ на почвата на буржоазното господство, че това буржоазно господство ги съединява, и напразни сж приказкитѣ както прѣди на г. Радославова, тѣй сжщо сега на днешното правителство на г. Теодорова, че интереситѣ на правителството, на кабинета, сж били интереси на народа, интереси на страната. Обикновено господствующитѣ класи винаги така сж въздигали своитѣ класови, своитѣ егостични, своитѣ експлоататорски интереси въ интереси общонародни, тѣкмо въ моменти, когато тѣхнитѣ класови интереси сж въ най-рѣзко противорѣчие съ интереситѣ на народа или на неговото болшинство, а главно на работническитѣ маси. Г. Теодоровъ сега ви говори така, както ви говорѣше прѣди Радославовъ: гласувайте бюджета, защото не го гласувате на насъ, гласувате го на България, на българския народъ. Като-че-ли като не се гласуватъ на днешния кабинетъ дванадесетини или бюджетъ, ще пропадне България! Не, народнитѣ маси, работническитѣ маси ще си създадатъ свое правителство и ще му дадатъ бюджетъ, ще му дадатъ срѣдства да управлява.

С. Петковъ: Тогава не Парламентътъ, а свѣтитѣ ще го съставятъ.

Т. Петровъ: Не може да се свързва сждбата на Радославовия кабинетъ или на днешния Теодоровъ кабинетъ на демократи, народници и пр. съ интереситѣ на цѣлокупния народъ и още повече съ интереситѣ на работнитѣ

маси, и то въ моменти, когато се води една политика явно противонародна и явно противоработническа, за каквато се искат сръдства, изразени въ бюджета. За воденето на каква политика днешното правителство иска да му дадете сръдства? Досега тази политика не бѣ нищо друго, освѣн политика на увеличение косвенитѣ данъци; политика на увеличение скъпотията въ врѣме на най-голѣма скъпотия; политика на увеличение мизерията за работническитѣ маси. Да гласувате за такава политика, прочее, е прѣстѣпление за ошѣзи, които се смѣтат и сѣ прѣдставители на работническата класа и на народнитѣ маси.

Х. Кабакчиевъ: Една политика на подлостъ, една политика, която си служи съ сѣчъ.

Т. Петровъ: Още повече, че вжтрѣшната политика на днешното правителство е политика на насилие, на разтуряне събрания по единъ най-бруталенъ начинъ, политика на сѣчъ и то въ единъ моментъ, когато съсѣднитѣ буржоазии искатъ да раздѣлятъ и разграбятъ България. Вие даже не се побояхте да употребите българската войска срѣщу българското работничество, когато то упражнява правото си на събрания. Знаете ли какво могатъ да ви кажатъ въ Парижъ буржоазнитѣ партии отъ съсѣднитѣ страни? Ще ви кажатъ: както вие сѣчете своя работнически народъ, още повече сте сѣкли — и както сте правили — населението въ окупираниѣ чужди земи.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Моля, г. Петровъ.

Т. Петровъ: Вчера четохъ въ в. „България“, че г. д-ръ Мутафовъ, цанковистъ, е държалъ въ Пловдивъ публично събрание, и въ официоза думата публично е подчертана, когато въ други вѣстници, особено въ нашия вѣстникъ, думата публично се зачертава. Е добръ, защо г. Мушановъ, министъръ на вжтрѣшнитѣ работи, държа въ Шуменъ публично събрание?

Министъръ Н. Мушановъ: Защото е министъръ.

Т. Петровъ: Защо г. Мутафовъ държа публично събрание въ Пловдивъ? И защо тѣзи събрания не ги разтурятъ, а разтурятъ само работническитѣ?

П. Лисевъ: Г. Петровъ! Наредданията сѣ за опозицията. Сега ли знаете това?

Т. Петровъ: Кой законъ позволява само на министритѣ да държатъ събрания, а на другитѣ не? Кой законъ дава тази привилегия?

Министъръ Н. Мушановъ: Ще Ви кажа кой, когато направите интерпелация.

Т. Петровъ: Е добръ, когато вжтрѣшната политика на правителството се състои въ това, да сѣче българскитѣ работници, както е въ Сливенъ, дѣто сѣ насѣчени повече отъ 50 работника, леко ранени, и 5 души по-тежко, ...

Министъръ Н. Мушановъ: Защо приказвате такива калабалѣкъ приказки? Това не е вѣрно.

Т. Петровъ: ... когато се разтурятъ събранията въ Видинъ и другагѣ съ военна и полицейска сила, да се даде на такава една насилническа политика поддръжка, споредъ мене, е прѣстѣпление. Това не е желанието, това не е искането на народа, това не е искането на работническитѣ маси да ги сѣкатъ, да имъ разтурватъ събранията, да ги държатъ подъ военно положение, да държатъ мисълта и печата подъ цензура и т. н. Това ли е политиката, която отговаря на интереситѣ на работницитѣ и народнитѣ маси? Тази политика именно се осъжда отъ работницитѣ и широкитѣ народни маси, и защото се осъжда, затова правителството прѣслѣдва насъ съ разтурване на събрания, съ военно положение, съ цензура, войска и жандармерия. Е добръ, за такава една вжтрѣшна политика ние не можемъ и не трѣбва никой народенъ прѣдставителъ да даде и санимъ, защото тази вжтрѣшна политика е насилническа, противонародна, противоработническа. Ами външната политика? Тя е политика на лакейство и подмазване прѣдъ Антантата, прѣдъ Съглашението, което се отказа отъ договора за примирие, което потѣпка повечето отъ условията на примиренето, което държи България въ обсала по-тежка отъ онази на Германия и Турция. И когато даже се сѣдятъ български подданици отъ окупационнитѣ войски, слѣдователно, когато се посѣга върху суверенитета на страната, нашето правителство не протестира, а казва: „Благодаримъ“.

Министъръ Н. Мушановъ: Този езикъ ако държите а. вѣнъ, ще дойдатъ и въ София, ще зематъ и Събранието. Недѣйте се оплаква.

Х. Кабакчиевъ: Вие викате чужди войски противъ българския народъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Министъръ Н. Мушановъ: Вие не знаете какво правите. Не знаете, че пакостите на България.

Х. Кабакчиевъ: Вие сте едно сервилно правителство, една прѣдателска буржоазия. Винаги сте викали чужди войски да ви помагатъ, и сега съ чужди войски унищожавате правата и свободитѣ на българския народъ. Нѣмате никакво довѣрие на българския народъ и, ако се опрете на него, нито 24 часа не можете се държа на властъ. За това искате да има тукъ китайци и негри.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Министъръ Н. Мушановъ: Вие ги докарахте. Ще накарате и Събранието да взематъ.

Т. Петровъ: За да видите, че днешното правителство въ своята външна политика е сервилно, лакейско и врѣди съ нея на цѣлѣта страна, азъ ще ви наведе единъ примѣръ, единъ фактъ изъ българския политически животъ. Когато ромѣнитѣ искаха да окупиратъ и българска Добруджа — Силистра, Добричъ и други мѣста — държаха въ Букурещъ и други мѣста митинги, и Съглашението ги послуша, като каза, че народътъ се вълнува и ги остави да заграбятъ Добричъ и други мѣста, а днешниятъ кабинетъ не позволява публични събрания, за да се протестира противъ заграбването на градове и мѣста безспорно български, като Добричъ и Силистра, които днешното правителство безъ всѣкакъвъ протестъ прѣдаде на Антантата, а тя — на ромѣнското правителство. И хората отъ Антантата съ туй се оправдаватъ: ромѣнскиятъ народъ протестира, ромѣнскиятъ народъ, въ лицето на чокитѣ, устройвалъ митинги, за да се заграбятъ Добричъ, Силистра и т. н., българскиятъ народъ, обаче, мълчи, мирува — прочее, одобрява. Ето плодетѣ на една такава лакейска политика!

Х. Кабакчиевъ: Сервилна политика!

Т. Петровъ: Вмѣсто такава външна политика, ние поддържаме друга външна политика — да се протестира прѣдъ демократията, прѣдъ работническитѣ класи въ цивилизованитѣ страни, да се иска съдѣйствието на работническитѣ социално-демократически партии въ странитѣ на Антантата противъ бруталноститѣ и произволитѣ, които се вършатъ спрѣмо българския народъ отъ когото и да било.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: И отъ болшевикитѣ.

Х. Кабакчиевъ: Тѣ защищаватъ свободата на народитѣ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Благодаримъ на тѣхната помощ! (Възражение отъ групата на тѣснитѣ социалисти)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Мълчете поне сега, когато говори вашъ човѣкъ.

Т. Петровъ: Е добръ, днешното правителство иска бюджетъ, прочее, за да продължава една финансова политика на увеличение косвенитѣ данъци, слѣдователно, на увеличение скъпотията, на увеличение мизерията, иска сръдства за прокарване на една вжтрѣшна политика на насилие, на сѣчъ надъ българския народъ, иска сръдства за една външна политика лакейска, на подлизурство, политика на унижение, която ни е донесла досега само злини и врѣди и като народъ, и въ всѣко отношение. За такава една политика сръдства, бюджетъ не трѣбва да се гласуватъ отъ единъ народенъ прѣдставителъ, който е изразителъ на волята на работническитѣ маси. Прочее, апелътъ на правителството да му се гласува бюджетътъ, защото, като му се гласува такъвъ, се гласувалъ на народа, е фалшивъ апелъ, който не отговаря на дѣйствителността, защото то иска бюджетъ не за народа, а противъ народа.

Х. Кабакчиевъ: Вѣрно! Правителството го подкрѣпя и либералната коалиция.

Т. Петровъ: Минавамъ къмъ чл. 4 отъ законопроекта. Г. г. народни прѣдставители! Въ чл. 4 се дава едно увели-

чение отъ 20% върху редовната заплата и върху досегашното възнаграждение на държавните работници, служачитъ и чиновницитъ и, по-нататък, половина годишна заплата на чиновницитъ, които не сж получавали дневни пари въ увеличенъ размъръ. Питатъ се: това увеличение отъ 20% достатъчно ли е, отговаря ли на онази степенъ на скжпотията, която ние сега прѣживяваме, и дали съ него ще се помогне на тежкото положение на държавните работници и служачи? Г. г. народни прѣдставители! Добавъчното възнаграждение се гласува презъ м. декемврий 1918 г., но оттогава досега скжпотията порасна нѣколкократно — два, три, четъри, петъ пѣти. Усили се спекулацията по всички кѣтища на страната, контрабандата се шири сжщо по всички крайща на България. Вслѣдствие на това, на усилената спекулация, повсемѣстната контрабанда и на невземането абсолютно никакви мѣрки отъ страна на дирекцията и правителството срѣщу спекулацията и контрабандата, скжпотията нарасна, и растѣше отъ день на день, даже отъ частъ на часъ. Ние имаме сега прѣдмети, които сж посжжпнали нѣколкократно отъ мѣсець декемврий насамъ. Какво давате вие? На служачи и работници, които сж получавали по 60 л. мѣсечно — които сж мнозинство — дава имъ се още 100 л. добавъчно възнаграждение, споредъ закона отъ декемврий 1928 г., ставатъ 160 л.; дава имъ се сега още 20% надъ тѣхъ, значи, около 30 л. — всичко 190 л. И така, вмѣсто 160 л., ще получаватъ 190 л., а, както казахъ, отъ декемврий насамъ животътъ е посжжпналъ нѣколкократно. Но съ 150 л., съ 180, съ 200 и съ 250 л. мѣсечно, колкото ще достигне заплатата на мнозинството отъ държавните служачи и работници, какво може да се направи? Работникътъ — ако е самъ, безъ сѣмейство — не може да си купи единъ чифтъ обуца, защото единъ чифтъ обуца днесъ се продаватъ по 400 — 500 л., слѣдователно, за да си купи единъ чифтъ обуца, за да не отиде босъ на служба въ канцеларията, той трѣбва да похарчи заплатата си отъ 2—3 мѣсеца. А за да си вземе единъ катъ дрехи, който днесъ струва отъ 800 до 1200 л., трѣбва да изхарчи заплатата си за 5—6 мѣсеца. Е добръ, възможно ли е тогава държавните работници и служачи да покриватъ своитъ нужди съ такива мизерни заплати? Явно невъзможно е. Вие ги туряте въ невъзможностъ да съществуватъ, да живѣятъ и ги карате съ това да прибѣгватъ къмъ рушвети и къмъ злоупотреби, а оттамъ вече да ги пращате въ затвора, защото вие дѣйствително сте строги и жестоки спрѣмо малкитъ прѣстѣпници, но не посѣгате върху голѣмитъ, които крадатъ наедно. Съ това увеличение, което се дава съ мѣсечната заплата, не може да се купи дори една шапка. Ами ако работникътъ поддържа сѣмейство, да кажемъ, отъ трима души и трѣбва да купи три чифта обуца по 500 л. — 1.500, кога ще може той да ги купи? Та това е цѣлата му заплата! Значи, той трѣбва само за обуца на своето тричленно или четиричленно сѣмейство да плати толкова, колкото ще му дадете вие като цѣла годишна заплата, заедно съ първото възнаграждение и плусъ това възнаграждение отъ 20%. Ако би искалъ да се облѣче, пакъ така ще му трѣбва не едногодишна заплата, а двѣ годишни заплати. Ето, това е положението, въ което поставяе болшинството отъ работницитъ и служачитъ, които иматъ заплата до 100 и 200 л. мѣсечно. И тукъ държавата, въ изпълнение на своитъ задължения къмъ своитъ работници и служачи, е сжщо напълно фалирала, защото дава такава заплата и възнаграждение за труда имъ, съ които тѣ и сѣмействата имъ не могатъ да живѣятъ. Вие искате невъзможното отъ държавните чиновници и служачи: да работятъ, но да не ядатъ, да не се облечатъ! Това е невъзможно. Толкова мизерно е даваното възнаграждение.

Ето защо, отъ името на нашата парламентарна група, азъ правя прѣдложение за едно по-сжщественно подобрене, увеличение на възнагражденията и заплатитъ на държавните работници и служачи, ...

П. Лисевъ: За двѣ пети.

Т. Петровъ: ... едно увеличение, което да съответствува поне отмалко на голѣмата скжпотия, която господствува днесъ въ страната и срѣщу която правителството не взема абсолютно никакви мѣрки, защото не чухме и не видѣхме никой, търговецъ на верижна търговия, никой спекулантъ и никой едъръ контрабандистъ да бжде осжденъ досега. Напротивъ, хората откриха въ Русе 10.000 кгр. гонъ, не знамъ кждѣ бѣха открили пакъ нѣколко хиляди килограма гонъ, нѣколко хиляди метра хасета и платове, обаче какво стана съ тѣхъ, нищо не се каза. Имената на тия почтени търговци не се пишатъ даже въ вѣстницитъ, за да не се прѣчело на слѣдствието, а въ вѣстницитъ се пише: „Еди-кой си желѣзничаръ се уволнява затова, че

открадналъ“. Имената на дребнитъ могатъ да се пишатъ въ вѣстницитъ, тогава не се бѣрка на слѣдствието, но когато ще трѣбва да се изнесе почтеното име на нѣкой почтенъ грабителъ на десетки хиляди и милиони, крадени отъ работническитъ маси, криятъ го, пазятъ го да не се опетни, защото ужъ това прѣчело на слѣдствието. И тѣй, отъ името на нашата група, по чл. 4 азъ правя слѣдното прѣдложение: (Чете) „Чл. 4. Всички държавни чиновници, служачи и работници получаватъ, начиная отъ 1 априль 1919 г., освѣтъ досегашнитъ си заплати и добавъчното възнаграждение, което имъ се дава съгласно закона за врѣмешното добавъчно възнаграждение отъ 20 декемврий 1918 г., още и слѣдното възнаграждение: по 500 л. мѣсечно на получаващи по бюджета заплата до 100 л.; по 400 л. мѣсечно на ония съ заплати повече отъ 101 до 200 л. — на по-малка заплата прѣдвжждаме по-голѣмо възнаграждение — по 300 л. мѣсечно на ония съ заплата отъ 201 до 300 л.; по 200 л. мѣсечно на ония съ заплати повече отъ 301 л.“ По този начинъ основната заплата се приравнява къмъ 500 л. мѣсечно, но като се прибави добавъчното възнаграждение отъ 1 декемврий 1918 г., пакъ се запазва една разлика въ заплатитъ на служачитъ съ многочлени и по-малочлени сѣмейства, като се създава едно различие въ полза на ония, които иматъ по-голѣмо сѣмейство, така сжщо и въ заплатитъ на ония, които заематъ по-голѣма служба. По-нататък, алинея втора: (Продължава да чете) „На всички държавни чиновници, служачи и работници, на които не сж платени прѣвъ врѣме на войната дневни пари въ увеличенъ размъръ, плащатъ се такива по двѣ пети за врѣмето отъ 10 септемврий 1915 г. до 19 ноемврий 1916 г. и по три пети за врѣмето слѣдъ 19 ноемврий 1916 г. до 1 ноемврий 1918 г. като никой не може да получи повече отъ 3.000 л.“ На голѣмитъ чиновници, на които като се даватъ двѣ и три пети за извѣстенъ периодъ врѣме, биха получили повече отъ 3.000 л., имъ се прѣгражда пѣтъ. Достатъчно е тѣзи добавъчни възнаграждения, петинкитъ, да достигнатъ най-много до 3.000 л. „На сжщитъ се връщатъ удържанитъ двѣ трети отъ заплатитъ прѣвъ врѣме на войната отъ 1917/18 г. Сжщитъ заплати и добавъчни, както и надлежитъ двѣ пети, три пети и двѣ трети получаватъ служачитъ и работницитъ при общинскитъ, окржжнитъ и други изборни учрѣждения, като разликата между досегашнитъ имъ заплати и повишенитъ такива, заедно съ добавъчнитъ възнаграждения, се изплати отъ държавата“. Ние мислимъ, че като се дадатъ тия заплати при тази голѣма скжпотия едвამъ ще могатъ държавните работници, служачи и чиновници да посрѣщатъ сегашнитъ нужди. А инакъ, както ви казахъ, вие ги поставяте просто въ невъзможностъ да живѣятъ, да съществуватъ.

Обаче трѣбва да се дѣйствува и въ друга насока; трѣбва не само да се увеличаватъ заплатитъ, а да се дѣйствува и за ограничаване на спекулата и контрабандата, за прѣмахването имъ, за ограничаването и намаляването на скжпотията. Защото даже и такива голѣми заплати да имъ бихте гласували и дали, каквито ние прѣдлагаме, при настоящата скжпотия, когато единъ метъръ платъ за дрехи се продава по 200 л., всичко туй ще отиде у спекулантитъ, които сж спекулирали съ дрехитъ и платоветъ, всичко туй ще отиде у спекулантитъ и фабрикантитъ, които сж спекулирали съ материялитъ за обуца, всичко туй ще отиде въ голѣмитъ наеми, всичко туй ще отиде пакъ въ ония ненаситни и алчни спекуланти и капиталисти, които досега обираха цѣлия народъ и повишаваха цѣнитъ на всички необходими прѣдмети. Нѣма прѣграда за алчността на капиталиста, който се води само отъ голѣмината на печалбата; той е алченъ, неумолимъ и жестокъ, като смъртта; по-падне ли му нѣкой въ ржцѣтъ, той е безжалостенъ. Вие събирахте вълната отъ населението на евтини цѣни, дадохте я на низки цѣни на фабрикантитъ, обаче тѣ укриха доброкачествената вълна, замѣстиха я съ парцали и съ отпадѣци отъ вълната, както направи г. Балеуски въ Троянъ и произведоха платове разнищени, и тѣзи платове, които тѣ изтъкаха отъ евтината реквизирана вълна, ги продаватъ пакъ по 200 л. метъра.

Х. Кабакчиевъ: Тѣ сж „патриоти“!

Т. Петровъ: Днесъ въ София по витринитъ вие ще намѣрите дрехи по 1.200 — 1.600 — 1.800 л. Е добръ, отиде ли нѣкой отъ дирекцията да попита: „Г-не, ти си поставилъ тукъ 1.800 л.; дай смѣтка, не е ли прѣкомѣрна тая цѣна, защото прѣкомѣрнитъ цѣни се прѣслѣдватъ“. Но прѣслѣдвахте ли досега нѣкого отъ тѣзи голѣми скубачи и обирачи на българския народъ, за голѣмитъ цѣни на дрехи, платове и обуца? Никого. Минавате по улицитъ и четете: „Обуца 500 л., дрехи 1.800 л., шапка 100 л.“; мина-

ватъ органитѣ на властѣта, минаватъ министри, минаватъ членове на Дирекцията за стопански грижи и обществена прѣдвидливостъ и никой не се отбива да каже: „Г-не, вие сте поставили такава цѣна; тази цѣна не е ли прѣкомѣрна? Дайте смѣтките и фактуритѣ“. — „Ама — ще каже — азъ съмъ я купилъ скѣпо“. — „Отъ кого?“ — „Отъ еди-кого“. — „Дай да провѣримъ, дали нѣма въ случая верижна търговия“. Нали верижната търговия е забранена? И тогава да му се конфискуватъ купенитѣ въ верижна търговия стоки, съ които той спекулира. Ако ние бихме имали властѣта, лесно бихме изцѣрили тѣзи капиталисти. Само единъ законъ трѣбва за тѣхъ:...

Министъръ Н. Мушановъ: Ще направите по 5.000 л. панталонитѣ, както е въ Русия.

Т. Петровъ: ... който не продава по нормирани цѣни, който спекулира и контрабандира, да се експроприратъ всичкитѣ му имоти, да стане пролетарий, за да види какви сж послѣдицитѣ отъ спекулата, какво значи скѣпотия.

Министъръ Н. Мушановъ: Да дойде вашиятъ режимъ, та ще цѣфнемъ. То е бошъ лафъ.

Т. Петровъ: И това не само да се декретира, не само да се узакони, но да се приложи къмъ нѣколко капиталисти; да видите тогава нѣма ли да изпълняватъ разпорѣдитѣ.

Х. Кабакчиевъ: Ортаци сж на спекулантитѣ и капиталиститѣ, затова не могатъ да го направятъ.

Т. Петровъ: Но вие не смѣте да посегнете върху тѣзи печалби, върху тѣзи алчни спекуланти и контрабандисти, които изгладниха, тласнаха въ мизерия бошинството отъ българския народъ, работническитѣ маси. Закупиха боба, напр., по 60 ст., по 1 л.; тукъ, въ „Панахъ“ и въ разнитѣ кафенета, прѣхвърлиха го отъ рѣцѣ на рѣцѣ. Първиятъ купувачъ го продава по 4 л., вториятъ — по 5 л., третиятъ — по 6 л.; додѣто докараха боба до 10 л. килограма.

Х. Кабакчиевъ: Това сж банкитѣ — демократски и народняшки.

Т. Петровъ: Изпокриха го, и слѣдъ това вече, когато дирекцията имъ каза: „Дайте вагонитѣ съ боба“, тѣ казватъ: „Това е за италианското командуване, онова е за съглашенскитѣ войски“. Спекулантитѣ и контрабандиститѣ поискаха съдѣйствието на окупационнитѣ войски, за да прикриятъ своята контрабанда, за да прикриятъ ограбенитѣ отъ народнитѣ маси продукти и да ги продаватъ на неимоверно високи цѣни. Е добръ, спрѣмо тѣзи прѣстѣпници какви мѣрки се взеха? Подложихте ли ги на прѣслѣждане? Кого прѣслѣждате вие? Търсите да сждите Тодоръ Петровъ, че казалъ на войницитѣ: „Не изпълнявайте противозаконни заповѣди, не стрѣляйте върху народа“. Значи, прѣстѣпникъ е онзи, който казва: „Не върши прѣстѣпление, той не е прѣстѣпникъ. Ето каква е вашата политика.“

Така че ако искате вие сжщественно да помогнете на държавнитѣ работници и служащи, не трѣбва само да имъ дадете достатъчно увеличения, което ние прѣдлагаме и което е въ сжщностъ скромно и малко, но трѣбва да се дѣйствува и въ друга насока; противъ контрабандата, противъ спекулата, като се конфискуватъ всичкитѣ стоки, като се нормиратъ по цѣни достѣпни за населението и като разпрѣдѣлението на тѣзи стоки се постави подъ контрола на работническитѣ маси. Защото вашата администрация, вашитѣ органи, изглежда, че сж корумпирани, не могатъ да се борятъ срѣщу спекулата и контрабандата и не могатъ да прилагатъ никакъвъ законъ.

Х. Кабакчиевъ: Гарванъ гарвану око не вади.

Т. Петровъ: Та трѣбва да се взематъ сериозни мѣрки за прѣслѣждане спекулантитѣ, за да не имъ се дава възможностъ да обиратъ работническитѣ маси и да се направи всичко възможно за поевтиняването на живота. Освѣнъ това, самото правителство съ своята финансова политика да не съдѣйствува на поскупяването. А то какво направи, особено днешното правителство? Увеличи косвенитѣ данѣци, хвърли по-голямъ количество банкноти, необезпечени, обезцѣнени. И какво имаме? Даваме заплати на работницитѣ, но колкото и да ги увеличаваме ежемѣсечно, тѣ не могатъ да си купятъ прѣдметитѣ, които сж необходими за живота имъ, било поради това, че спекулантитѣ въ нѣколко дни, въ единъ мѣсецъ повишаватъ десеторно цѣнитѣ, било затова, защото банкнотитѣ посевтиняватъ още повече поради финансовитѣ мѣроприятия на правителството.

Сега — за да не говоря повторно, ще говоря и по другитѣ членове — прави се нѣщо и въ чл. 7 отъ проекта.

Нѣкой отъ демократическата група: Говорете само по членъ 4.

Т. Петровъ: За да не говоря по-нататкъ пакъ, да не взимамъ думата отново, ще искамъ да се изкажа и по чл. 7.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Азъ ще Ви дамъ думата.

Т. Петровъ: По чл. 7 ние правимъ слѣдующето прѣдложение: (Чете) „Досегашнитѣ размѣри на добавѣчното възнаграждение на пенсионеритѣ, изброени въ чл. 1 на закона за извънреденъ сврѣхсмѣтенъ кредитъ отъ 1.260.000.000 л. за военни нужди, се увеличаватъ отъ 1 априлъ 1919.“ — почти дословно както е въ прѣдложението на правителството — „съ 100% върху сумата на получаванитѣ досега пенсия и добавѣчното възнаграждение“. Правителството прѣдвижда само 20%. 20% върху 30 л. пенсия колко е? — 6 л. Значи, всичко 36 л. Какво е това? Въ сравнение съ поскупяването на живота отъ миналата година насамъ, това увеличение съвсѣмъ не съотвѣтствува. Трѣбва да дадете поне нѣщо, за да могатъ да проживѣятъ тѣзи пенсионери, както пенсионеритѣ по прослужено врѣме, тѣй и пенсионеритѣ-инвалиди, които сж оставили свои близки хора, своитѣ поддръжници на фронта.

Къмъ чл. 8 ние прибавяме една забѣлѣжка, алинея първа, която гласи: (Чете) „Освобождаватъ се отъ всѣкакъвъ прѣкъ данѣкъ всички наемни работници, селяни и занаятчи, които иматъ годишенъ доходъ не повече отъ 2.400 л.“ Съ туй искамъ да осигуримъ единъ *existence minimum* за наемнитѣ работници, за селянитѣ и занаятчиитѣ, който *existence minimum* отъ приходитѣ имъ да не бѣде засегнатъ отъ данѣци. Това прѣдложение направихъ и въ финансовата комисиия, обаче, понеже не съмъ членъ на нея, поде се отъ другъ членъ въ комисията, гласува се, но не се прие. Затуй тукъ го прѣдлагамъ наново. Трѣбва да отхвърля клеветата на прѣдговорившия, г. Александъръ Ботевъ, който казва, че не съмъ го подкрѣпилъ въ комисията, когато той поискалъ...

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Оставете това, то не е интересно.

Т. Петровъ: ... намаление на поземелния налогъ. Прѣди всичко, той го искаше въ една форма неприемлива и колкото бѣше приемливо неговото прѣдложение, азъ и Сакаровъ го подкрѣпихме. Ние искахме дребнитѣ земледѣлци, които изкарватъ съ труда си само за прѣхраната на сѣмейството си, да се освободятъ доходитѣ имъ отъ всѣкакъвъ данѣкъ. Това е мое прѣдложение, което прѣдложихъ въ комисията, прѣди да вземе думата г. Ботевъ. Въ него се казва, че се освобождаватъ отъ събиране прѣки данѣци — значи, освобождаватъ се и отъ поземеленъ налогъ — селянитѣ, които иматъ такъвъ доходъ; тѣ ще подадатъ заявление до финансовитѣ власти и послѣднитѣ ще опрѣдѣлятъ смѣтката на приходитѣ, които тѣ получаватъ отъ своитѣ имоти, и ако тѣзи приходи излизатъ не повече отъ 2.400 л., ще ги освободятъ отъ всѣкакъвъ данѣкъ, не само отъ данѣкъ занятието, но и отъ поземеленъ налогъ. Защото по декари да се смѣта не може, понеже има декари, които сж засѣти съ тютюнъ и съ други култури, които даватъ по-голямъ доходъ. Това е нашето прѣдложение и то обхваща и онова, което иска г. Ботевъ. Но той искаше и по-едритѣ землевладѣлци да се освободятъ отъ данѣкъ, съ което ние не сме съгласни.

Въ чл. 8 правителството прокарва редица увеличения на косвенитѣ данѣци, противъ които ние сме и противъ които ще гласуваме. Азъ искамъ да се измѣни алинея първа на чл. 9, споредъ която се облага съ акцизъ спиртътъ, който ще се употребява за приготвяване на оцетъ, а именно: (Чете) „Спиртътъ, който се употребява за приготвяването на оцетъ, както и оцетътъ, се освобождаватъ отъ акцизъ“. Вие знаете, г. г. народни прѣдставители, че работното население въ градоветѣ и селата често си служи съ оцетъ за зеленчуцитѣ, за да си подправи храната. И този продуктъ, който е единъ отъ насжщнитѣ, отъ главнитѣ продукти за работницитѣ въ селата и градоветѣ, да се облага съ акцизъ, споредъ мене, съвършено несправедливо, особено когато доходитѣ на работницитѣ сж съвършено малки.

По-нататкъ въ чл. 9, буква г се облагатъ съ данѣкъ и билетитѣ за входъ въ кинематографи, театрални прѣдставления и т. н. Азъ поддрѣжамъ, че концертитѣ, прѣдставленията, вечеринкитѣ изобщо не трѣбва да се облагатъ съ никакъвъ данѣкъ. Който служи на изкуството, на

науката, на просветителни цѣли, не трѣбва да се облага съ никакъв данък. Но прѣдполагайки, че вие нѣкои ще обложите — ние прѣди всичко сме противъ всѣкакво облагане — прѣдлагаме най-малко да се съгласите съ това прѣдложение: (Чете) „Освобождаватъ се отъ всѣкакви такси и данѣкъ вечерникитѣ, театралнитѣ и кинематографнитѣ прѣдставления, концертитѣ и забавленията, уреждани и давани отъ работническитѣ професионални и отъ партийнитѣ организации“. Партийнитѣ организации се борятъ въ обществото за своитѣ програми и съ партийнитѣ събрания и вечеринки тѣ не прѣслѣдватъ егоистични цѣли, цѣли на печалби и експлоатирания, а прѣслѣдватъ само цѣли обществени — всѣка една партия да си създаде извѣстни срѣдства, за да може да води борбата въ името на своята програма, на своитѣ цѣли, на своитѣ принципи. Тѣй щото, азъ мисля, че ако не махнете цѣлия този пунктъ г, който посѣга върху театритѣ, върху музиката, върху науката, върху прѣдставленията и вечеринкитѣ и забавитѣ, които се даватъ за обществени цѣли, то поне да се съгласите да се освободятъ отъ всѣкакви такси и берии забавленията и концертитѣ, давани отъ партийнитѣ и отъ работническитѣ професионални организации.

Това сж бѣлѣжкитѣ, които имахъ да направя тукъ.

Имамъ още една бѣлѣжка да направя къмъ чл. 12. Въ алинея втора е казано: (Чете) „Прѣдписанията на послѣдната алинея на чл. 3 и на чл. чл. 7, 8, 9, 10 и 11 отъ настоящия законъ да се прилагатъ, докато не бждатъ отменени съ законъ“. Значи, тия измѣнения на фискални закони се иска да останатъ постоянни, трайни, когато напротивъ, трѣбва да се каже — поне тая отстъпка да се направи — че тѣ ще се прилагатъ дотогава, докогато се прилагатъ тия дванадесетинки.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Георги Занковъ.

Г. Занковъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Въ свръзка съ чл. 4, алинея трета, нашата група чрѣзъ своя ораторъ тукъ каза, че при уреждането въпроса за чиновническитѣ заплати ще поддържа прѣдложението, което не прѣди много дълго врѣме азъ внесохъ, заедно съ другаря Стефанъ Петковъ, за двѣтѣ пети на чиновницитѣ. Това наше прѣдложение прѣдизвиква голѣмъ шумъ, голѣмо неодобрение въ извѣстни срѣди на блока, особено на правителството. Ние направихме туй прѣдложение, което се изтъкува извънредно много злѣ отъ извѣстни заинтересовани срѣди; сжщото туй прѣдложение, сжщата тая идея — да се дадатъ двѣ пети на чиновницитѣ — публично бидоха повдигнати въ нѣкои събрания, било въ столицата, било въ провинцията.

Въпросътъ за двѣтѣ петинки има своето начало откогато правителството отпусна двѣтѣ пети на чиновницитѣ по пощитѣ, телеграфитѣ, пристанищата и желѣзницитѣ. Понеже тѣзи чиновници били милитаризирани — така поне се мотивира туй отъ тогавашния министъръ — това прѣдложение биде прието, гласувано и хората си получиха паритѣ. Голѣма частъ отъ останалото чиновничество, отъ държавното наемничество не е получило тия 2/5, само защото не е имало нѣкаква си заповѣдъ отъ главното командване, че тѣ сж милитаризирани, безъ да се държи смѣтка, че голѣма частъ отъ тия чиновници бѣха повикани подъ знамената като обикновени войници и изпълниха своя войнишки дългъ било на фронта, било въ близкия или далеченъ тилъ. Така че това чиновничество, което отиде подъ знамената, не биде засегнато отъ закона за 2/5. Имайки въ съображение туй, което констатирамъ сега, и голѣмата скжпотия, която настѣпи въ послѣдно врѣме у насъ, когато нашето чиновничество изнемогна подъ ужасната спекула, за която тукъ така картинно говори г. Тодоръ Петровъ, азъ бѣхъ заставаенъ да внеса това прѣдложение. Двѣтѣ пети не се искатъ отъ насъ нито за демагогски цѣли, нито за да печѣлимъ партизани, защото ние имаме най-малко съмишленици и поддържатели между чиновничеството, особено между учителството, което устройва навсѣкждѣ въ цѣла България събрания, за да иска двѣтѣ пети. Тия 2/5 се искатъ като държавна справедливостъ: понеже на едни сме ги дали, трѣбва да ги дадемъ и на другитѣ. Каквито и възражения да се чуватъ отъ министерската маса, каквито и възражения да се чуватъ отъ друго мѣсто, тѣ сж безъ всѣкаква цѣна, защото двѣтѣ пети еднажъ дадени на едни, трѣбва да се дадатъ и на другитѣ. Това, което на насъ се прѣдлага: чиновницитѣ да получатъ отъ 1 ноемврий 1918 г. до 31 мартъ 1919 г., то е несправедливо, то гони съсъсѣмъ други цѣли, въ него се крие едно голѣмо партизанство: да се отнеме онова, което трѣбва да се даде на ония, които работиха и изнемогнаха чрѣзъ врѣме

на войната, и да се даде на ония, които сж станали чиновници по-късно, слѣдъ 1 ноемврий м. г. И азъ, правейки своето прѣдложение, което се прочете отъ г. Гурко Серафимовъ, моля народното прѣдставителство да го гласува така, както е формулирано, безъ каквито и да било измѣнения.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Христо Гендовичъ.

Х. Гендовичъ (Отъ трибуната): Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще бжда кратъкъ. Развита тема отъ г. министъръ-прѣдседателя честъ прави нему и на всички ни съпрокарването на 6/12 отъ бюджета. Това не може да откаже никой, защото държава безъ бюджетъ не се управлява. Но въ нѣкои членове законопроекта може да бжде измѣненъ. Говори се по чл. 4. Не трѣбва ни най-малко да се съмняваме, че ние, безъ разлика на партия, трѣбва да бждемъ едно тукъ. Нашата държава се намира въ опасностъ и ние не трѣбва много да критикуваме и да правимъ партизанство, защото ще дойдатъ хората да ни окупиратъ. Срамъ и позоръ е за българинъ да говори противъ правителството, противъ неговитѣ наредби. Честъ прави на министъръ-прѣдседателя, че обмисля всичко и ние всички трѣбва да вървимъ ржка за ржка, за да изкараме България до край. Когато се говори по чл. 4, трѣбва да бждемъ справедливи, да не бждемъ за едни майка, за други мащеха. Това, което трѣбва за единъ чиновникъ, трѣбва за всички и затова трѣбва да се дадатъ 2/5 безъ разлика на всички чиновници: отъ най-малкия до най-голѣмия, защото другояче ще направите да произлѣзе едно вълнение въ чиновничеството и да спре държавната машина. Азъ видѣхъ какъ висши чиновници сж обърнали палтата и панталонитѣ си наопаки. Отъ какво? Отъ нѣмане. Какъ може единъ сждия да живѣе съ 400—500 л.? Живѣше се въ нормално врѣме, когато обущата бѣха 20 л., сега тѣ сж 400 — едно палто бѣше 100, а сега — 1.200 л. Бждете справедливи къмъ всички чиновници изобщо. Споредъ мене, трѣбва да се дадатъ 2/5 на всички чиновници, безъ разлика. Азъ нѣмамъ братъ, нито братовчедъ чиновникъ, за да говоря така, но като гледамъ живота, намирамъ, че трѣбва да имъ се дадатъ тѣзи 2/5, даже и повече отъ това, но когато го даваме, трѣбва да го дадемъ на всички. Другояче честнитѣ чиновници ще избѣгатъ, или ще ги накарате да крадатъ, което не трѣбва да правятъ никога. Затуй трѣбва да се гласуватъ двѣтѣ пети тѣй, както говори прѣждеговорившиятъ. Съжалявамъ, че нѣма ония г-да, които говориха прѣди мене по нѣкакви революции, по нѣкакви въстания...

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Това не е по чл. 4.

Х. Гендовичъ: Съжалявамъ, че тѣ избѣгаха, когато тѣ трѣбваше да слушатъ тукъ, защото ако ние днесъ се намираме тукъ, мислете, че най-малкото движение, което, гледамъ, искатъ да вършатъ тѣсницитѣ и други, трети, четвърти, като правятъ шикани чрѣзъ своитѣ вѣстници — което азъ не мога да разбера — може да ни зароби. Затова трѣбва да си подадемъ ржка, за да изкараме България до край. Събирайте си ума, дайте на всѣкиго едного каквото трѣбва да живѣе, защото азъ виждамъ по себе си: навсѣкждѣ ми искатъ за 5—105. Вие, които днесъ се намирате тукъ, бждете умни и разумни, безъ разлика на партии, свийте знамената и вървете въ едно, за да спасите България, защото черни облаци има надъ нея, ще се каеетъ сетнѣ. Мнозина отъ васъ, които се намиратъ тукъ, сж младежи и не знаятъ какво е било прѣди. Ако ние днесъ стоимъ тукъ, стоимъ на гърба на тогозъ, който е издалъ този манифестъ (Показва манифеста) и нему трѣбва да благодарите, иначе щѣхме да носимъ червения фесъ.

Обаждатъ се: Кой е той?

Х. Гендовичъ: Това е манифестътъ на Александъръ Освободителя, който го нѣма никой отъ васъ и който азъ съхранихъ 40 г.

Нѣкой отъ либералнитѣ партии: Прочети го!

Х. Гендовичъ: Слѣдователно, трѣбва да знаете, че, благодарение на тогова, покойния, вие се намирате тукъ, а иначе трѣбваше да турите фесове. Затова да мълчите всички и да се хванете ржка за ржка, за да спасимъ България. Трѣбва да слушаме министъръ-прѣдседателя и вие,

г. г. министри от блока, дѣто седите единъ до другъ, трѣбва да вървите рѣка за рѣка, да бѣдете едно помежду си. Гледайте и се учете от този манифестъ, който да ви напомня за 1878 г.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Х. Гендовичъ: Ето защо, азъ моля всички г. г. народни прѣдставители, безъ разлика на партии, да гласуватъ на правеното отъ г. Занковъ прѣдложение да се дадатъ 2/5 на всички чиновници, безъ разлика трѣбва да се дадатъ двѣтѣ пети. Особено на сѣднитѣ безъ друго.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министър-прѣдседателъ.

Министър-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Изслушахме трима оратори по въпроса за увеличение сумитѣ, които въ чл. 4 сѣ прѣдвидени като добавъчно възнаграждение, като добавъчна заплата на чиновницитѣ отъ 1 ноемврий 1918 г. до 1 април 1919 г. Има и писмено прѣдложение, направено въ тази смисълъ, и говорившитѣ оратори го поддържаха днеска устно. Съжалявамъ, обаче, че правилството по никой начинъ не може да се съгласи да приеме това прѣдложение, и то по слѣдующитѣ съображения. Първо, това искане, това прѣдложение не се подкрѣпя съ никакви законни съображения, па, ако щете, и отъ справедливостта. Какво се иска? Искане да се дадатъ двѣ пети отъ чиновническитѣ заплати на всички ония, които сѣ служили отъ 10 септемврий 1915 г. до 19 ноемврий 1916 г., оттамъ нататкъ 3/5 до 1 ноемврий 1918 г., т. е. за повече отъ 3 години — за 3 години и два мѣсеца да се дадатъ на всички държавни чиновници, които сѣ служили прѣзъ това врѣме, по 2/5 за единия срокъ и 3/5 за другия. Това прави една сума позече отъ 8/5 за онѣзи, които сѣ служили прѣзъ всичкото това врѣме — които сѣ служили по-малко, ще бѣде по-малко — което значи да се даде повече отъ 1 1/2 годишна заплата на всѣки едного.

Г. Занковъ: Само една заплата.

Министър-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Онѣзи, които правятъ това прѣдложение, ако сѣ си дали трудъ да изчислятъ, въ какво се изразява това нѣщо, ще сѣ намѣрили, че то прѣдставлява не по-малко отъ 160 милиона лева пари, ...

Г. Занковъ: 70 милиона лева.

Министър-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: ... които трѣбва да се дадатъ на държавнитѣ чиновници, ...

Н. Калчевъ: Защо ще дадете на сегашнитѣ?

Министър-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: ... а може би то да е повече отъ 160 милиона лева, защото ние сме правили смѣтка съ двѣ пети. Вънъ отъ това, това ще повлѣче сѣщо такива разходи и за всички служители въ общинитѣ, окръжията и т. н., а пъкъ сега и служителитѣ, които сѣ служили у частнитѣ лица, понеже се искатъ петинки отъ държавнитѣ чиновници, и тѣ искатъ. То стана едно нѣщо за присмѣхъ въ нашето общество.

Г. Занковъ: Вие го въведохте.

Министър-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Никой не си дава смѣтка, на какво се основава това, какви разумни основания има и какъ може едно народно прѣдставителство да гласува по този начинъ държавния бюджетъ. (Възражение отъ групата на либералитѣ) Въпросътъ за петинкитѣ, прочее, не се свежда въ нѣкакви 160 милиона лева, които прѣдлагате сега да гласуваме и да ги раздадемъ като възнаграждение на държавнитѣ чиновници за миналата имъ служба, ами се касае да раздадемъ таква добавъчно възнаграждение и на общинскитѣ, и на окръжнитѣ служители, което ще хвърли още повече, па ще искатъ и онѣзи, които сѣ служили у частнитѣ лица: въ фабрики, банки, дружества и т. н. За да направимъ ние този разходъ днесъ, има ли най-напрѣдъ нѣкое законно оправдание? Казватъ ни: „Има, защото вие дадохте вече на едни“ — туй го чуохъ отъ устата на трима отъ народнитѣ прѣдставители — повече асж не може да се каже — това го четохъ и въ вѣстникитѣ, и въ телеграмитѣ, и въ резолюциитѣ, защото азъ трѣбва да съмъ получилъ по-

вече отъ 800 телеграми отъ чиновницитѣ да искатъ двѣ пети; нѣколко дни ние бѣхме отрупвани отъ сутринъ до вечеръ съ такива телеграми за двѣ пети.

Министъръ Н. Мушановъ: И за 3/5.

Г. Занковъ: Сакаровъ прави събрание въ Казиното по тия пети.

Министър-председателъ Т. Теодоровъ: Азъ приемахъ и чиновнически депутации тукъ, видѣхъ за пръвъ пътъ въ България и чиновническа демонстрация, и то въ врѣме на война, военно врѣме, въ врѣме между примирие и миръ. И врѣдъ мотивитѣ бѣха тия: понеже вие, народното прѣдставителство, Народното събрание, законодателното тѣло дадохте на желѣзничаритѣ двѣ пети за единъ извѣстенъ срокъ, дадохте и на телеграфо-пощенскитѣ служаци двѣ пети, дайте и на насъ — и ние сме държавни служители. Питамъ ги азъ тѣхъ, питамъ себе си, сега питамъ публично Народното събрание и всички онѣзи, които мислятъ да гласуватъ за такива двѣ пети, каква аналогия има между положението на еднитѣ и другитѣ? На пръвъ погледъ, да: и еднитѣ, и другитѣ сѣ чиновници, и „ако вие сте започнали да раздавате на еднитѣ, дайте на всички“. Ами ние не сме започнали да раздаваме, защото сѣ чиновници желѣзничаритѣ и телеграфопощенскитѣ чиновници, ние не сме започнали да даваме бакшишъ или за Богъ да прости, както се казва, или нѣкакво обезщетение за службата на нѣкого, който си е получавалъ заплатата на врѣме; не, такова нѣщо Народното събрание не е направило, и ако си спомняте дебатитѣ, ако си спомняте аргументитѣ, които се изнесоха тукъ отъ министъръ Кознички и отъ други, въпросътъ за двѣтѣ пети бѣше единъ въпросъ, който трая три години. Желѣзничаритѣ искаха това възнаграждение, това обезщетение въз основа на единъ членъ отъ закона за желѣзнопътната служба, който казва, че въ врѣме на война всички желѣзничари се поставятъ на военна нога и се считатъ милитаризирани, и като се поставятъ на военна нога и се считатъ милитаризирани, естествено е да се заключи, че милитаризирани и поставени на военна нога хора, носящи отговорността като милитаризирани, ще получаватъ и възнаграждението, обезщетението и добавъчитѣ на милитаризирани и поставени на военна нога хора.

Министъръ Н. Мушановъ: Има заповѣдъ на главнокомандующия.

Министър-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Има такава заповѣдъ на главнокомандующия въ този смисълъ и слѣдва особено отъ онова, което законътъ казва, че тѣ се поставятъ подъ дѣйствието на военнитѣ закони, т. е., че освѣнъ по службата, ще носятъ военна отговорностъ, ще служатъ както тѣхното военно начальство ще имъ заповѣда. Е добре, питаше се, тѣзи хора, щомъ ще служатъ така, трѣбва ли да получаватъ и онѣзи добавъчни възнаграждения, които се даватъ на всички военни? Въпросътъ бѣше тамъ: трѣбва ли да се дадатъ тѣ или не, този въпросъ се забави 3 години и не можа да се разрѣши. Най-подиръ този въпросъ се рѣши, че нѣма никакви основания да нарушаваме закона, който имъ създава извѣстни задължения и срѣщу това извѣстни обезщетения, и ние имъ казахме, че това право имъ принадлежи по закона. Ама на кого? На тѣхъ само, по силата на еди кой членъ отъ закона. И трѣбваше да изпълнимъ единъ дългъ, който нашата държава има къмъ тѣзи хора, за да не ги онеправдаемъ. Ние си платихме борча тамъ. Дойде редъ за телеграфопощенскитѣ чиновници. Оказа се, че и тѣ отъ по-напрѣдъ били поставени за едно извѣстно врѣме на военна обстановка, на военна нога съ заповѣдъ отъ главнокомандующия и носятъ отговорноститѣ на поставенитѣ на военна нога чиновници. По силата на онзи аргументъ, който бѣ възприетъ за милитаризирани и поставенитѣ на военна нога желѣзнопътни служаци, трѣбваше да дадемъ сѣщо и на телеграфо-пощенскитѣ чиновници, действително за единъ по-малкъ периодъ, за да бѣдемъ послѣдователни, защото тѣзи хора сѣ спечелили сѣщитѣ права, като сѣ носили сѣщитѣ задължения като желѣзничаритѣ. Но питамъ вѣ: нашето останало чиновничество, което бѣше тукъ, поставено ли е било нѣкога подъ дѣйствието на военнитѣ закони, било ли е милитаризирано?

Г. Занковъ: Ами чиновницитѣ, които бѣха на фронта, не бѣха ли на военна нога? А телеграфопощенскитѣ чиновници бѣха тукъ.

Министър-председател Т. Теодоров: Нищо да не прави човък в военно време повече от другите, само за това, че е поставен под действието на военните закони и че е носил отговорността, които военната дисциплина и военна дисциплинарният устав му налагат, само това му дава право на едно обезщетение. Вие знаете, каква е службата в военно време на железничарите, вие знаете, каква тежка служба имаха да изпълняват, вие знаете, с каква отговорност и рискове беше свързана тяхната служба и на какви наказания подлежаха те, и вие не можете по съвѣст и помимо закона да ги уравнивате с онѣзи, които живѣха в къщите си, при семействата си и при свършено други удобства.

Г. Занков: Ами тези, които бѣха на бойното поле като чиновници-войници, защо не говорите за тях, а телеграфопощенските чиновници си бѣха тук.

Министър-председател Т. Теодоров: Азъ ще говоря и за тях. — Прочее, г. г. народни представители, по време на войната онѣзи, които не бѣха милитаризирани, онѣзи, които не бѣха поставени на военна нога, онѣзи, които бѣха при домашна обстановка, нека кажемъ така, никакъ не мислѣха да искатъ нѣкакви уравнения с онѣзи, които сѣ поставени на военна нога. И ако тогава имъ беше предложено да поематъ тѣ такава отговорност и рискове и да ги пратятъ тамъ къдѣ фронта, тѣ щѣха да се откажатъ не само отъ 2/5, но и отъ 4/5, само за да останатъ тукъ. Слѣдователно, нѣма никаква аналогия между положението на железничарите, които получиха на законно основание нѣщо, което законътъ имъ е далъ и което държавата не можеше да имъ откаже и Народното събрание беше длъжно да имъ даде, съ положението на другъ единъ чиновникъ, който не е билъ поставенъ подъ никаква военна дисциплина, не е носилъ никаква военна отговорност и който е билъ свободенъ: ако ще да служи на гражданска служба, ако ще и да я напусне, и въобще е билъ при съвсѣмъ другъ режимъ. И прѣзъ всичкото това време държавното чиновничество се задоволяваше съ своите заплати и когато тѣ бѣха недостатъчни, ние, народните представители, гласувахме всѣка година, кога по-малко, кога повече, споредъ поскъпването на живота, добавъчни възнаграждения, които, разумѣва се, се прѣдназначаватъ да покрятъ скъпотията, която имаше въ живота. Убѣденъ съмъ, че всички тия добавъчни възнаграждения бѣха малки, убѣденъ съмъ, че тѣ не ги обезщетяваха напълно за настаналата скъпотия, обаче ние тогава законодательствувахме, ние слѣдъ дълги прѣпири на мѣрихме, че това е, което може държавата да даде, че тѣ това дава и въпросътъ трѣбва да се счита изчерпанъ. Прочее, аргументъ, който да се извади отъ аналогия, съществуваща между едините и другите, и да ги поставите подъ еднакво положение, не може да има, такъвъ аргументъ не съществува: едините и другите сѣ въ свършено различни положения. Но има нѣщо друго и това другото е, което взехме ние подъ внимание, за да дадемъ едно обезщетение на тези, които сѣ служили до 1 ноември. То е, че отъ 1918 г. — казахъ го по-напрѣдъ, г. г. народни представители, и казахъ го заради туй, за да мога прѣдварително именно да кажа нѣколко думи за тези господа, които поддържатъ туй прѣдложение, за да не го поддръжатъ — отъ примиреието насамъ животътъ въ България стана извънредно скъпъ, тѣй скъпъ, както не е билъ никога прѣзъ време на войната. Ние при всичко че гласувахме единъ законъ за увеличено добавъчно възнаграждение на чиновниците прѣзъ ноември мѣсецъ, но вече въ декември и януарий видѣхме, че това е недостатъчно, видѣхме тяхните нужди и лишения. Ама кога? Не тяхните нужди въ 1915 г., които сѣ достатъчно вече удовлетворени навремето си и трѣбва да се считатъ за забравени, не тяхните нужди въ 1916 или 1917 г., съ които, както казахъ, законодателятъ се е занимавалъ и, каквото е могълъ, направилъ го е, нѣма да дава вече и не може да дължи вече нищо, а видѣхме нуждите имъ прѣзъ тежката зима на 1918/1919 г., при извънредната скъпотия, произхождаща отъ нашето блокиране и отъ други причини, и казахме си: „Ако нѣмаха едно спечелено право, ако нѣма една длъжностъ за Народното събрание, за да дава милиони за минало време, държавата има една морална длъжностъ да види положението на тези хора и да го подобри. Ние това направихме въ два приема. Най-напрѣдъ рѣшихме, че отъ 1 януарий т. г., откогато особено силно се увеличи нуждата и скъпотията, да направимъ съ по 20% увеличение върху заплатите и съ 20% увеличение върху добавъчното възнаграждение. Знаете, че въ нашите кракове на чиновничеството добавъчното възнаграждение

е 100 до 150%. Върху него като турите 20%, то е много почувствително, отколкото ако правите това увеличение върху самата заплата. Е добръ, рѣшихме едного и другото да се увеличи съ 20%. Скоро слѣдъ това, обаче, се убѣдихме, че така даденото възнаграждение не е свършено достатъчно, за да покрие тази нужда и слѣдствие туй направихме увеличението да бѣде отъ 20% отъ 1 априлъ, а за времето на най-голяма скъпотия, отъ ноември до 1 априлъ, да се даде нѣщо повече отъ 20%. Какво дадохме? Дадохме 100% за прѣзъ това време отъ заплатата, но не и върху добавъчното възнаграждение. Какво искатъ повече? Ние мислимъ, че по този начинъ изпълнихме дълга си къмъ държавното чиновничество по-пълно, по-щедро, отколкото е било направено когато и да е въ миналото. А-а-а, ама тѣ били сключили дългове, направени въ миналото, прѣзъ 1915 и 1916 г. — да ги платимъ. Държавата не може да приеме този ангажментъ да плаща дълговете, които чиновниците и сѣ направили, а трѣбваше да се погрижатъ навремето, когато тѣ правѣха тези дългове, да искатъ да имъ се помогне, обаче тѣ мълчаха тогава, тогава тѣ не ходѣха по 500, по 600, по 800 души да демонстриратъ своите нужди на правителството, а сега си спомниха, сега се сътиха да искатъ да имъ се платятъ борчоветъ за нуждите имъ прѣзъ 1915 г. И не се стѣснихъ да ги питамъ: когато правѣхте борчове прѣзъ 1915 г., къдѣ бѣхте да не дойдете да повдигнете въпроса, както сега правите това, или вие сега намѣрихте едно правителство, което да може да ви остави да демонстрирате по улиците и да мислите, че ще му импонирате и ще му наложите исканията си ли? Такова правителство вие сами не трѣбва да желаете, такова правителство не може да съществува въ България. Едно правителство, което могатъ да го плашатъ, на което могатъ да демонстриратъ, което могатъ да изнудватъ организации, съсловия, отдѣлни разреди, то не е правителство, то не е достойно за това име, то унижава страната, както я унижаватъ и онѣзи, които искатъ да я изнудватъ. (Възражения отъ групата на тѣсните социалисти) Не само спрѣмо чужденците да се възмуцаваме, когато ни изнудватъ, когато ни налагатъ нѣщо противъ нашата воля, а трѣбва да се възмуцаваме — и тогава съ по-голямо право и съ по-голяма сила — когато нѣкой отдѣлъ, нѣкое съсловие, нѣкой класъ отъ обществото иска да изнуди държавата — този колективенъ организъмъ, . . .

Х. Кабакчиевъ: Тѣ упражняватъ своите права.

Министър-председател Т. Теодоров: . . . който стои най-високо отъ всички и който трѣбва винаги да е готовъ да наложи волята си на всички отдѣлни организации и да не позволи нито на една отъ тяхъ да налага на него, на общото, на цѣлото, на държавата, своята воля. (Нѣкои отъ блоковите групи ржкоплъскаха) Г-да! Вие разбрахте, че аналогия нѣма, че законни основания нѣма, за да се дадатъ двѣ пети. Онова, което може да се даде за облекчение прѣзъ най-тежките мѣсеци, току-що прѣминали, прѣзъ тази година, се даде. Казватъ, че е малко да се дава по 20% отъ 1 априлъ.

Х. Кабакчиевъ: (Възразява нѣщо)

Министър-председател Т. Теодоров: Г. г. народни представители! Имаме пълно основание да върваме, че скъпотията, която прѣкарвахме, е на свършване. Вече ние имаме, тѣй да се каже, на пътъ параходи съ известни прѣдмети за България . . .

Г. Занков: Нищо нѣмаме.

Министър-председател Т. Теодоров: . . . и въ кѣсо време ще гледаме полка-лека да внесемъ отъ вънъ нѣкои прѣдмети, които, обаче, нѣма да прѣмахнатъ скъпотията. При това падане на нашия левъ, което е една отъ главните причини на сегашната скъпотия, скъпотията не ще може да се прѣмахне въ такъвъ размѣръ, въ какъвто е желателно, но и самото това падане на лева ще може да се измѣни, да трѣгне въ по-добъръ пътъ. Слѣдователно, ние имаме въ прѣдъ видъ едно подобрене, което ще настѣпва постепенно, но ще настѣпва сигурно въ това отношение. Заради туй ние се задоволихме съ това увеличение. Моля Ви, г. г. народни представители, да не понасяте тази тежка отговорност, да отивате да хвърляте такава едно голямо количество милиони по такъвъ единъ мотивъ, защото тези милиони, които ние хвърлихме и които сме принудени и сега да хвърляме, поради скъпотията или поради други нужди, сѣ една отъ главните при-

чини за обезпечаването на нашия левъ. И вие виждате колко е мъчно да намърите тѣзи милиони. Сѣщитѣ тѣзи господа отъ тукъ (Сочи групата на тѣснитѣ социалисти), които идатъ . . .

Х. Кабакчиевъ: (Възразява нѣщо)

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Затворени ми сѣ ушитѣ за Васъ, не искамъ да Ви слушамъ, болшеви-зъмъ не искамъ, . . .

Х. Кабакчиевъ: Това не е никакъвъ болшевизъмъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: . . . не искамъ тая дума да звучи въ моето ухо, защото това е една отвратителна държавна анархия.

Х. Кабакчиевъ: Това е въ устата на милионеритѣ, на спекулантитѣ, на грабителитѣ на българския народъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Моля, г. Кабакчиевъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: За да намѣримъ нѣкакъвъ кредитъ отъ 5, 10, 15 милиона лева, ние удвояваме нѣкои данѣци. А нѣкои викатъ — сѣщитѣ тѣзи господа — освободете отъ данѣци тѣзи, които иматъ до 2400 л. доходъ, освободете ги отъ всѣкакъвъ прѣкъ данѣкъ. На кои тогава да наложимъ поземеленъ данѣкъ или бегликъ, или други данѣкъ? Само на онѣзи, които иматъ доходъ повече отъ 2400 л. Много хубавъ умъ ни давате. То значи да не получимъ нищо, и не само нищо да не получимъ, ами да загубимъ и онова, което имаме днесъ. А отъ друга страна казватъ: платете милионитѣ, не само тѣзи, ами платете и нови бакии отъ двѣтѣ трети, платете 500 л. основна заплата, платете не знамъ какво и не знамъ какво. Вие ни пращате при рускитѣ болшевики, но ние нѣма да отидемъ тамъ. Ако вие се опитате да играете тѣхната роля, вие нѣма да намѣрите въ България наивни руси, вие ще намѣрите българи съ здрава мисълъ, които нѣма да ви оставятъ да се качите на врата на България, както въ Русия се е качилъ единъ Троцки или единъ Ленинъ и да избиватъ цвѣта на нейната интелигенция и на нейното общество. (Ржкоплѣскане въ групитѣ отъ блока. Възражения отъ групата на тѣснитѣ социалисти)

Г-да! Свършвамъ. Мисълта ми е ясна. Азъ не се съмнѣвамъ въ вашия патриотизъмъ и ще ви моля, като признаете, че чиновницитѣ биха имали тая нужда, че чиновницитѣ сѣ онеправдани, да се погрижите да помислите малко и отъ какво има нужда държавата, че държавата, отъ която вие искате да прави такива жертви, ние ще я погубимъ, тя ще отиде долу и че ние докарахме вече лева до 30 ст., а можемъ да го докараме и до 10 ст.

Х. Кабакчиевъ: Вие погубихте държавата.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Мислете за отговорността, която имаме и помнете, че паритѣ, които даваме, не сѣ наши лични, за да ги дадемъ, а тѣ сѣ кръвта на България и нейното бѣдаще, която ни е повѣрена за пазене, а не за разпилване.

Г-да, свършвамъ по тая точка. Имамъ да кажа двѣ думи не за теоритѣ на г. Петрова, но за укоритѣ му. Азъ знамъ, че тѣ сѣ некритикуеми и съ тѣхъ нѣма ни-кога да се споразумѣемъ не ние, ами всички вие нѣма да се споразумѣете. Тѣзи хора сѣ осѣдени да вървятъ всѣ-кога въ своя пѣтъ и да си останатъ изолирани отъ всички. Но искамъ да отхвърля упрѣдитѣ, които се правятъ на България. (Скарване между Георги Димитровъ, Асѣнъ Цанковъ и Коста Лулчевъ)

Г-да! Упрѣкътъ, че сѣглашенцитѣ тѣпчели българскитѣ свободи и че правителството не правило нищо да ги за-щити, който се хвърля отъ тая страна (Сочи крайната лѣвица), е единъ упрѣкъ сѣвършено безосновенъ. Сѣгла-шението не прави въ България нищо, освѣнъ да иска и отъ правителство, и отъ народъ запазването на реда. (Ка-раницата между Георги Димитровъ, Асѣнъ Цанковъ и Коста Лулчевъ продължава. Голѣма глѣчка и шумъ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Оставете ги, тѣ сѣ некритикуеми.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Силно и продължително звъни)

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Г-да! Сѣгла-шенскитѣ власти, които се обвиняватъ тукъ отъ тая страна (Сочи крайната лѣвица), че сѣ потѣпкали нашитѣ свободи и че правителството не е направило нуждното, за да защити тѣзи свободи, нѣматъ никакво желание да потѣпкатъ нашитѣ свободи, за да става нужда българ-ското правителство да ги брани отъ тѣхъ. Но сѣглашен-ското командване тукъ, чужденцитѣ, които имаме сега въ страната си, военнитѣ, желаятъ, искатъ и настояватъ върху безусловното запазване на реда и спокойствието въ стра-ната. Сѣглашенскитѣ власти искатъ отъ насъ, и нѣма да ни позволятъ да не изпълнимъ ние това искане, да запа-зимъ реда и спокойствието въ страната си, защото редътъ и спокойствието за насъ е редъ и спокойствие за тѣхъ, за тѣхнитѣ войски, обезпечение за тѣхъ. Всѣкакъва пропо-вѣдь на болшевизъмъ въ България не може да бѣде тър-пѣна отъ тѣхъ, даже тогава, когато ние бихме се сѣгла-сили да я търпимъ. Въ Варна, въ тѣснияшкия клубъ, е про-повѣдванъ болшевизъмъ; ние въ нашето свободолюбие, въ нашето знание, че тѣзи крикуни, които изобразяватъ въ България болшевизма, нѣма да могатъ да направятъ въ Варна нищо противъ здравия смисълъ на народа, ги оста-вихме да дѣйствуватъ, обаче сѣглашенцитѣ не гледатъ така, тѣ чимъ затвориха клуба и, когато видѣха, че днесъ събрацията, проповѣдитѣ за анархия въ България имъ врѣдятъ, сѣглашенскитѣ власти обявиха Варна, че е оку-пиранъ градъ и вземаха въ рѣцѣтъ си, слѣдователно, на-казанието на всички прѣстѣпници.

Министъръ С. Костурковъ: Въ цѣла България ще стане това.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Който иска да го почитатъ въ тази страна, трѣбва да прави всичко, за да се запази въ нея редътъ и спокойствието, и ако ние, правителството, не сме въ състояние да обуздаемъ онѣзи, които ще искатъ да смутятъ реда и спокойствието, нека го знаемъ ние, нека го знаятъ и тѣ, че сѣглашенцитѣ ще дойдатъ съ сила и ще го наложатъ и на насъ, и на тѣхъ. Трѣбва туй спокойствие, защото то е нужно за насъ и ние трѣбва въ всички случаи да се грижимъ за него.

Х. Кабакчиевъ: (Възразява нѣщо)

Министъръ Н. Мушановъ: Мълчи тамъ, бе жабо! Какво крѣкашъ?

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Тужъ вие ще крѣкате колкото искате, ще парадирате колкото искате, но когато се видятъ вашитѣ намѣрения, да се опитате вие по болшевишкитѣ принципи да наложите силата си на България, бѣдете увѣрени, че една много по-страшна сила на този народъ ще се изпрѣчи противъ васъ и вмѣсто да остави да го смачкате, ще ви смачка той васъ безпощадно. (Ржкоплѣскане въ групитѣ на блока)

Х. Кабакчиевъ: Цѣлиятъ български народъ е противъ васъ. Вие въ турско врѣме се крѣпихте съ заптиетата, днесъ се крѣпите съ индокитайци и отъ една шѣпа чор-баджии.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣд-ложение отъ народнитѣ прѣдставители г. г. Георги Зан-ковъ и Гурко Серафимовъ гласуването на чл. 4 да стане поименно. Които сѣ сѣгласни съ това прѣдложение, гласу-ването на чл. 4 да стане поименно, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

По чл. 4 най-напрѣдъ е постѣпило прѣложение отъ г. Сакарова, въ което казва: (Чете) „Кѣтъ първа алинея да се прибави слѣдниятъ текстъ: „Съ това право се ползу-ватъ и ония държавни служители, които прѣзъ врѣме на войната сѣ получавали дневни пари въ увеличенъ размѣръ като долни чинове (войници, подофицери, фелдфебели и офицерски кандидати)“

„Кѣтъ алинея трета да се прибави следниятъ текстъ: „Държавни служители, които като офицери или военни чиновници сѣ получавали дневни пари въ увеличенъ раз-мѣръ само извѣстно врѣме, получаватъ една прибавка, равна на половината имъ редовна годишна заплата, като отъ нея се спадатъ дневнитѣ пари въ увеличенъ размѣръ, що сѣ получили като офицери и военни чиновници. Дър-жавни служители, уволнени поради болестъ, поради закри-ване на длѣжностъ и пр. и назначени наново на сѣщата или друга държавна длѣжностъ, получаватъ една при-

бавка, равна на половината от редовната им годишна заплата, която са получавали в деня на уволнението им, намалена съ съответната сума за времето, през което не са били държавни служители.

„Алинея втора да се прѣредиктира така: „Прѣдвиденитѣ въ таблицата къмъ същия законъ размѣри на добавъчното възнаграждение се увеличаватъ отъ 1 априлъ 1919 г. съ 20% върху редовната заплата и досегашното възнаграждение за годишна заплата надъ 2.400 л. и 30% за годишна заплата подъ 2.400 л.“

„Къмъ алинея трета да се прибави следниятъ текстъ: „Платаната прибавка не може да бѣде по-малка отъ 1.200 л. за годишни заплати до 2.400 л. годишно и 1.500 л. максимумъ за годишни заплати надъ 2.400 л. годишна заплата“.

„Прѣди забѣлѣжката да се прибави алинея четвърта, както слѣдва: „Задѣлжаватъ се общинскитѣ и окръжнитѣ съвѣти да платятъ същитѣ прибавки и процентни увеличения на своитѣ служители. Нужднитѣ за тая цѣль суми се отпускатъ отъ държавата взаимнообразно на общинитѣ и окръжията.“

Министър-прѣседателъ Т. Теодоровъ: Всичкитѣ направени измѣнения правителството ги отхвърля и моли да се приеме текстътъ тъй, както е приетъ отъ комисията.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ това прѣдложение на г. Сакарова, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Има прѣдложение по чл. 4 отъ народния прѣдставителъ г. Тодоръ Петровъ, което гласи така. (Чете) „Всички държавни чиновници, служачи и работници получаватъ, начина отъ 1 априлъ 1919 г., освѣнъ досегашнитѣ си заплати и добавъчно възнаграждение, което имъ се дава съгласно закона за врѣмешното добавъчно възнаграждение отъ 20 декемврий 1918 г., още и слѣдното възнаграждение: по 500 л. мѣсечно на получаващи по бюджета заплати до 100 л.; по 400 л. мѣсечно на ония съ заплати отъ 101 до 200 л.; по 300 л. мѣсечно на ония съ заплати отъ 201 до 300 л.; по 200 л. мѣсечно на ония съ заплати повече отъ 301 л. На всички държавни чиновници, служачи и работници, на които не са платени презъ врѣме на войната дневни пари въ увеличенъ размѣръ, плащатъ се такива по $\frac{2}{3}$ за врѣмето отъ 10 септемврий 1915 г. до 19 ноемврий 1916 г. и по $\frac{1}{3}$ за врѣмето слѣдъ 19 ноемврий 1916 г. до 1 ноемврий 1918 г., като никой не може да получи повече отъ 3.000 л.

„На същитѣ се връщатъ удържанитѣ имъ $\frac{2}{3}$ отъ заплатитѣ имъ презъ войната отъ 1912 и 1913 г.

„Същитѣ заплати и добавъчи, както и надлежитѣ $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{3}$ и $\frac{1}{3}$ получаватъ служащитѣ и работницитѣ при общинскитѣ, окръжнитѣ и други изборни учрѣждения, като разликата между досегашнитѣ имъ заплати и повишенитѣ такива, заедно съ добавъчнитѣ възнаграждения, се изплати отъ държавата“.

Които са съгласни да се приеме това прѣдложение на г. Тодоръ Петровъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Г. Димитровъ: (Къмъ обединенитѣ социалисти) Значи, вие сте противъ?

А. Цанковъ: Да се отбѣлѣжи, че азъ съмъ противъ всѣка тѣхна шуртия.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение по чл. 4 отъ народнитѣ прѣдставители г. г. Сефафимовъ и Занковъ, въ което се казва: (Чете) „Чл. 4, алинея трета, се измѣнява: „Държавнитѣ служители по всички вѣдомства, които не са получавали презъ врѣме на войната дневни пари, получаватъ по $\frac{2}{3}$ за врѣмето отъ 10 септемврий 1915 г. до 19 ноемврий 1916 г. и по $\frac{1}{3}$ за врѣмето слѣдъ 19 ноемврий 1916 г. до 1 ноемврий 1918 г., независимо отъ получаванитѣ безотчетни пари или пѣтни и дневни по смѣтка“. Които приематъ това прѣдложение на г. г. Серафимовъ и Занковъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Които приематъ чл. 4, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Г. Серафимовъ: Често ще виждате такива демонстрации на чиновници, г. Теодоровъ.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 5. Разрѣшаватъ се на министритѣ свръхсмѣтни кредити: 1) на сума 151.388.000 л. за изплащане добавъчното възнаграждение на държавнитѣ служители презъ

първото шестмѣсечие на финансовата 1919/920 г. и за други разходи, за които не е имало разрѣшени кредити по бюджетитѣ за 1918 г., подробно означени въ приложената къмъ тоя законъ таблица, и 2) на сума 43.910.000 л. по държавния бюджетъ и 1.082.000 л. по бюджетитѣ на фондоветѣ, управлявани отъ министерствата, за изплащане половинъ годишнитѣ заплати на държавнитѣ служители, съгласно съ прѣдходния членъ“.

ТАБЛИЦА

за кредититѣ за половината отъ редовната годишна заплата на държавнитѣ служители.

№ по редъ	УЧРѢЖДЕНИЯ	Л е в а
I. По държавния бюджетъ		
1	Върховно правителство:	
	а) Царски дворъ	280.000
	б) Народно събрание	65.000
	в) Министерски съветъ	20.000
	г) Върховенъ административенъ съдъ	60.000
2	Върховна смѣтна палата	255.000
3	Държавни дългове	65.000
4	Министерство на външнитѣ работи и на изповѣданията	1.700.000
5	Министерство на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве:	
	а) Административенъ отдѣлъ	3.445.000
	б) Санитаренъ отдѣлъ	1.600.000
6	Министерство на народното просвѣщение	16.400.000
7	Министерство на финанситѣ	3.900.000
8	Министерство на правосъдието	3.000.000
9	Министерство на войната	6.500.000
10	Министерство на търговията, промишлеността и труда	1.420.000
11	Министерство на земледѣлието и държавнитѣ имоти	2.830.000
12	Министерство на общественитѣ сгради и пр.	1.520.000
13	Министерство на жѣлѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ	850.000
	Всичко по държавния бюджетъ	43.910.000
II. По бюджета на фондоветѣ		
1	Пенсионенъ фондъ по гражданското вѣдомство	50.000
2	Пенсионенъ фондъ по военното вѣдомство	105.000
3	Фондъ „Общински налози“	65.000
4	Фондъ за пенситѣ на служащитѣ при изборнитѣ учрѣждения	60.000
5	Фондъ „Д-ръ Василияди“ при Министерството на търговията и пр.	20.000
6	Фондъ „Работнишки застраховки“ при същото министерство	55.000
7	Фондъ „Елпизоотии“	7.000
8	Фондъ „Културни мѣроприятия по водитѣ и горитѣ“	150.000
9	Фондъ „Общински пѣтища“ при Министерството на общественитѣ сгради и пр.	570.000
	Всичко по бюджета на фондоветѣ	1.082.000
	А всичко	44.992.000

„ТАБЛИЦА

за добавъчно възнаграждение на държавните служители и др. разходи за първото полугодие от финансовата 1919/1920 г. (1 април—1 октомври).

№ по редъ	У Ч Р Ъ Ж Д Е Н И Я	Л е в а
I. За добавъчно възнаграждение		
1	Върховно правителство:	
	а) Царски дворъ	584.000
	б) Народно събрание	146.000
	в) Министерски съветъ	25.000
	г) Върховенъ административенъ съдъ	60.000
2	Върховна смѣтна палата	396.000
3	Държавни дългове	96.000
4	Министерство на външнитъ работи и на изповѣданията	4.850.000
5	Министерство на вътрѣшнитъ работи:	
	а) Административенъ отдѣлъ	10.000.000
	б) Санитаренъ отдѣлъ	2.500.000
6	Министерство на народното просвѣщеніе (включително и Народния театръ)	22.000.000
7	Министерство на финанситъ	7.500.000
8	Министерство на правосъдието	6.000.000
9	Министерство на войната	33.000.000
10	Министерство на търговията, промишлеността и труда	9.500.000
11	Министерство на земледѣлието и държавнитъ имоти	7.000.000
12	Министерство на общественитъ сгради и пр.	3.950.000
13	Главна дирекция на желѣзницитъ и пристанищата	27.400.000
14	Главна дирекция на почитъ и телеграфитъ	7.600.000
15	Главна дирекция за построяване желѣзници и пристанища	856.000
	Всичко за добавъчно възнаграждение	143.463.000
II. За други вещевствени разходи		
1	Държавни дългове:	
	а) за допълване фонда на пенсиитъ по военното вѣдомство	1.000.000
	б) за поддържане делегатството по заемитъ отъ 1902, 1904 и 1907 г.	105.000
	Всичко по държавнитъ дългове	1.105.000
2	Министерство на вътрѣшнитъ работи: порционни пари на полицейскитъ стражари, съгласно съ чл. 3 отъ закона за врѣмненното добавъчно възнаграждение на държавнитъ служители	1.400.000
3	Министерство на финанситъ: помощъ на Българската централна кооперативна банка	500.000
4	Министерство на правосъдието: за издаване ежемѣсечно списание „Юридическа мисль“	30.000
5	Министерство на търговията, промишлеността и труда:	
	а) плащане на помѣщеніе за окръжнитъ инспекции по труда	30.000
	б) за изплащане билетитъ на работниците при държавнитъ каменно-важленни мини, за пътуването имъ по желѣзницитъ, било по служба или въ отпускъ и за възнаграждение на служебнитъ комисии и минни съветъ	60.000
	в) За наемане и купуване машини съ принадлежноститъ имъ за механическо класиране и броене, перфоратори и други машини заедно съ разноскитъ по доставката имъ, за Главната дирекция на статистиката	100.000
	Всичко по Министерството на търговията и пр.	190.000

№ по редъ	У Ч Р Ъ Ж Д Е Н И Я	Л е в а
6	Министерство на земледѣлието и държавнитъ имоти:	
	а) за разширение солницитъ при блатото „Тузлата“, Гюмюрджинска околия, и за прѣврѣщане блатата при с. Фенеръ и „Ески Тузла“ въ солници	1.500.000
	б) възнаграждение на разни комисиони при министерството, съгласно чл. 19 отъ закона за чиновницитъ	40.000
	в) порционни пари на горскитъ стражари, съгласно съ чл. 3 отъ закона за врѣмненното добавъчно възнаграждение	210.000
	Всичко по Министерството на земледѣлието и пр.	1.750.000
7	Министерство на общественитъ сгради и пр.: помощъ на фонда „Общински патища“	1.500.000
8	Главна дирекция на желѣзницитъ: за връщане неправилно внесени въ съкровището суми по сключени бюджетни управления	300.000
9	Главна дирекция на почитъ, телеграфитъ и пр.: на междуселскитъ куриери — фуражни пари за конетъ имъ, ако издържатъ такива, по 50 лева мѣсечно	150.000
10	Главна дирекция за построяване желѣзници и пристанища: за построяване на държавна индустриална горска ж. п. линия съ разклоненията и отъ ст. Чалъ-Майхле до държавнитъ торни Геннишъ Ада и Лонгоза (Варненско)	1.000.000
	Всичко за други вещевствени разходи	7.925.000
	А всичко	151.388.000

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 5, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 6. За покриване разходите по чл. чл. 1, 2, 3 и 5 отъ тоя законъ разрешава се на министритъ да събиратъ приходитъ за първото шестмѣсечие на финансовата 1919/1920 г. съгласно съ специалнитъ закони, съ бюджета за 1918 г. и съ измѣненията, които се правятъ съ настоящия законъ.

Приходи, които по специалнитъ закони слѣдва да се събиратъ прѣдварително за повече отъ шестъ мѣсеца, се събиратъ съгласно съ прѣдписанията на законитъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ чл. 6, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 7. Досегашнитъ размѣри на добавъчното възнаграждение на пенсионеритъ, изброени въ чл. 1 на закона за извънреденъ свръхсмѣтенъ кредитъ отъ 1.260.000.000 л. за военни нужди, се увеличаватъ отъ 1 априлъ 1919 г. съ 20% върху сумата на получаванитъ до сега пенсия и добавъчно възнаграждение.

„З а б ъ л ѣ ж к а. Пенсионери, които освѣтн пенсията си иматъ и другъ доходъ повече отъ 400 л., мѣсечно, не получаватъ добавъчно възнаграждение.

„Отъ 1 априлъ 1919 година всички пенсионери на фонда за пенсиитъ на служащитъ при изборнитъ учрѣждения, получаватъ мѣсечно добавъчно възнаграждение, както пенсионеритъ по гражданското и военното вѣдомства, съгласно съ закона за извънредния свръхсмѣтенъ кредитъ отъ 1.260.000 лева отъ 6 априлъ 1918 година, закона за

врѣмненото добавъчно възнаграждение на държавните служители отъ 20 декемврий сѣщата година и настоящия законъ.

„Това добавъчно възнаграждение да се изплати отъ допълнителния кредитъ, прѣдвиденъ въ приложената къмъ настоящия законъ таблица за добавъчното възнаграждение отъ фонда за пенсията на служащите при изборните учрѣждения.

„Личните инвалидни пенсии отъ трета категория на кандидат-офицерите, подпоручиците и поручиците, както и тия отъ втора и трета категории на по-горните чинове се увеличаватъ отъ 1 януарий 1918 г. съ 50%.

„Досегашните размѣри на военноинвалидните пенсии, опрѣдѣлени съ закона отъ 1 май 1918 г. и горната алинея, се увеличаватъ отъ 1 януарий 1919 г. съ 20%.

„Забѣлѣжка. Получените стотинки при изчисляване мѣсечните процентни увеличения на добавъчното възнаграждение и на военноинвалидните пенсии се заличаватъ.

„Къмъ чл. 6 на закона за измѣнение и допълнение на закона за пенсията отъ 1 май 1918 г. се прибавя слѣдната алинея: Този членъ се прилага отъ 1 май 1918 г. и за всички онѣя заварени отъ този законъ пенсионери, които сѣ добили право на пенсия отъ максималния размѣръ.

„Чл. 9 отъ сѣщия законъ се измѣнява така:

Врѣмето, изслужено прѣзъ войните отъ 5 октомврий 1912 година до 1 августъ 1913 година и отъ 1 октомврий 1915 година до деня на общата демобилизация по гражданското и военното вѣдомства, както и при изборните учрѣждения, се брои двойно, ако за това дарено врѣме се внесатъ слѣдующите съ процентни удрѣжки. Дареното врѣме се прибавя къмъ множителя при изчисление размѣра на пенсията, съгласно съ чл. 14 отъ закона, споредъ измѣнението и допълнението му съ § 3 на закона отъ 1912 г., безъ да попълва годините за добиване право на пенсия (чл. чл. 6 и 7).

„Забѣлѣжка. Ако участникътъ въ фонда е починалъ на службата съ по-малко отъ 15 дѣйствително изслужени години, дареното врѣме се счита за попълване годините за право на пенсия.

„Въ забѣлѣжката къмъ чл. 14 на сѣщия законъ думите „до 1.200 лева годишно“ се замѣняватъ съ думите „до 2.400 лева годишно“.

Къмъ чл. 19 на сѣщия законъ се прибавя слѣдната алинея: Ревизиратъ се съгласно съ горните алинеи и пенсията на лицата, които сѣ пенсионирани слѣдъ законъ отъ 6 февруарий 1912 г., както и пенсията, опрѣдѣлена по буква в на чл. 14 отъ закона за пенсията.

Втората алинея на чл. 12 отъ закона за пенсията отъ 1910 г. и алинеите втора, трета и четвърта на § 5 отъ закона за измѣнение и допълнение на сѣщия законъ отъ 1915 г., се отмѣняватъ.

„Членъ 55 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за пенсията отъ 6 февруарий 1912 г. се измѣнява така: Пенсията за изслужено врѣме по военното вѣдомство, опрѣдѣлени прѣди влизането въ сила на тоя законъ, се ревизиратъ и видоизмѣнятъ и размѣрите имъ се опрѣдѣлятъ споредъ този законъ, начина отъ 1 януарий 1919 г. Втората алинея отъ сѣщия членъ се отмѣнява.

„При ревизията на пенсията, онѣя отъ тѣхъ, които подлежатъ на намаление, запазватъ размѣрите си, опрѣдѣлени по-рано.

„Увеличенията на пенсията, прѣдвидени въ тоя законъ, ставатъ по административенъ редъ отъ пенсионното отдѣление.

„На желающите да се ревизиратъ пенсията имъ по настоящия законъ, както и на ревизираните вече съгласно чл. 19, отъ закона за измѣненията и допълненията отъ 1 май 1918 г. да се досѣбератъ допълнително удрѣжки до 8% включително отъ заплатите за послѣдните десетъ изслужени години за гражданските и петъ за военните пенсионери.

„Тия удрѣжки да се събератъ въ продължение на петъ години“.

С. Петковъ: Нѣма кворумъ.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Присѣствуватъ заедно съ г. г. министрите повече отъ 80 души. Азъ моля народните прѣдставители да прѣстанатъ да се шегуватъ, ако уважаватъ себе си.

Д-ръ В. Черневъ: Ама този, който се шегува, той си отиде.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: По чл. 7 има направено слѣдното прѣдложение пакъ отъ г. Сака-

рова: (Чете) „Първата алинея се прѣредактира така: Досегашните размѣри на добавъчното възнаграждение на пенсионерите, изброени въ чл. 1 на закона за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ отъ 1.260.000.000 л. за военни нужди, се увеличаватъ отъ 1 априлъ 1919 г. съ 30% върху сумата на получаваните досега пенсия и добавъчно възнаграждение за пенсия до 1.800 л. годишно и съ 20% за пенсия надъ 1.800 л. годишно.

„Да се прибави нова алинея съ слѣдния текстъ: Инвалидните пенсии се повишаватъ както слѣдва: първа категория получава пенсия въ размѣръ 1½ отъ получаваната бюджетна заплата по чинъ; втора категория — пенсия въ размѣръ цѣлата бюджетна заплата по чинъ; трета категория — ¾ отъ бюджетната заплата по чинъ.

Онѣя инвалиди офицери, които могатъ да заематъ държавна, окръжна и общинска служба, получаватъ вънъ отъ заплатата си по длѣжностъ и 50% отъ инвалидната си пенсия.“

Които приематъ това прѣдложение на г. Сакарова, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

По сѣщия чл. 7 има направено прѣдложение отъ г. Тодоръ Петровъ, въ което се казва: (Чете) „Досегашните размѣри на добавъчното възнаграждение на пенсионерите, изброени въ чл. 1 на закона за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ отъ 1.260.000.000 л. за военни нужди, се увеличаватъ отъ 1 априлъ 1919 г. съ 100% върху сумата на получаваните досега пенсия и добавъчно възнаграждение“.

Които приематъ това прѣдложение на г. Тодоръ Петровъ, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Които приематъ чл. 7, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Т. Петровъ: Да се отбѣлѣжи, че широките гласуватъ за чл. 7, както е въ проекта.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 8. Опрѣдѣлените въ чл. 13 на закона за данъка върху занятията размѣри на данъка се измѣняватъ, както слѣдва:

2%	за доходъ до	2.400	„	включително;
3%	„	5.400	„	„
4%	„	7.500	„	„
5%	„	12.000	„	„
6%	„	20.000	„	„
7%	„	50.000	„	„
8%	„	100.000	„	„
9%	„	250.000	„	„
10%	„	отъ 250.000	„	нагорѣ.

Опрѣдѣлените въ чл. 3 на закона за данъка върху сградите размѣри се измѣняватъ така:

По 4	на хилядата за стойностъ до	3.000 л. вкл.
„ 4½	„	5.000 „
„ 5	„	10.000 „
„ 5½	„	20.000 „
„ 6	„	30.000 „
„ 6½	„	40.000 „
„ 7	„	60.000 „
„ 7½	„	80.000 „
„ 8	„	отъ 80.000 „ нагорѣ.

Оцѣнката на сградите съ мѣстата имъ за облагането имъ съ данъкъ за 1919/1920 финансова година не може да надмине досегашната повече отъ три пѣти.

Бегликътъ за финансовата 1919/1920 г. да се събере по 2 л. на овца и 3 л. на коза, а на укривателите се налага и глоба въ двоенъ размѣръ, като на откривателите се дава отъ нея, слѣдъ събирането ѝ, по 60 ст. за овца и 1 л. за коза.

Поземелниятъ данъкъ за финансовата 1919/1920 г. да се събере въ двоенъ размѣръ отъ тоя, установенъ за 1918 г., за 12 мѣсеци, съ всички върхнини, безъ земите, придобити прѣзъ 1913 и 1915 г.

Чл. 16 отъ закона за събиране на прѣките данъци се измѣнява така: Доброволното изплащане на прѣките данъци става прѣзъ финансовата година на три срока: една третина до 25 юлий; втората до 25 октомврий, а послѣдната до 25 февруарий.

Поземелниятъ данъкъ се изплаща доброволно: двѣтъ му трети до 25 октомврий, а послѣдната до 25 февруарий.

Бегликътъ се изплаща доброволно въ градовете до 15 юний, а въ селата въ два дни отъ първото дохождане на бирника слѣдъ 15 априлъ.

Общинската пѣтна тежба отъ държавните, окръжните и общинските служители се задържа изведнѣжъ отъ заплатите имъ за мѣсець юний.

Въ чл. 17 отъ същия законъ думитъ „1 юлий“ се замѣняватъ съ „1 августъ“, въ чл. 19 процентътъ 3% се замѣнява съ 5%, процентътъ 5% съ 10%, а цифрата „100“ съ „300“ и думитъ „1 юлий“ съ „1 августъ“, а въ чл. 20 думитъ „1 февруарий“ съ „1 май“, и думитъ „20 стотинки“ съ „1 л.“

Членъ 68 отъ същия законъ се измѣнява така: Отъ събранитъ закѣснѣли данѣци се дава възнаграждение 1% на бирниците, по 1% на чиновницитъ по прѣжитъ данѣци и по 2% на бирниците по изпълнителнитъ актове върху събранитъ неданѣчни суми, разпрѣдѣляни споредъ наредба отъ Министерството на финанситъ, което право се погасява съ 3-мѣсечна давностъ.

Прѣдвиденитъ глоби въ чл. чл. 38 и 42 отъ закона за данѣка отъ печалбитъ прѣзъ войната се налагатъ съ постановления отъ първоначалнитъ комисии, обтѣжватъ се прѣдъ контролната комисия въ 2-седмиченъ срокъ и по касационенъ редъ прѣдъ Върховния административенъ съдъ въ едномѣсеченъ срокъ.

Таблицата къмъ чл. 2 отъ закона за данѣка отъ имоти, придобивани по безвъзмезденъ начинъ, се замѣнява съ таблицата, приложена къмъ настоящия законъ.

Членъ 3 отъ същия законъ се измѣнява така: Данѣкътъ върху даренията се събира по таблицата въ чл. 2, а чл. 4 така: Отъ сумитъ и имотитъ, получени отъ лотарии, се събира данѣкъ върху цѣлата сума: по 5%, когато сж отъ 101 до 200 л.; по 8%, когато сж отъ 201 до 500 л.; по 10%, когато сж отъ 501 до 1.000 л.; по 12%, когато сж отъ 1.001 до 2.000 л. и по 15%, когато сж по-големъ отъ 2.001 л.

Таблица

за данѣка отъ имоти, придобивани по безвъзмезденъ начинъ

Означеніе степенитъ на родството	Раздѣленіе наследственитъ дѣлове на части и проценти (%) за облагането имъ съ данѣкъ въ левове									
	отъ 1 до 2.000 вкл.	отъ 2.001 до 10.000 вкл.	отъ 10.001 до 25.000 вкл.	отъ 25.001 до 50.000 вкл.	отъ 50.001 до 100.000 вкл.	отъ 100.001 до 200.000 вкл.	отъ 200.001 до 400.000 вкл.	отъ 400.001 до 800.000 вкл.	отъ 800.001 до 1.200.000 вкл.	отъ 1.200.001 и по-големъ
1 Права линия	1—	1—50	2—	2—50	3—	4—	5—	6—	7—	10—
2 Между сызранъ	1—50	2—50	3—50	4—50	5—50	6—50	7—50	8—	9—	13—
3 Между братъ и сестри	3—	5—	7—	9—	12—	14—	16—	18—	20—	22—
4 Между чичовци, лели и плѣмници	5—	7—	9—	11—	13—	15—	17—	19—	21—	23—
5 Между роднини отъ четвърта степенъ въ сребърна линия	7—50	10—	12—50	15—	17—50	20—	22—50	25—	27—50	30—
6 Между наследници отъ пета и шеста степенъ	10—	12—50	15—	17—50	20—	22—50	25—	27—50	30—	32—50
7 Между наследници отъ по-далечни отъ шеста степенъ и между нероднини	15—	17—50	20—	22—50	25—	27—50	30—	32—50	35—	37—50

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Александъръ Радоловъ.

А. Радоловъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ вземамъ думата да припомня само онова, което казахъ миналия пѣтъ. Тукъ се прѣдвижда едно увеличѣние на поземелния данѣкъ съ 100%, на беглика — съ 200 и 300%, както и увеличѣние на други данѣци. Азъ ще говоря за тѣзи уве-

личения, кждѣто не е направено разграничѣние. Ние бихме желали да се направи такава разграничѣние, както казахъ миналия пѣтъ, когато говорихъ отъ името на нашата група, защото ще трѣбва — поне ние тѣй разбираме — когато днесъ нареждаме закони, да се приспособяватъ къмъ оная система, която мислимъ, че за въ бждѣще ще трѣбва да се прилага у насъ — системата на прогресивно-подоходния данѣкъ. Въ тоя случай ние не можемъ да се съгласимъ, че тоя, който има 5 декара, ще трѣбва да плати 100%, и оня, който има 1.000 декара, и той да плати 100%; напротивъ, ще трѣбва да се направи едно разграничѣние. Ние, смѣтайки, че г. министърътъ на финанситъ ще се съгласи да се направи едно разграничѣние, ще гласуваме не само увеличѣнието на поземелния налогъ, но и на беглика.

Освѣтъ тоя, ние ще искаме да се освободятъ отъ налогъ за тая година притежателитъ въ ония мѣста, кждѣто сушата поврѣди реколтата и не можаха да прибератъ нищо, а, напротивъ, бѣха принудени да продаватъ или да залагатъ имотитъ си, само и само да могатъ да се прѣхранятъ. Послѣ, ние ще искаме въ противовѣсъ едно увеличѣние на данѣка върху занятията, защото смѣтаме, че той не е достатъчно увеличенъ съответно съ ония данѣци, които се прѣдвиждатъ за земята. Ако се направи единъ паралелъ — азъ не искамъ сега да го правя — ще се види, че има една разлика при облагането на занятията и земята. Азъ казахъ миналия пѣтъ, когато говорихъ, че искаме, прѣди всичко, едно равенство въ облаганята на разнитъ съсловия, че не искаме никой да бжде привилегированъ. Ние, земледѣлцитъ, не щемъ земята да не бжде облагана, не щемъ да бждемъ облекчени за смѣтка на другото, но трѣбва да се запомни, че не желаемъ да носимъ товара, който би трѣбвало да тегне върху гърба на други. Като казвамъ това, азъ заявявамъ, че ние ще гласуваме члена, обаче при условие, че ще се направятъ извѣстни измѣнения, които ще прѣдложимъ при трето четене.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение отъ либералната група чл. 8 да се изхвърли. Които сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Има прѣдложение по същия чл. 8 отъ народния прѣдставителъ г. Тодоръ Петровъ, въ което казва: (Чете) „Къмъ чл. 8, алинея първа, да се прибави слѣдната забѣлжка: Освобождаватъ се отъ всѣкакъвъ прѣкъ данѣкъ всички наемни работници, селяни и занаятчии, които иматъ годишенъ доходъ не повече отъ 2.400 л.“

Които сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Които приематъ чл. 8, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

Чл. 9. Членъ 2 отъ закона за акцизитъ и патентовия сборъ върху питиетата се допълва така:

а) Спиртътъ, който се употребява за приготвление на оцетъ и за други индустриални цѣли, съ изключение на този за горене, се облага съ акцизъ 45 л. 100-тъ литри или 100 градуса.

б) Отомобилитъ въ циркулация за добивъ на търговска цѣль се облагатъ, независимо отъ данѣка върху занятieto, съ 10 л. годишенъ данѣкъ върху всѣка конска сила, а частнитъ отомобили — съ по 20 л. годишенъ данѣкъ за всѣка конска сила;

в) Бициклетитъ въ циркулация плащатъ годишенъ данѣкъ 10 л., а тия съ моторъ — 15 л.;

г) Облагатъ се съ данѣкъ 30% върху стойността имъ всички билети за входъ въ кинематографи, варитетни, театрални представления и концертни забави, съ изключение на даванитъ отъ Народния театъръ и отъ учащи се отъ всички видове училища.

50% отъ събрания данѣкъ се внася на общинитъ споредъ постѣпилата отъ всѣка община мотдѣлно сума.

Забѣлжка. Всички стопани, управители и касиери сж отговорни лично прѣдъ финансовата властъ за събирането на данѣка.

Новиятъ пунктъ 18 на чл. 88 отъ закона за градскитъ общини, заедно съ забѣлжката къмъ него, се отгнѣява.

Чл. 89 отъ закона за акцизитъ и патентовия сборъ върху питиетата се измѣнява така: Стойността на патента за правоварене на спиртъ отъ материали, изброени въ чл. 17 на тоя законъ, за фабрики, които произвеждатъ годишно повече отъ единъ милионъ литри спиртъ е

3.000 л. и за фабрики, които произвеждат по-малко от един милион литри годишно — 2.000 л.

Алинея първа на чл. 90 от същия закон се изменява така: Стойността на патента за правоварене на пиво е: за пивоварните фабрики, които произвеждат годишно повече от 5.000 хектолитри пиво — 2.000 л. годишно; за пивоварни фабрики, които произвеждат годишно от 2.000 до 5.000 хектолитри пиво — 1.500 л. годишно и за всички други останали 1.000 л. годишно.

Пунктове: 1, 2, 3, 4 и 5 на чл. 91 от същия закон се изменят, както следва:

1) за дестилационни апарати, действащи в едно заведение, с обща вместимост до 100 литри — 100 л. на полугодие;

2) за същит с обща вместимост до 200 литри — 150 л. за полугодие;

3) за същит с обща вместимост до 300 литри — 200 л. за полугодие;

4) за същит с обща вместимост от 300 литри нагоре — 250 л. за полугодие;

5) за произвеждане спиртни питиета по студен начин, 500 л. за полугодие, независимо от патента за право търгуване.

Алинея първа на чл. 95 от същия закон се изменява така: Правото за търгуване с спиртни питиета се добива, като се вземе надлежният патент според приложената към тоя закон таблица за патентовата стойност.

Забелжка. Лицата, снабдени с патенти за правотъргуване с спиртни питиета през 1919 г. според старата таблица доплащат разликата в стойността на патентите според новата таблица.

След чл. 135 се прибавя нов чл. 135а. Ония, които не обявят никак или обявят неправилно конските сили на отомобилите си, както и ония, които издават билети за кинематографите, неснабдени с установеният държавни знаци, се наказват с глоба от 200—1.000 л., а при повторение глобата се удвоява.

За укриване бициклетите от плащане данъците, предвидени в пунктове в, д и е на чл. 1 от настоящия закон, виновниците се наказват с глоба в троен размер на данъка.

Чл. 17 от преходните разпореджения на закона за облагане с акциз вината се видоизменява в смисъл, че подлежат на облагане с акциз и вината от реколтата 1919 година.

Стойността на патентите по чл. чл. 18 и 20 от закона за тютюна се увеличава в четворен размер.

Чл. 36 от същия закон се изменява така: Търговията на дребно се позволява само с изработен и обандерован тютюн и то от заведения, снабдени с патенти според таблицата за патентовата стойност, приложена към настоящия закон.

Кръчмите по селата и тия, които се намират по пътищата вън от чертите на градовете и селата, бюфетите при гарите, пристанищата, градските градини, театрите, бирарията, гостилниците и кафенетата в градовете задължително се снабдяват с патент за продажба на дребно разни тютюневи изделия. Стойността на тия патенти е 10 л. годишно.

Забелжка. С патент от същата стойност се снабдяват задължително всички продавачи и кафенетата в села, където няма кръчми.

Всички тютюнопродавец е длъжен да държи и продава от продавницата си поне два качества тютюн и едно качество папириси. Нарушителите на това задължение се наказват с глоба от 100 до 500 л., а ако са питейнопродавци, отнема им се правото да извършват патентна търговия в продължение на една година.

Алинея първа на чл. 6 от закона за облагане материалите, от които се вари ракия, се изменява така: „На всички производител се отстъпва от данъка на измърените материали по 20 л. годишно“.

Алинея втора на чл. 9 от същия закон се изменява така:

Този патент е:

- 1) За казани с обща вместимост до 150 литри 10 л.;
- 2) За казани с обща вместимост до 300 литри 20 л.;
- 3) За казани с обща вместимост до 500 литри 50 л.;
- 4) За казани с обща вместимост от 500 нагоре 100 л.;
- 5) За казани с непркъснато действие 150 л.

ТАБЛИЦА

за стойността на патентите за правотъргуване с обикновени спиртни питиета на едро, дребно и на разност в България.

А. Търговия на едро.

За търговия на едро с спирт, пиво, вино, ракия и други обикновени спиртни питиета:

- 1) София, Пловдив, Русе и Варна 1.000 л.
- 2) Въ другите окръжни градове 600 „
- 3) Въ околийските градове и въ селата с повече от 2.000 жители 300 „
- 4) Въ останалите села 200 „

Б. Търговия на разност.

За продажба на обикновени спиртни питиета извън цялото царство без разлика на места 600 „

В. Търговия на дребно.

а) За продажба на обикновени спиртни питиета в кръчми, кафенета, дюкани, хотели, гостилници, ханища, казармени лавки и др.:

- 1) Въ София, Пловдив, Русе и Варна 400 „
- 2) Въ другите окръжни градове 300 „
- 3) Въ околийските градове и въ селата с повече от 2.000 жители 200 „
- 4) Въ останалите села 150 „

б) За продажба на обикновени спиртни питиета от бюфетите при клубовете (военни, граждански и др.) при железнопътните гари и при лагерите:

Без разлика на места 200 „

в) За продажба на същите питиета от бюфетите при държавните или общински публични градини:

- 1) Въ София, Пловдив, Русе и Варна 300 „
- 2) Въ другите окръжни градове 150 „
- 3) Въ околийските градове и въ селата 75 „

г) За продажба на обикновени и фини спиртни питиета на сборски (панаирски) места, на театри, увеселения, вечеринки, екскурзии и други такива, плаща се за всеки ден, без да се събира отделно и данък върху прихода:

- 1) За София, Пловдив, Русе и Варна 30 „
- 2) За другите окръжни градове 20 „
- 3) Въ околийските градове и въ селата с повече от 2.000 жители 15 „
- 4) Въ останалите села 10 „

д) За продажба на обикновени спиртни питиета в шантаните, кабаретата, вариететата:

- 1) Въ София 5.000 „
- 2) Пловдив, Русе и Варна 2.000 „
- 3) Въ другите окръжни градове 1.000 „
- 4) Въ околийските градове и въ селата 500 „

„Таблица

за патентовата стойност за правотъргуване съ суровъ и изработенъ тютюнъ на едро, дребно и разностъ въ царството

	Въ София, Пловдивъ, Ксанти, Гюмюрджина, Хасково, Дупница	София, Пловдивъ, Варна и Русе	Въ другитѣ окръжни градове	Въ околийскитѣ градове въобще	Въ селата съ повече отъ 2.000 души жители	Въ останалитѣ села	Безъ разлика на мѣста
За едра търговия отъ постоянни мѣста							
За търговия съ суровъ тютюнъ	3.000	—	2.000	1.500	1.000	500	—
За търговия изцѣло съ суровъ тютюнъ	—	500	300	150	150	100	—
За сжщата търговия по сбороветѣ и панаиритѣ на день	—	15	15	10	10	5	—
За търговия на едро на разностъ изработенъ тютюнъ въ цѣлото царство	—	—	—	—	—	—	500
За търговия на дребно							
Изъ постояннитѣ продавници, като магазинитѣ, дюкянитѣ, хановетѣ и други такива	—	100	75	40	30	20	—
За разнасяне по градоветѣ и селата за всѣки окръгъ отдѣлно	—	—	—	—	—	—	60
По сбороветѣ и панаиритѣ на день	—	3	3	2	2	1	—
При увеселителни мѣста на день	—	2	2	2	1	1	—

Забѣлѣжка 1. Фабрикантитѣ могатъ да купуватъ сурови тютюни за нуждитѣ на фабрикантитѣ си съ патента за правофабрикуване, но купенитѣ по тоя начинъ тютюни не могатъ да продаватъ освѣнъ въ изработено състояние.

Забѣлѣжка 2. Лица, които откриватъ тютюнонѣтърговски складове, внасятъ на приходъ въ държавното съкровище годишна такса 3.000 л. за всѣки складъ, въ който се манипулиратъ тютюнитѣ и по 1.800 л. за другитѣ складове, въ които не става никаква манипулация съ тютюнитѣ.

Прѣдседателствуещъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение отъ либералната парламентарна група, чл. 9 да се изхвърли. Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Има прѣдложение отъ народния прѣдставителъ г. Тодоръ Петровъ, въ което казва: (Чете) „Чл. 9. а) спиртътъ, който се употребява за приготвяне на оцетъ, както и оцетътъ, се освобождаватъ отъ акцизъ.

Забѣлѣжка къмъ чл. 9, буква г): Освобождаватъ се отъ всѣкакви такси и данѣкъ вечеринкитѣ, театралнитѣ и кинематографнитѣ прѣдставления, концертитѣ и забавленията, уреждани и давани отъ работническитѣ професионални и отъ партийнитѣ организации.

Които сж за това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Които приематъ чл. 9, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете) Чл. 10. Членъ 3 отъ закона за митницитѣ се измѣнява така:

За безмитнитѣ вносни стоки, както и за врѣменно вносни, врѣменно износнитѣ, новоизноснитѣ и износнитѣ стоки, подлежащи или не на мито, се събира една такса, равна на единъ на сто върху стойността имъ.

Думитѣ въ чл. 109 отъ сжщия законъ „по 10 стот.“ се замѣнятъ съ думитѣ „по 50 спотинки“, а думитѣ „взети въ купъ по една товарителница или фрахтъ“ се заличаватъ.

Думитѣ въ чл. 110 отъ сжщия законъ „на общо основание“ се замѣнятъ съ думитѣ „по единъ левъ на день за всѣки 100 или частъ отъ 100 кгр. невдигната стока“.

Къмъ чл. 338 отъ сжщия законъ се прибавя слѣдната буква:

в) Ако стокитѣ сж безмитни — съ глоба въ размѣръ 20% върху стойността имъ.

Слѣдъ първата алинея на чл. 346 отъ сжщия законъ се прибавя нова такава, както слѣдва:

Ако стокитѣ сж забранени за износъ, виновнитѣ се наказватъ съ конфискуване на стоката и глоба въ размѣръ на двойната ѣ стойностъ. Ако стоката не се намира налице, виновнитѣ заплащатъ освѣнъ това стойността ѣ и обикновенитѣ износни митни и други берии.

Такситѣ за материялитѣ, прѣдвидени въ чл. 421 отъ сжщия законъ, се увеличаватъ, както слѣдва:

а) за манифести и извлѣчения отъ тѣхъ 1 л.
б) за всѣкакъвъ видъ декларации 1 л.
в) за пътничски квитанции 50 ст.
г) за транзитни, транспортни и новоизносни листове 50 ст.

д) за позволителни за товарене на стоки и открити листове за двувластни имоти 50 ст.

е) актове за обмитване пощенски колетѣ 50 ст.

ж) всѣкакви други бланки 30 ст.

з) за полагане на единъ печатъ, замѣняващъ пломбитѣ, 50 ст.

и) за една голѣма плomba 1.50 л.

к) за една малка плomba 50 ст.

За стокитѣ, които се внасятъ въ България, се плаща мито въ двоенъ размѣръ, отколкото е прѣдвидено въ тарифа А за вносни стокѣ, приложена къмъ закона за общата митнишка тарифа.

Общинскитѣ налози, съ които сжщитѣ стоки се облагатъ специфично или процентово върху митото по закона за общинскитѣ налози, се плаща въ двоенъ размѣръ, съ изключение на споменатитѣ стоки въ п. 1, 3, 6 и 7 на чл. 1 отъ сжщия законъ, размѣрътъ на общинския налогъ, на които се опредѣля въ закона за измѣнение и допълнение на закона за градскитѣ и селскитѣ общини.

За стокитѣ, които се изнасятъ изъ България, се плаща мито споредъ тарифа Б, приложена къмъ настоящия законъ. Непрѣдвиденитѣ въ тарифата стоки се освобождаватъ отъ износно мито.

Чл. 5 отъ закона за общата митнишка тарифа се измѣнява така:

Амбалажитѣ на стокитѣ, които амбалажи иматъ търговска стойностъ, т. е. които могатъ да послужатъ като прѣдмети за търговия слѣдъ изваждане на съдържанието имъ, се облагатъ съ мито по съответствующата на вида имъ статия на тарифата.

Министерството на финанситѣ ще изработи таблица, въ която ще бждатъ изброени амбалажитѣ, които иматъ търговска стойностъ и подлежатъ на облагане.

Членъ 5 отъ закона за бюджета на държавата за 1918 г. се измѣня така:

Всички прѣдмети, които се изнасятъ врѣменно за странство или се внасятъ врѣменно въ страната, се освобождаватъ отъ мито, ако се възвѣрнатъ обратно въ срокъ най-много отъ една година.

Чл. 3 отъ закона за бюджета на държавата за 1914 г. се измѣнява както слѣдва:

Опредѣленитѣ въ специални закони и правилници по всички вѣдомства такси, събирани отъ частни лица за извършване на каквато и да е работа, се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище. На длъжностнитѣ и частни лица, които извършватъ работата, за която се събиратъ тия такси, се плаща възнаграждение отъ държавата, по размѣри, опредѣлени въ специалнитѣ закони, въ бюджета или отъ Министерския свѣтъ, съгласно съ чл. 19 отъ закона за чиновницитѣ.

Прѣдписанието на този членъ не се отнася до такситѣ, събирани за изпити на ученици отъ всички училища и занаятчийски изпити, както и за одобряване и рецензиране на учебници и учебни помагала; тия такси се разпрѣдѣлятъ между членоветѣ на изпитнитѣ комисии и рецензентитѣ, които не получаватъ друго възнаграждение отъ държавата.

Тукъ се прави слѣдната добавка като алинея трета: (Чете)

„Чл. 4 отъ сжщия законъ се измѣнява както слѣдва: Половината отъ учебнитѣ такси, плащани отъ ученицитѣ при Техническото училище и студентитѣ при Художествено-индустриалното училище и Университета, установени въ чл. чл. 239, 279 и 337 на закона за народното просвѣщение, се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище, а половината отъ тия такси, както и всички други такси, плащани отъ сжщитѣ ученици и студенти, се вна-

сятъ на приходъ въ съответнитѣ фондове. Това постановление отмиънява ония постановления отъ закона за народното просвъщение, които му противорѣчатъ“.

Чл. 8 отъ сѣщия законъ се измиънява така:

За теглене, мѣрене и броене на стокитѣ при внасянето, изнасянето, новоизнасянето и врѣмненното имъ внасяне или изнасяне, безъ да се гледа по чие искане и по кой начинъ се извършва това дѣйствиe, митницитѣ събиратъ особена такса, въ размѣритѣ на статистическото право.

„Б. Тарифа за износнитѣ стоки.

Статия	Наименование на стокитѣ	Облагаема единица	Размѣръ на митото въ лева
I. Животни живи			
1	Коне, кобили и жребци:		
	а) по-стари отъ двѣ години:		
	1) съ ръстъ 120 см. и повече	1 глава	100
	2) съ ръстъ до 120 см.	„	50
2	б) до двѣ години включително	„	45
3	Катъри и мулета	„	60
4	Магарета и магаричи	„	30
5	Волове и крави, биволи и биволити, бикове	„	75
6	Юнци, тормачета и телци отъ 9 мѣсеца до 3 години	„	75
7	Телета и малачета до 9 мѣсеца включително	„	25
8	Овни, овци и козове, кози и пръчове, шилета и дзвизки	„	10
9	Агнета и ярета	„	5
10	Свини	„	50
11	Гъски и пуйки	„	2
	Кокотки и др. домашни непонименовани птици	„	1
II. Продукти и произведения животински			
12	Кожи сурови, прѣсни, солени или сушени:		
	а) отъ едъръ добитѣкъ	100 кгр.	75
	б) отъ овце, овни и агнета	„	50
	в) отъ зайци	„	50
	г) отъ ярета и кози	„	80
	д) отъ лисици	„	100
	е) отъ дивечи и др. непонименовани животни	„	60
13	Месо всѣкакво:		
	а) прѣсно	„	50
	б) солено или другояче приготвено	„	100
14	Сирене	„	30
15	Калпикавалъ	„	100
16	Масла и масти животински за ядене	„	150
17	Вълна:		
	а) неправа	„	200
	б) права	„	400
18	Козина:		
	а) неправа	„	50
	б) права	„	100
19	Четина	„	100
20	Косми животински другадѣ непонименовани	„	50
21	Яйца	„	150
22	Пашкули:		
	а) сурови	„	30
	б) печени	„	100
III. Зърнени храни, легюми, растения и раститени части; произведения отъ тѣхъ			
23	Зърнени храни и варива:		
	а) пшеница (жито и червѣнка)	„	10
	б) царевича	„	7
	в) ръжъ	„	6
	г) ечемикъ	„	6
	д) овесъ	„	6

Статия	Наименование на стокитѣ	Облагаема единица	Размѣръ на митото въ лева
	е) просо	100 кгр.	6
	ж) грахъ	„	10
	з) фасулъ	„	20
	и) нахутъ и леблебин	„	10
	к) леща	„	10
	л) къклица и грахоръ	„	2
	м) брашно всѣкакво	„	15
24	Оризъ олющенъ и неолущенъ	„	10
25	Сѣмена:		
	а) анасонъ и резене	„	15
	б) рапицово	„	10
	в) ленено	„	10
	г) сусамъ	„	15
	д) синапово (хардалъ)	„	5
	е) маково	„	10
	ж) тиквено	„	10
	з) зеленчукови всѣкакви	„	500
	и) други особено непонименовани	„	20
26	Арпаджикъ	„	20
27	Зеленчуци:		
	а) прѣсни	„	10
	б) сушени или другояче приготвени	„	15
28	Оровъ, фий и сѣме канариево, нарѣчено „алипстъ“	„	10
29	Бадеми	„	20
30	Орѣхи и кестени	„	10
31	Сливи	„	20
32	Трици и ярма	„	2
33	Тютюнъ на листе:		
	1. Бохча и басма	„	200
	2. Балли-балъ и всички остали видове	„	150
	3. Фурда	„	50
	За бѣлѣжка. Отъ това мито се освобождаватъ тютунитѣ, отъ които сж удържани за мѣстна консомация 15 и 20%.		
34	Дървета всѣкакви за строее и индустрия: обли съ или безъ кора, дѣлани, бичени, даже рендосани, но нефасонирани:		
	а) орѣхови	„	30
	б) други	„	3
35	Смрадлика и паламудъ	„	5
IV. Други материяли и произведения			
36	Глини огнеупорни за фаянсъ, порцеланъ и каменина	1 тонъ	100
	За бѣлѣжка. Като глини огнеупорни се считатъ тия при с. Торлакъ, (Разградско), с. Вуковъ-Лѣжъ — Опънецъ (Плѣвенско), с. Шушно-Бохчиларъ и Усулъ-къой (Шуменско).		
37	Руди оловни, манганови, мѣдни и сребърни:		
	а) сурови (сортирани или не)	„	5
	б) прѣработени (топени)	„	10
38	Опиумъ (афионъ)	1 кгр.	30
39	Масло розово	„	100
40	Вода розова	100 кгр.	50
41	Вѣглища дървени	„	2
42	Вѣглища каменни	1 тонъ	5
V. Отпадъци			
43	Отпадъци отъ животни:		
	а) кости:		
	1. Сурови, необезмаслени и необезклевени	100 кгр.	4
	2. Обезмаслени или обезклевени	„	4

Статия	Наименование на стокитѣ	Облагаема единица	Размѣръ на митото въ лева
	б) рога:		
	1. Необработени	100 крг.	4
	2. Нарѣзани	"	15
	в) нокти и копита	"	4
	г) опашки	"	15
	д) ции, мѣхури и черва, прѣс- ни, солени въ саламура, или сушени	"	50
44	Отпадѣци отъ кожа и обуша:		
	а) лешѣ (отпадѣци при обез- косяване на кожата), пуп- ликъ (фурда отъ кожа) и други отпадѣци отъ обра- ботване на кожата	"	6
	б) вехти кожени и каучукови обуша и други кожени от- падѣци	"	2
45	Отпадѣци отъ маслодайни сѣмена (кюспе и трици)	"	1
46	Отпадѣци отъ метали, както и вехти, станали негодни за упо- требление издѣлия:		
	а) отъ мѣдъ и мѣдни сплави	"	10
	б) отъ желязо (ковко желязо)	"	0.25
	в) отъ всѣкакви други обикно- вени метали	"	2.—
47	Стари дрѣхы и дрѣпи и въобще отпадѣци отъ вълнени, пам- учни, ленени, конопени и други платове и издѣлия; от- падѣци отъ хартия и стари книги	"	3.—
48	Отпадѣци отъ ечемикъ за бира	"	5.—
49	Отпадѣци отъ каучукови издѣлия	"	20.—
50	Отпадѣци отъ захарно цвѣкло (рѣзни)	"	2.—

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣд-
ложение отъ либералната парламентарна група, чл. 10 да
се изхвърли. Които сѣ съгласни съ туй прѣдложение, моля,
да си вдигнатъ ржката. Меншинство.

Които приематъ чл. 10, както се прочете, моля, да си
вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 11. Размѣритѣ на стипендиитѣ за орѣдно и висше
образование въ странство, било по държавния бюджетъ,
било по бюджетитѣ на фондовѣтѣ, се опрѣдѣлятъ отъ
Министерския съвѣтъ най-много до 4.200 л. годишно“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 11, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„Чл. 12. Прѣдписанията на членове 9 до 15 включително
отъ закона за бюджета на държавата за 1914 г. и на
чл. 11 отъ закона за бюджета на държавата за 1915 г. се
отмѣняватъ“.

Прѣдписанията на послѣдната алинея на чл. 3 и на
чл. чл. 7, 8, 9, 10 и 11 отъ настоящия законъ да се при-
лагатъ докато не бѣдатъ отмѣнени съ законъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които прие-
матъ чл. 12, както се прочете, моля, да си вдигнатъ рж-
ката. Болшинство.

Докладчикъ Х. Бояджиевъ: Слѣдватъ таблицитѣ, въ
които сѣ показани цифритѣ, съобразно съ закона.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Г. г. народни
прѣдставители! Мисля, че можемъ вече да вдигнемъ засѣ-
данието, макаръ че частъ не е 8.

Министъръ С. Костурковъ: Да приемемъ по принципъ
законопроекта на г. Драгиева.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Понеже г. Дра-
гиевъ ще отсъствува утрѣ, то моля, ако е възможно, за-

конопроектътъ за нищожностъ на извършенитѣ сдѣлки и
актове за недвижими имоти въ новитѣ земи слѣдъ
5 октомврий 1912 г. да се приеме на първо четене, за да
бѣде прѣпратенъ въ комисията.

Отъ групитѣ на блока: Съгласни сме.

Д. Тончевъ: Г. министре! По този законопроектъ ще го-
воримъ.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Въ комисията.

Д. Тончевъ: По принципъ ще говоримъ противъ. Какъ
тѣй!

Министъръ С. Костурковъ: Това е Ваше постановление.

Секретаръ Х. Бояджиевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за нищожностъ на извършенитѣ
сдѣлки и актове за недвижими имоти въ новитѣ земи
слѣдъ 5 октомврий 1912 г.

Г. г. народни прѣдставители! На 1 декемврий 1912 г.
главнокомандующиятъ дѣйствующата армия прѣзъ бал-
канската война издаде прокламация къмъ македоно-одрин-
ското население, съ която забрани подъ страхъ на нищож-
ностъ сдѣлките, които иматъ за прѣдметъ недвижимитѣ
имоти въ новитѣ земи.

Съ тая прокламация се цѣлѣше да се осуятъ, подъ
каквата форма и да се извършвало, прѣхвърлянията на
недвижимитѣ имоти прѣзъ врѣме на настѣпилитѣ вслѣд-
ствие войната ненормални условия за животъ въ новитѣ
земи и да се прѣдпази както населението отъ измами и
щети, така и държавата отъ заграбване на имуществата ѝ,
толкова възможни въ такива врѣмена.

Тази правителствена наредба, както и издаденитѣ по
приложението ѝ административни разпореждания не спрѣха
спекулата съ недвижими имоти, напротивъ — тя се уве-
личи до такива размѣри, че се констатира какво съ все-
възможни заобикаляния на запрѣщението обширни непо-
крити имоти се прѣхвърляха отъ ржцѣ на ржцѣ, не съ
цѣлъ да се увеличи тѣхната производителностъ, а съ чисто
спекулативни намѣрения. Това натрупване на недвижими
имоти въ отдѣлни личности само съ цѣлъ за печалби, както
и завладяване на голѣми пространства съ земя, което се
оформяваше твърдѣ често съ врѣдни за правилното раз-
витие на нашето народно стопанско начини, наложи нуж-
дата да се оформи чрѣзъ Камарата прилаганата до сега
правителствена наредба, съ която се запрѣщаватъ подъ
страхъ на недѣйствителностъ всички сдѣлки и актове за
недвижимитѣ имоти, станали следъ обявяване на балкан-
ската война на 5 октомврий 1912 г.

Ето защо, за да може да се запази стопанската неза-
висимостъ на населението и да се спрѣ развилата се до
голѣми размѣри спекула съ недвижима собственостъ въ
новитѣ земи, моля, г. г. народни прѣдставители, да прие-
мете тукъ приложениия законопроектъ.

Законопроектътъ си поставя за цѣлъ да оформи по
законодателенъ редъ установената съ прокламация отъ
1 декемврий 1912 г. нищожностъ на сдѣлките на недви-
жими имоти и на всички заобикаляния на запрѣщението
въ тази прокламация, та по такъвъ начинъ да се даде
възможностъ на правителството да уреди поземелния въ-
просъ въ новитѣ земи, изхождайки отъ положението,
заварено отъ окупацията слѣдъ 5 октомврий 1912 г.

София, мартъ 1919 г.

Министъръ на земледѣлието и държавнитѣ имоти:

Д. Драгиевъ

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за нищожностъ на извършенитѣ сдѣлки и актове за не-
движими имоти въ новитѣ земи слѣдъ 5 октомврий 1912 г.

„Чл. 1. Считатъ се нищожни по право всички сдѣлки,
актове и принудителни продажби за недвижими имоти, из-
вършени слѣдъ 5 октомврий 1912 г. въ присѣдиненитѣ
къмъ царството територии.

„Чл. 2. Дубликати и прѣписи отъ официални документи
за право на собственостъ и др. нѣматъ доказателствена
сила, ако сѣ издадени слѣдъ 5 октомврий 1912 г. отъ уч-
рѣжденията на съсѣдни намъ държави“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които сж съгласни да се приеме този законопроектъ на първо четене и да отиде въ комисията, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Министъръ-прѣдседателъ Т. Теодоровъ: Моля за утрѣшното засѣдание да се постави на дневенъ редъ, на първо мѣсто трето четене на законопроекта за 6/12 отъ кредититъ по бюджетитъ за 1918 г. и слѣдъ това законопроектитъ, както сж поставени въ днешния дневенъ редъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има прѣдложение отъ г. министъръ-прѣдседателя слѣдующото за-

сѣдание да бжде утрѣ, съ дневенъ редъ: трето четене на законопроекта за 6/12 отъ кредититъ по бюджетитъ за 1918 г., за първото полугодие на финансовата 1919/1920 г., и останалитъ точки отъ днешния дневенъ редъ. Които сж съгласни съ туй прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Слѣдующото засѣдание ще бжде утрѣ послѣ обѣдъ

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 7 ч. 45 м. вечерта)

Подпрѣдседателъ: **Д-ръ И. МОМЧИЛОВЪ**

Секретаръ: **Х. БОЯДЖИЕВЪ**

Началникъ на Стенографското бюро: **ТР. ДИМИТРОВЪ**